

04

සහතිකවීමේ කාර්යභාරය හා සම්බන්ධිත සේවා

පරිච්ඡේදයේ හැඳින්වීම

මෙම පරිච්ඡේදයේ දී සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සහ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය භාර ගැනීමේ දී හඳුනාගත යුතු අංග පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කෙරේ. ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද ප්‍රමිතීන් මඟින් පාලනය වන සහතික වීමේ කාර්යභාරය සහ ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය නිකුත් කර ඇති ප්‍රමිති මඟින් පාලනය නොවන උපදේශන සහ බදු සම්බන්ධතා වැනි වෘත්තීයක් විසින් සපයනු ලබන වෙනත් අදාළ සේවාවන් අතර වෙනස තවදුරටත් සාකච්ඡා කරයි.

විෂය නිර්දේශයේ බර තැබීම 5% කි.

> අධ්‍යයනය ප්‍රතිඵල

මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරුව පහත හැකියාවන් ඔබ සතු විය යුතුය:	
☐	සහතිකවීමේ සංකල්පය සහ සාධාරණ සහතික වීම සහ සීමිත සහතික වීම අතර පැහැදිලි කිරීම
☐	සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක ප්‍රධාන සංරචක පැහැදිලි කිරීම සහ සංරචක සම්බන්ධ කිරීම
☐	සහතිකවීමේ කාර්යභාරය පිළිගැනීමේ සහ කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රියාවලිය පැහැදිලි කිරීම

4. සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සහ සම්බන්ධිත සේවා

4.1 සහතිකවීමේ කාර්යභාරය

4.1.1 අර්ථ දැක්වීම

සහතික වීමේ කාර්යභාරයක් යනු යම් විෂය කරුණක් පිළිබඳ වගකිවයුතු පාර්ශවයට අමතර ව අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ගේ විශ්වාසනීය මට්ටම ඉහළ නැංවීම සඳහා නිගමනයකට එළඹීම සඳහා ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා වෘත්තිකයෙකු අරමුණු කරන කාර්යභාරයකි. (විය වනම්, අදාළ විෂය කරුණ යම් උචිත නිර්ණායකයන්ට වරෙන් ව ඇගයීම හෝ තක්සේරු කිරීමේ ප්‍රතිඵලයකි.)

අන්තර්ජාතික විගණන හා සහතිකවීමේ ප්‍රමිති මණ්ඩලය, සහතිකවීමේ කාර්යභාරය පහත පරිදි අර්ථ දැක්වයි.

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් යනු,

- වෘත්තිකයෙකු (ප්‍රායෝගිකව ගණකාධිකාරී) නිගමනයට එළඹෙන
- විය අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ගේ විශ්වාසනීය මට්ටම ඉහළ නැංවීමට අදහස් කරන
- විෂය කරුණක් පිළිබඳ තොරතුරු ගැන (විෂය කරුණක් ඇගයීම හෝ මැනීම)
- විෂය කරුණට යම් නිර්ණායකයන් යෙදීමෙන් සිදුකර දීම.

මූල්‍ය තොරතුරු භාවිතා කරන්නන්ට, තොරතුරු සාධාරණ ලෙස නිවැරදි බවත්, නිසි ලෙස සකස් කර ඉදිරිපත් කර ඇති බවටත් සහතිකවීමේ කාර්යභාරයෙන් වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි.

ප්‍රායෝගිකක ව ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ බොහෝ කාර්යයන් සහ විගණකවරුන්ගේ බොහෝ කාර්යය සමන්විත වන්නේ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය වලිනි. තොරතුරු සැකසීම සඳහා වගකිව යුතු පාර්ශ්වකරුවෙකු නොවන තොරතුරු අපේක්ෂිත පරිශීලකයෙකුට සහතික වීම සපයනු ලැබේ.

වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන් විසින් සිදු කරනු ලබන සහතිකවීමේ කාර්යභාරයකින් සාමාන්‍යයෙන් අදහස් කරනුයේ විෂය කරුණු පිළිබඳ සියලු තොරතුරු සුදුසු නිර්ණායකයන් සමඟ විකඟ වන්නේ ද යන්න තක්සේරු කිරීම ය. තව ද විය විෂය කරුණු පිළිබඳ තොරතුරුවල විශ්වාසනීයත්වය සපුරාලීමේ සම්භාවිතාව වැඩි දියුණු වේ. මේ සම්බන්ධයෙන්, වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ නිගමනය මඟින් සපයනු ලබන සහතිකවීමේ මට්ටම, අපේක්ෂිත පරිශීලකයා විෂය කරුණුවල විශ්වාසනීයත්වය මත තැබිය හැකි විශ්වාසයේ තරම පෙන්නුම් කරයි.

සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සඳහා උදාහරණ

- ව්‍යවස්ථාපිත විගණනය (බාහිර විගණනය)
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමාලෝචන කාර්යභාරය
- විශේෂ අරමුණු සහිත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ සහතික වීම.
- අන්‍යන්තර පලනයන්හි ප්‍රමාණවත් බව පිළිබඳ සහතික වීම.

- පාරිසරික කරුණු පිළිබඳ සහතික වීම.
- නියාමන අනුකූලතා පිළිබඳ වීම.
- පද්ධති විශ්ලේෂණයන් ව වාර්තා

4.1.2 පරමාර්ථය

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ පරමාර්ථය වන්නේ තොරතුරු වල අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට ලබා දීම යි. සහතිකවීමේ කාර්යභාරය වර්ග දෙකකි.

- සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය (Reasonable Assurance Engagement)
- සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය (Limited Assurance Engagement)

වෘත්තිකයෙකු සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සිදු කරන විට, එය සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් ද නැතහොත් සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් ද යන්න මුල සිට ම පැහැදිලි ව වටහා ගත යුතු ය. මන්ද මෙය වෘත්තිකයා විසින් කරනු ලබන කාර්යයට බලපානු ඇත.

4.1.2.1 සාධාරණ සහතික වීම (Reasonable Assurance)

සාධාරණ සහතික වීම තරමක් ඉහළ මට්ටමේ සහතිකයක් වන නමුත් එය නිරපේක්ෂ (100%) සහතිකයක් නොවේ. සාධාරණ සහතික වීම මගින් වෘත්තිකයා වැරදි මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානම පහල මට්ටමකට අඩු කරයි. වැරදි මතයක් ලබා දීමේ අවදානම පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීමෙන්, වෘත්තිකයාට නම/ඇයගේ මතය ධනාත්මක ස්වරූපයෙන් ප්‍රකාශ කිරීමට හැකි වේ. සාධාරණ සහතිකයක් ලබා දීම සඳහා, වෘත්තිකයා විසින් සැලකිය යුතු පරිමාණයක පරීක්ෂණ සහ ඇගයීම් සිදුකරීමට අවශ්‍ය වේ. (උදා:- වෘත්තිකයා වාර්ෂික ව්‍යවස්ථාපිත විගණනයක් සිදු කරම යි.)

4.1.2.2 සීමිත සහතිකය (Limited Assurance Engagement)

සීමිත සහතික වීම යනු සාධාරණ සහතික වීමකට වඩා අඩු මට්ටමේ සහතික (මධ්‍යස්ථ සහතික කිරීම) වීමක් වේ. එය අඩු පරීක්ෂණ සහ ඇගයීම් සඳහා ඉඩ ලබා දේ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස විගණක විසින් වැරදි මතයක් ලබාදීමට වැඩි අවදානමක් ඇත. සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක දී වැරදි මතයක අවදානම වැඩි බැවින්, වෘත්තිකයා තම මතය සෘණාත්මක ආකාරයකින් ප්‍රකාශ කරයි.

සීමිත සහතික වීමේ කාර්යභාරයක පරමාර්ථය වනුයේ, සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ අවදානම කාර්යභාරයේ තත්ත්වයන් තුළ පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීම යි. නමුත් අවදානම සාධාරණ සහතික වීමේ කාර්යභාරයකට වඩා වැඩි ය. මූල්‍ය වාර්තා හෝ ගිණුම් සංඛ්‍යා සමඟ ම සම්බන්ධ වීමට සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයට අවශ්‍ය නොවේ. ඒවා මූල්‍යමය නොවන තොරතුරු, පද්ධතිය, පාලනයන් සහ භාවිතයන් සමඟ ද සම්බන්ධ විය හැකි ය.

සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සම්බන්ධයෙන්, විගණකවරයකු පහත දැක්වෙන පරිදි සෘණාත්මක ආකාරයකින් තම මතය ප්‍රකාශ කරනු ඇත.

“වෙනත් ආකාරයකින් විශ්වාස නොකිරීමට මා හට හේතුවක් නොමැති නිසා මෙය සාධාරණ යැයි මම විශ්වාස කරමි.”

4.2 සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය අතර වෙනස

සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය	සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය
වෘත්තිකයා සාධාරණ නිගමනවලට චලීම් සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි රැස් කරයි.	වෘත්තිකයා සීමිත නිගමනවලට චලීම් සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි රැස් කරයි.
හඳුනාගත් සුදුසු නිර්ණායක සමඟ විෂය කරුණු සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංශවලට අනුකූල වන බව නිගමනය කරයි.	හඳුනාගත් සුදුසු නිර්ණායකයන්ට අදාළ ව විෂය කරුණු අදාළ වන්නේ අවස්ථාවන්ට පමණක් බව නිගමනය කරයි.
ධනාත්මක මතයක් ලබා දෙයි.	සෘණාත්මක මතයක් ලබා දෙයි.
ඉහළ මට්ටමේ සහතිකයක් ලබා දෙයි.	විගණනයකට වඩා මධ්‍යස්ථ හෝ පහළ මට්ටමේ සහතිකයක් ලබා දෙයි.
ප්‍රමාණවත් සුදුසු සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා ඉතා ගැඹුරු ක්‍රියා පටිපාටියක් සිදු කරයි - පාලන පරීක්ෂණ සහ තහවුරු පරීක්ෂා	අඩු ක්‍රියාපටිපාටි සිදු කරයි. ප්‍රධාන - ප්‍රධාන වශයෙන් විමසීම් සහ විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි

සාධාරණ සහතිකවීමේ වාර්තාවක විශ්වාසනීය මට්ටම සීමිත සහතිකවීමේ වාර්තාවක විශ්වාසනීය මට්ටමට වඩා ඉහළ අගයක් ගනී. එබැවින් සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරයට අදාළ වන තවත් රෙගුලාසි සහ ප්‍රමිති තිබේ. තව ද, සිදු කරනු ලබන ක්‍රියා පටිපාටි වඩාත් සවිස්තරාත්මක වන අතර රැස් කරන ලද සාක්ෂි උසස් තත්වයේ තිබිය යුතු ය.

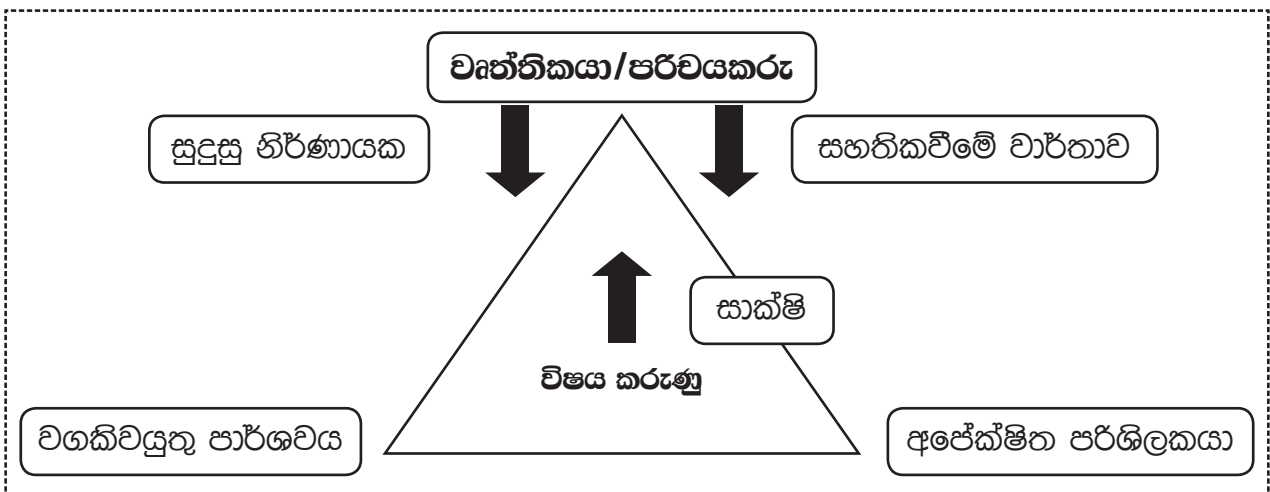
සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය	
වාර්ෂික ව්‍යවස්ථාපිත/බාහිර විගණනය	වාර්ෂික බාහිර විගණනය මඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සත්‍ය හා සාධාරණත්වය පිළිබඳව පරිශීලකයන්ට සාධාරණ සහතිකයක් ලබා දේ. විගණකවරයාගේ වාර්තාව මඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිවැරදි බව සහතික නොකරයි. නමුත් ඒවා සාධාරණ මට්ටමින් සත්‍ය සහ සාධාරණ ය.

සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය	
අපේක්ෂිත (අනාගත) මූල්‍ය තොරතුරු	සමාගමක් විසින් සකස් කර ඇති මූල්‍ය පුරෝකථනය පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට පරිවයකරුවෙකුගෙන් ඉල්ලා සිටිය හැකිය. අනාගතය පිළිබඳ තොරතුරු පිළිබඳව සධාරණ සහතිකයන් ලබා දිය නොහැක. විඛේදන විය සීමිත සහතිකයක් ලබා දෙනු ඇත.
අභ්‍යන්තර පාලනයන්	සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් මගින් සමාගම විසින් වහි අභ්‍යන්තර පාලනයන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනය පද්ධතිය පිළිබඳව සකස් කරන ලද තොරතුරු පිළිබඳව වාර්තා කළ හැකිය.
මූල්‍ය නොවන තොරතුරු	කාර්යසාධනයේ මූල්‍යමය නොවන අංශ පිළිබඳව සමාගමක් විසින් වාර්තා කරන ලද මූල්‍ය නොවන තොරතුරු සහ ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක සම්බන්ධයෙන් වන සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක්.

4.3 සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ මූලිකාංග (Elements fo Assurance Engagement)

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක අංග පහක් ඇත.

1. ත්‍රි පාර්ශවීය සම්බන්ධතාවය, අනම් වෘත්තිකයා, වගකිවයුතු පාර්ශවය සහ අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්,
2. සුදුසු විෂය කරුණු.
3. උචිත නිර්ණායක.
4. නිගමනයට සහාය දැක්වීමට ප්‍රමාණවත්, යෝග්‍ය සාක්ෂි.
5. නිගමනය ලිඛිත වාර්තාවක් තුළ අඩංගු විය යුතු ය./සහතික වීමේ වාර්තාව

මෙම සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ අංග පහ මතක තබා ගත හැකි වී ක්‍රමයක් හම් CREST භාවිතා කිරීමයි.

	අංගය	විස්තරය
C	Criteria / නිර්ණායක	නිර්ණායක යනු මතයක් කරා ළඟා වීම සඳහා විෂය කරුණු ඇගයීම ලක් කරන මිනුම් ය. මෙම නිර්ණායකයන් විෂය කරුණුවල ස්වභාවය මත රඳා පවතී.
R	Report / වාර්තාව	වෘත්තිකයා තම මතය අපේක්ෂිත පරිශීලකයාට සහතිකවීමේ වාර්තාවකින් ඉදිරිපත් කරයි.
E	Evidence	විෂය කරුණු සම්බන්ධයෙන් ලබා දී ඇති මතයට සහය දැක්වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි රැස් කිරීම අවශ්‍ය වේ.
S	Subject Matter /විෂය කාරණය	වගකිව යුතු පාර්ශවය විසින් සකස් කරන ලද තහවුරු කළ යුතු දත්ත මෙය යි. විය ඕනෑම ආකාරයක මූල්‍ය හෝ මූල්‍ය නොවන කාර්යසාධනයක්, ක්‍රියාවලි හෝ හැසිරීමක් විය හැකිය.
T	Three Party Relationship/ පාර්ශ්වයන් තුනකගේ සම්බන්ධතාවය	පාර්ශ්ව තුනට ඇතුළත් වන්නේ, <ul style="list-style-type: none"> ● අපේක්ෂිත පරිශීලකයා ● වෘත්තිකයා / පරිවයකරු ● වගකිවයුතු පාර්ශ්වය (කළමනාකරණය)

ඉහත අංගයන් එකිනෙකට සම්බන්ධ වන්නේ කෙසේ ද?

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයකට වෙනම පාර්ශව තුනක් සම්බන්ධ වේ. පරිවයකරුවකු, වගකිවයුතු පාර්ශවයක් සහ සහතිකවීමේ වාර්තාවේ අපේක්ෂිත පරිශීලකයන් වේ. නිගමනයකට ඵලඹීම සඳහා පරිවයකරුවකු ධාරගෙන සිටින තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු පාර්ශවය වගකිව යුතු ය. වගකිවයුතු පාර්ශවය හැරෙන්නට අවම වශයෙන් එක් අපේක්ෂිත පරිශීලකයෙකු සිටී. වගකිවයුතු පාර්ශවය සහ පරිවයකරුවකු අතර සුදුසු සම්බන්ධතාවයක් පවතින බව සහතික සඳහාත්, එක් එක් පාර්ශවයේ වගකීම පිලිබඳ පොදු අවබෝධයක් සඳහා පදනමක් ඇති කිරීම සඳහාත් වගකිවයුතු පාර්ශවයේ වගකීම් සඳහා පිලිගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක විෂය කරුණු බොහෝ ආකාර ගත හැකි ය. යෝග්‍ය විෂය කාරණයක්,

- a. හඳුනාගත හැකි, හඳුනාගත් නිර්ණායකයන්ට අනුකූලව ස්ථාවර ඇගයීමක් හෝ මිනුම් කිරීමේ හැකියාව පැවතිය යුතු හා,
- b. සාධාරණ සහතිකවීමකට හෝ සීමිත සහතිකවීමේ නිගමනයකට ඵලඹීම සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි රැස් කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටිවලට යටත් කළ හැකි විය යුතු ය.

සුදුසු නිර්ණායකයන් අවශ්‍ය වන්නේ ඒවා විෂය කරුණු සාධාරණ ලෙස ඇගයීම හෝ මැනීම සඳහා යොමු රාමුවක් සැපයීම නිසාවෙනි.

4.3.1 පාර්ශ්වයන් තුනකගේ සම්බන්ධතාවය

SLSAE 3000 (සංශෝධිත) මඟින් අවශ්‍ය කරන සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක අංග පහෙන් එකක් ලෙස පාර්ශ්වයන් තුනකගේ සම්බන්ධතාවය දැක්විය හැකි ය. සාමාන්‍යයෙන් මෙම පාර්ශ්වයන් වන්නේ සාමාන්‍යයෙන්: වගකිවයුතු පාර්ශ්වය, පරිශීලකයින් සහ පරිවයකරු ය. මෙහි දී අපි ඔවුන්ගේ භූමිකාවන්, කාර්යභාරයක් සිදු කරන ආකාරය කෙරෙහි බලපාන්නේ කෙසේ ද යන්න ගෙනහැර දක්වමු.

වගකිවයුතු පාර්ශ්වය මෙහෙයුම් සිදු කිරීම හෝ පරිශීලකයින්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා හෝ අදාළ තොරතුරු සපයයි. සහතිකය ඉල්ලා සිටින විෂය කරුණු සම්බන්ධයෙන් මෙම පාර්ශ්වය වගකිව යුතු ය.

පරිශීලකයින් සාමාන්‍යයෙන් වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ සේවාවන්, වත්කම් හෝ තොරතුරු ලබන්නන් වේ. සමහර අවස්ථාවල දී පරිශීලකයින් සහ වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක් අතර සම්බන්ධතාවය හුදෙක් එක් ආකාරයක් හොඳින් හැකි ය. පරිශීලකයින් යනු වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ ක්‍රියාකාරකම්වලට බලාපන පාර්ශ්වයන් ය. ව්‍යාපාරික සන්දර්භයක් තුළ පරිශීලකයින් ඔවුන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා නිශ්චිත ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම සඳහා වගකිවයුතු පාර්ශ්වය සමඟ ගිවිසුම්ගත සම්බන්ධතාවයක සිටිය හැකි ය. සුදුසු අවස්ථාවල දී, වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ මෙහෙයුම් සම්බන්ධයෙන් පරිශීලකයින්ට තොරතුරු ලැබිය හැකි ය. භාවිතා කරන ලද නිර්ණායක වෙනස් කරනු ලබන්නේ මෙහෙයුම් වර්ගය හෝ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය විසින් සපයන ලද තොරතුරු, පරිශීලකයින් සංඛ්‍යාව සහ තොරතුරු වාර්තා කිරීමට අවශ්‍ය ආකාරය අනුව ය. සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සියලු පරිශීලකයින් සම්බන්ධයෙන් හෝ විශේෂිත පරිශීලකයින්ට පමණක් සීමා විය හැකි ය. නිශ්චිත පරිශීලකයින් සඳහා සහතිකවීමේ වාර්තාවක් අදහස් කරන විට, සහතිකවීමේ වාර්තාව එම කරුණු පැහැදිලි ව දක්වයි.

වගකිවයුතු පාර්ශ්වය වගකිව යුතු විෂය කරුණු හෝ විෂය තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සිදු කිරීමට වෘත්තිකයා නිරත විය හැකි ය. සම්බන්ධ වන පාර්ශ්වයේ විෂය පථය, වාර්තා කිරීමේ අවශ්‍යතා සමඟ වෘත්තිකයා එකඟ වන අතර වගකිවයුතු පාර්ශ්වයේ පිරිස් හා තොරතුරු, අදාළ නම්, පරිශීලකයින් ඇතුළු බාහිර පාර්ශ්වයන් සඳහා ද සුදුසු ප්‍රවේශයක් ඇති බව සහතික කරයි. සම්බන්ධ වන පාර්ශ්වය කවුරුන්ද සහ ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා මත පදනම්ව වෘත්තිකයාගේ වගකීම් වෙනස් වේ. යම්තාක් දුරට, එම වගකීම් සහ අවශ්‍යතා මෙහෙයවනු ලබන්නේ වගකිවයුතු පාර්ශ්වය, පරිශීලකයින් හෝ දෙදෙනාම ද යන්න මත ය. කාර්යභාරයක් භාර ගැනීමේ දී භාරදීමේ දී ස්වභාවය ඇතුළුව වගකීම් සුදුසු මට්ටමකට අර්ථ දක්වා තිබේ ද යන්න වෘත්තිකයා සලකා බලයි.

වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක් හෝ පරිශීලකයින් හෝ සමහර අවස්ථාවල දී දෙදෙනා ම වෘත්තිකයා සම්බන්ධ කරගත හැකි ය. සෑම අවස්ථාවක ම වෘත්තිකයාගේ ස්වාධීනත්වය තක්සේරු කිරීම සහ නිරූපණය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

4.3.2 විෂය කරුණු (Subject Matter)

යෝග්‍ය විෂය කරුණක් යනු සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක අංග පහෙන් එකකි.

4.3.2.1 විෂය කරුණ හඳුනා ගැනීම

විෂය කරුණක් විවිධ ස්වරූපයක් ගනී. වෘත්තිකයා සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සිදුකරන විට විෂය කරුණ පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. පරිශීලකයින් විෂය කරුණු කෙරෙහි උනන්දුවක් දක්වන්නේ ඇයි ද යන්න සහ ඒ සඳහා ඔවුන් දක්වන සම්බන්ධතාවය මෙයට ඇතුළත් වේ. එවැනි අවබෝධයක්, සම්බන්ධතාවයේ විෂය කරුණු අරමුණු සඳහා සුදුසු ද යන්න සහ පරිශීලකයින් සහතිකවීමේ නිගමනය සුදුසු සන්දර්භයක් තුළ තේරුම් ගන්නේ ද යන්න බලපායි. එබැවින් වෘත්තිකයා සලකා බලනුයේ විෂය කරුණු නිසි ලෙස අර්ථ දක්වා තිබේ ද යන්න සහ කාර්යභාරයක් භාර ගැනීමේ දී ගත යුතු ප්‍රවේශය සුදුසු ද යන්න යි.

විෂය කරුණු පිළිබඳ සහතික වීමේ කාර්යභාරයක් කිරීමට එකඟ වීමට පෙර ඔහු හෝ ඇය අදාළ කුසලතා හා නිපුණතා තිබේද යන්න සලකා බලනු ඇත. විෂය කරුණුවලට විවිධ ලක්ෂණ ඇත. ඒවා පිළිබඳ තොරතුරු ගුණාත්මක හා ප්‍රමාණාත්මක, අරමුණු හා විෂයානුබද්ධ, වේනිභාසික හා අනාගත අපේක්ෂා සහ විය යම් කාලයකට සම්බන්ධ ද යන්න හෝ යම් කාල පරිච්ඡේදයක් ආවරණය කරයි ද යන්න ඇතුළත් වේ. එබැවින්, සහතික වීමේ කාර්යභාරයක් සිදු කරමින් දී, විෂය කරුණු හඳුනාගත හැකි ද යන්න නිර්ණායකයන්ට අනුකූලව නිරන්තරයෙන් ඇගයීමට හෝ මැනීමට හැකියාවක් තිබේ ද යන්න පරිචයකරුවකු සලකා බලයි. තව ද සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ හැකියාව පවති ද යන්න ද සලකා බලයි.

විය හමුවේ, විෂය කරුණු "හඳුනා ගැනීම" කිසිදු අභියෝගයක් ලෙස නොපෙනේ. කෙසේ වෙතත්, විෂය කරුණු ක්‍රියාවලියක් වන විට පාලනයන් රැසක් හෝ යම් කාල සීමාවක් තුළ ආයතනයක් විසින් නීති මාලාවක් සමඟ අනුකූල වන විට, විෂය කරුණු පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විස්තරයක් පරිශීලකයින්ට ලබා දිය යුතු ය. සහතික වීමේ මතයට යටත් වන අදාළ ක්‍රියාවලිය, පාලනයන් හෝ අනුකූලතාවයේ අංගයන් සියලු පරිශීලකයින්ට හඳුනාගත හැකි බවට සෑහීමකට පත්වේ.

විෂය කරුණුවල ලක්ෂණ සහතිකවීමේ වර්ගයට බලපායි. එමෙන් ම තොරතුරු තක්සේරු කිරීම, සාක්ෂි එක්රැස් කිරීම සහ අවසානයේ සහතිකවීමේ නිගමනය යන නිර්ණායකයන්ට ද බලපායි. සුදුසු නම්, සහතිකවීමේ වාර්තාව වාර්තාවේ අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ට විශේෂ අදාළත්වයක් දක්වයි.

සුදුසු විෂය කරුණ	උදාහරණ
වේනිභාසික මූල්‍ය ප්‍රකාශන	මූල්‍ය ප්‍රකාශනය
මූල්‍ය නොවන කාර්ය සාධනය	මෙහෙයුමක කාර්යක්ෂමතාව හෝ ඵලදායීතාවයට අදාළ ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක
පද්ධති සහ ක්‍රියාවලි	පද්ධතියේ ඵලදායීතාවය පිළිබඳ ව වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශයන්
හැසිරීම	නීති මාලාවක් හෝ වර්ගාධාර්ම පද්ධතියකට අනුකූල වීම පිළිබඳව වගකිවයුතු පාර්ශ්වයක් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශයන්

4.3.3. සුදුසු නිර්ණායක (Suitable Criteria)

4.3.3.1 නිර්ණායක යනු මොනවා ද?

“අදාළ වූ විෂය කරුණු මැනීමට හෝ ඇගයීමට භාවිතා කරන මිනුම් සලකුණු” ය. “අදාළ වන නිර්ණායක” යනු නිශ්චිත කාර්යභාරයක් සඳහා භාවිතා කරන නිර්ණායක වේ. නිර්ණායක යනු විෂය කරුණු මැනීමට හෝ ඇගයීමට භාවිතා කරන මිනුම් සලකුණු වේ. නිර්ණායක විධිමත් විය හැකිය, උදාහරණයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකසීමේ දී; නිර්ණායක ජාත්‍යන්තර / ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිති, ඕනෑම නීතියක් සහ නියාමනයක් හෝ ගෝලීය වාර්තාකරණ දර්ශක (GRI) වැනි වෙනත් මාර්ගෝපදේශ විය හැකි ය.

නිශ්චිත නිර්ණායකයන් අනුකූල ව තක්සේරු කරන ලද විෂය කරුණු පිළිබඳ සමස්ත නිගමනයක් ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා සහතික වීමේ කාර්යභාරය වෘත්තිකයාට අවශ්‍ය වේ. වෘත්තිකයා තම නිගමනයට වළඹීම සඳහා විෂය කරුණු තක්සේරු කර ඇති ආකාරය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා නිර්ණායකයන් කාර්යභාරයේ පාර්ශ්වයන්ට සහ සහතිකවීමේ වාර්තාව පිළිගත් ලබන්නන්ට සහාය වේ. නිර්ණායකයන් විෂය කරුණු මත රඳා පවතින අතර නිශ්චිත කටයුත්තක් සඳහා දැනටමත් ස්ථාපිත කර හෝ සංවර්ධනය කර ඇත.

සුදුසු ස්ථාපිත නිර්ණායක නොමැති කාර්යභාරයන් සඳහා නිර්ණායක විශේෂයෙන් සංවර්ධනය කළ හැකි ය. මෙම අවස්ථාවෙහි දී, පහත සාකච්ඡා කර ඇති ලක්ෂණ භාවිතා කරමින් කාර්යභාරයේ නිශ්චිතව ම සංවර්ධිත නිර්ණායකයන් “අරමුණු සඳහා සුදුසු ද” යන්න සලකා බලයි. යම් යම් තත්ත්වයන් යටතේ, කාර්යභාරය සිදු කිරීමට යාමට පෙර නිර්ණායක ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සහතික කිරීම සඳහා ‘වගකිව යුතු පාර්ශ්වය’ සමඟ ද, සුදුසු අවස්ථාවල දී පරිශීලකයින් සමඟ ද සාකච්ඡා කිරීම වෘත්තිකයාට සලකා බැලිය හැකි ය.

සහතික වීමේ වාර්තාවේ හඳුනාගෙන ඇති සියලු ම අපේක්ෂිත පරිශීලකයන්ට නිර්ණායක තිබිය යුතු ය. ස්ථාපිත නිර්ණායක බොහෝ විට පොදුවේ ලබා ගත හැකි ය. නිර්ණායක පොදුවේ ලබාගත නොහැකි නම්, උදාහරණයක් ලෙස ඒවා ගිවිසුමක් යටතේ ඇති හෙයින්, සහතිකවීමේ වාර්තාවට ප්‍රවේශ විය හැක්කේ කාටද යන්න බලපායි.

අභ්‍යන්තර පාලනයේ මෙහෙයුම් ඵලදායීතාවය පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේ දී, නිර්ණායක පදනම් වී ඇත්තේ ස්ථාපිත අභ්‍යන්තර පාලන රාමුවක් හෝ ඒ සඳහා විශේෂයෙන් නිර්මාණය කර ඇති තනි පාලන අරමුණු මත ය. විකල්පයක් ලෙස, අනුකූලතාවය පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේ දී, නිර්ණායක අදාළ වන නීතිය, නියාමනය හෝ ගිවිසුම විය හැකි ය.

4.3.3.2 සුදුසු නිර්ණායකයක ලක්ෂණ

- a. **අදාළත්වය :** සහතිකවීමේ වාර්තාවේ අපේක්ෂිත පරිශීලකයින් විසින් තීරණ ගැනීමට සහාය වන නිගමනවලට අදාළ නිර්ණායක දායක වේ.
- b. **සම්පූර්ණත්වය :** කාර්යභාරයේ තත්ත්වයන්හි සන්දර්භය තුළ නිගමනවලට බලපාන අදාළ සාධ මඟ නොහැරෙන විට නිර්ණායක ප්‍රමාණවත් තරම් සම්පූර්ණ වේ. සම්පූර්ණ නිර්ණායක අතර, අදාළ අවස්ථාවන්හි දී ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනාවරණය කිරීම සඳහා වන මිනුම් සලකුණු හෝ ක්‍රියාත්මක වන පද්ධති සහ පාලනයන් පිළිබඳ සාධාරණ විස්තරයක් ඇතුළත් වේ.

- c. **විශ්වසනීයත්වය :** විශ්වසනීය නිර්ණායකයන් සමාන සුදුසුකම් ලත් වෘත්තිකයන් විසින් සමාන තත්ත්වයන් තුළ භාවිතා කරන විට අදාළ, ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනාවරණය කිරීම ඇතුළුව විෂය කරුණු සාධාරණ ලෙස ඇගයීමට හෝ මැනීමට ඉඩ දෙයි.
- d. **මධ්‍යස්ථභාවය :** පක්ෂග්‍රාහී නොවන නිගමනවලට මධ්‍යස්ථ නිර්ණායක දායක වේ.
- e. **සම්පූර්ණත්වය :** තේරුම්ගත හැකි නිර්ණායක පැහැදිලි, විස්තීර්ණ සහ සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් අර්ථකථනවලට යටත් නොවන නිගමනවලට දායක වේ.

4.3.4. ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි (Sufficient and Appropriate Audit Evidence)

විෂය කරුණු අදාළ නිර්ණායකයන් සපුරාලන්නේ ද නැතහොත් ප්‍රමාණාත්මක සාවධ්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොරද යන්න පිළිබඳ ව ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබා ගැනීම, සඳහා වෘත්තිකයා වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු ආකල්පයක් ඇතිව සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සැලසුම්කර ක්‍රියාත්මක කරයි. විෂය කරුණු පිළිබඳ ව වෘත්තිකයාට තම වෘත්තීය තීන්දුව ලබා ගැනීමට ඉඩ දීම සඳහා, සහතිකවීමේ වෘත්තිකයාට ඇති සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ යෝග්‍ය විය යුතු ය.

- ප්‍රමාණවත් බව - ප්‍රමාණවත් තරම් සාක්ෂි ප්‍රමාණයක් තිබිය යුතු ය.
- යෝග්‍ය බව - ප්‍රමාණවත් ගුණාත්මක බවක් තිබිය යුතු ය.

මූලික රීතියක් ලෙස, අවදානම වැඩි වූ විට වැඩි සාක්ෂි ප්‍රමාණයක් ලබා ගත යුතුය. කෙසේ වෙතත් අවශ්‍ය සාක්ෂි ප්‍රමාණය ද එහි ගුණාත්මකභාවය මත රඳා පවතී. විගණන සාක්ෂි ඉතා විශ්වාසදායක වන විට අඩු සාක්ෂි ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වේ.

සාක්ෂිවල විශ්වාසනීයත්වය රඳා පවතින සාධක

- සාක්ෂි ස්වාධීන මූලාශ්‍රයකින් එනම් පිළියෙළ කළ පුද්ගලයාගෙන් ම ලබාගන්නා විට සාක්ෂි වඩාත් විශ්වාසදායක ය.
- සාක්ෂි වක්‍රව ලබාගත් අවස්ථාවන්ට වඩා සෘජුව ම සහතිකවීමේ වෘත්තිකයා විසින් රැස් කරන විට එය විශ්වාසදායක ය.
- සාක්ෂි වාචික ස්වරූපයට වඩා ලිඛිතමය ස්වරූපයෙන් ඇති විට විශ්වාසදායක ය.
- මුල් ලියකියවිලි මඟින් සපයන සාක්ෂි පිටපත් හෝ වෙනත් ආකාරයක සාක්ෂි වලට වඩා විශ්වාසදායක ය.
- වඩා ශක්තිමත් අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයක් යටතේ සාක්ෂි ලබාගත් විට සාක්ෂි වඩාත් විශ්වාසදායක ය.

ප්‍රමාණාත්මක සාවි ප්‍රකාශණ ඇතිවීමේ අවදානම (Risk of Material Misstatement)

“කාර්යභාරය සිදු කිරීමට පෙර විෂය කරුණු තුළ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන පැවතීමේ අවදානමයි.” සාක්ෂි සහිත ව, පරිචයකරුවෙකු අරමුණු කරන්නේ විෂය කරුණු හෝ විෂය තොරතුරු පිළිබඳ හුසුදුසු නිගමනයක් නිකුත් කිරීමේ අවදානම අඩු කිරීම යි. මෙය සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ

ආදායම ලෙස හැඳින්වේ. හඳුනාගත් වැරදි සහ වංචා ප්‍රමාණාත්මක ද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා, වෘත්තිකයා ඔවුන්ගේ නිගමනයට ප්‍රමාණාත්මක භාවය සලකා බලයි. එක් එක් කාර්යභාරයන්වල දී මෙම ප්‍රමාණාත්මක භාවය වෙනස් වේ. මෙය තීරණය සඳහා පරිශීලක අවශ්‍යතා සහ පරිශීලකයින් ක්‍රියා කරන ආකාරය වෙනස් කළ හැකි ද යන්න පිළිබඳ පුළුල් අවබෝධයක් අවශ්‍ය වේ.

4.4 සහතිකවීමේ කාර්යභාරය භාර ගැනීමේ දී සහ කළමනාකරණය කිරීමේ දී ප්‍රධාන අංශ සහ අවශ්‍යතා

කාර්යභාරය භාර ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සහ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය කළමනාකරණය කිරීම පහත පරිදි වේ.

● **සාදාදාරාත්මක හා තත්ත්ව පාලන අවශ්‍යතා**

වෘත්තිකයා/පරිචයකරු

- a. ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන් සඳහා වන ආචාරධර්ම පද්ධතියේ A සහ B කොටස්වල අවශ්‍යතාවයට අනුකූල වීම.
- b. ශ්‍රී ලංකා ගණකාධිකරණය ශිල්පීය ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද ආචාරධර්ම පද්ධතියට අනුකූල වීම.
- c. තත්ත්ව පාලන ක්‍රියා පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කිරීම.

● **කාර්යභාරය භාර ගැනීම සහ අඛණ්ඩතාවය**

වෘත්තිකයා සලකා බැලිය යුතු වන්නේ,

- a. විෂය කරුණු අපේක්ෂිත පරිශීලකයින් හැර වෙනත් පාර්ශ්වයක වගකීම ද යන්න.
- b. කාර්යභාරයේ නියැලීමට නියමිත පුද්ගලයින්ට අවශ්‍ය වෘත්තීය නිපුණතා සාමූහික ව ඇති බව.

● **කාර්යභාරය සැලසුම් කිරීම සහ ඉටු කිරීම.**

සැලසුම් කිරීමේ දී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී සලකා බැලිය යුතු ප්‍රධාන කරුණු:

- a. කාර්යභාරයේ කොන්දේසි
- b. විෂය කරුණුවල ලක්ෂණ සහ හඳුනාගත් නිර්ණායක
- c. ලබාගත හැකි සාක්ෂි ප්‍රභවය
- d. වෘත්තිකයාගේ ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධය
- e. අපේක්ෂිත පරිශීලකයින් හඳුනා ගැනීම සහ ඔවුන්ගේ අවශ්‍යතා
- f. විශේෂඥයන්ගේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය, මැදිහත්වීම ඇතුළුව පිරිස් හා විශේෂඥ අවශ්‍යතා

● **විෂය කරුණුවල යෝග්‍යතාවය තක්සේරු කිරීම.**

සුදුසු විෂය කරුණු:

- a. හඳුනාගත හැකි විය යුතු ය.
- b. හඳුනාගත් නිර්ණායකයන්ට එරෙහිව ඇගයීමට ලක් කළ හැකි විය යුතු ය.
- c. විෂය කරුණු සම්බන්ධයෙන් ප්‍රමාණවත් හා යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබා ගත හැකි ද යන්න සලකා බැලිය යුතු ය.

● **නිර්ණායකවල යෝග්‍යතාවය තක්සේරු කිරීම**

භාවිතයට ගතයුතු නිර්ණායක සුදුසු පරිචයකරුවන්ට මූලික දැනුමක් තිබිය යුතු ය.

● **ප්‍රමාණාත්මකතාවය සහ සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ අවදානම**

සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් සැලසුම් කිරීමේ දී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී වෘත්තීය ප්‍රමාණාත්මක භාවය සහ සහතිකවීමේ කාර්යභාරයේ අවදානම සලකා බැලිය යුතු ය.

● **සාක්ෂි ලබා ගැනීම**

නිගමනයට පදනම් කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය සාක්ෂි ලබා ගත යුතු ය. ඒ සඳහා වෘත්තීය කළ යුත්තේ;

- a. විෂය කරුණු පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම.
- b. ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන ඇතිවීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීම.
- c. තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර දැක්වීම.
- d. හඳුනාගත් අවදානම් සමඟ පැහැදිලි ව සම්බන්ධ වී ඇති වැඩිදුර විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කිරීම.
- e. සාක්ෂිවල ප්‍රමාණවත් බව සහ යෝග්‍යතාවය තක්සේරු කිරීම.

● **ලේඛනගතකරණය**

සහතිකවීමේ වාර්තාවට වැදගත් වන කරුණු සහ වෘත්තීය ප්‍රමිතීන් (ශ්‍රී ලංකා සහතිකවීමේ කාර්යභාරය ප්‍රමිතී / Sri Lanka Standard on Assurance Engagement) ට අනුකූල ව කාර්යභාරය සිදු කරන ලද බව ලේඛනගත කළ යුතු ය.

● **සහතිකවීමේ වාර්තාව සකස් කිරීම**

- a. සහතිකවීමේ වාර්තාවේ දක්වා ඇති නිගමනයට සහාය වීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සුදුසු සාක්ෂි ලබාගෙන තිබේ ද යන්න වෘත්තීය නිගමනය කළ යුතු ය.

- b. සහතිකවීමේ වාර්තාව ලිඛිත ව විස යුතු අතර විෂයකරුණ පිළිබඳ වෘත්තිකයාගේ නිගමනය පිළිබඳ පැහැදිලි ප්‍රකාශයක් අඩංගු විය යුතු ය.

4.5 අදාළ සේවා (Related Services)

4.5.1 අදාළ සේවා

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කරනු ලබන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල ව පාලනය වන සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් නොවන මෙම සේවාව සේවා දායකයකු සඳහා වෘත්තිකයාට සැපයිය හැකි ය. සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක ලක්ෂණ පැහැදිලි කර ඇති අතර, අදාළ සේවා යනු මේ සියලු ලක්ෂණ නොමැති කාර්යභාරයකි. වෘත්තිකයන් විසින් සපයනු ලබන අදාළ සේවාවන් සමහරක් පහතින් ලැයිස්තුගත කර ඇත.

1. එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටි යනු සේවාදායකයා සහ වෘත්තිකයා සම්බන්ධ කාර්යභාරයන් ය.
2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්පාදනය කිරීම සඳහා කාර්යභාරයන්.
3. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද සංයුක්ත පාලන නියෝගයට අනුකූල වීම පිළිබඳ ව වාර්තා කිරීම සඳහා වන කාර්යභාරයන්.

4.5.1.1 එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටි (Agreed upon procedures)

එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටි කාර්යභාරයක පරමාර්ථය වන්නේ විගණකවරයා සහ ආයතනය සහ සුදුසු ඕනෑම තෙවන පාර්ශ්වයක් එකඟ වී ඇති විගණන ස්වභාවයේ ක්‍රියා පටිපාටියක් විගණක විසින් සිදු කිරීම සහ කරුණු සොයා ගැනීම වාර්තා කිරීම ය. එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටිවල සත්‍ය සොයාගැනීම පිළිබඳ වාර්තාවක් විගණක විසින් සපයන බැවින් කිසිදු සහතිකයක් ප්‍රකාශ නොවේ. ඒ වෙනුවට වාර්තාව භාවිතා කරන්නන් විගණක විසින් වාර්තා කරන ලද ක්‍රියා පටිපාටි සහ සොයාගැනීම් තමන් විසින් ම තක්සේරු කර විගණකගේ කාර්යයෙන් ඔවුන්ගේ නිගමන උකහා ගනී.

4.5.1.1.1 එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටි සුදුසු වන්නේ කුමන අවස්ථාවල දී ද?

- බඩු තොග ශේෂය තහවුරු කිරීම, දේපල, පිරිසත සහ උපකරණ ශේෂයේ භෞතික පැවැත්ම තහවුරු කිරීම, ගිණුම් ගෙවිය යුතු ශේෂයන් තහවුරු කිරීම හෝ මුදල් ශේෂයන් සත්‍යාපනය කිරීම වැනි මූල්‍ය තොරතුරු වල නිශ්චිත අංශ කෙරෙහි පරීක්ෂා කිරීමෙන් කළමනාකරණයට අවශ්‍ය වූ විට.
- අදාළ ප්‍රමිතීන්ට අනුව යම් යම් හෙළිදරව් කිරීම් ලබා දී ඇති බවට කළමනාකරණයට තහවුරු කරගැනීමට අවශ්‍ය වූ විට (උදා :- සම්බන්ධිත පාර්ශ්ව හෙළිදරව් කිරීම)

4.5.2 වෙනත් සේවා

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද ප්‍රමිතීන්ට අනුව පාලනය නොවන, සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් නොවන සේවාදායකයකු සඳහා වෘත්තිකයා විසින් යම් සේවාදායකයෙක් සඳහා මෙම සේවාවන් ඉටු කළ හැකි ය. වෘත්තිකයන් විසින් සපයනු ලබන අදාළ සේවාවන් සමහරක් පහත ලැයිස්තුගත කර ඇත.

- බදු සේවා
- උපදේශන / උපදේශන සේවා

 සාරාංශය

- සහතිකවීමේ කාර්යභාරයක් යනු විශ්වාසයේ මට්ටම ඉහළ නැංවීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති මතයක් හෝ හිඟමතයක් ප්‍රකාශ කරන කාර්යයකි.
- සහතිකවීමේ කාර්යභාරයන් වර්ග දෙකක් ඇත. එනම් සාධාරණ සහතිකවීමේ කාර්යභාරය සහ සීමිත සහතිකවීමේ කාර්යභාරය.
- මෙම සහතිකවීමේ කාර්යභාරයන් දෙක අතර ඇති ප්‍රධාන වෙනස වන්නේ එක් එක් කාර්යභාරය මඟින් සපයනු ලබන සහතිකයේ මට්ටම යි.
- සහතිකවීමේ කාර්යභාරයන්වල ප්‍රධාන අංග වනුයේ
 - පාර්ශ්වයන් තුනක සම්බන්ධතාවය
 - විෂය කරුණ
 - සුදුසු නිර්ණායක
 - සාක්ෂි
 - සහතිකවීමේ වාර්තා
- වෘත්තීයත්වයක් විසින් කරනු ලබන අනෙකුත් අදාළ සේවාවන් අතරට එකඟ වූ ක්‍රියා පටිපාටිය, බදු කළමනාකරණය සහ වෙනත් උපදේශන සේවා ද ඇතුළත් වේ.

අවධානම් තක්සේරුව සහ විගණන ක්‍රියාවලිය

පරිච්ඡේදයේ හැඳින්වීම

මෙම පරිච්ඡේදය විගණන ක්‍රියාවලිය ආවරණය කරයි. ඊට පහත කරුණු ඇතුළත්වේ.

- විගණකගේ සමස්ත අරමුණු
- ව්‍යාපාරය අවබෝධ කර ගැනීම ඇතුළුව විගණන සැලසුම් කිරීම
- විගණන අවාදනම සහ අවදානමට ප්‍රතිචාරයන්
- විගණන ප්‍රමාණාත්මකභාවය
- විගණන ලේඛනගතකරණය
- පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශ්වය සමඟ සන්නිවේදනය කිරීම
- හඳුනාගෙන ඇති අවප්‍රකාශනයන් සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම.

විෂය නිර්දේශයේ බර තැබීම 20% කි.

> අධ්‍යයන ප්‍රතිඵල

මෙම පරිච්ඡේදය අධ්‍යයනය කිරීමෙන් අනතුරුව පහත හැකියාවන් ඔබ සතු විය යුතුය:
<ul style="list-style-type: none"> විගණනයක් සිදුකිරීමේදී බලපාන හිඟ හඳුනා දැක්වීම
<ul style="list-style-type: none"> ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත අනුව විගණනය කිරීම පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> විගණනය සැලසුම්කරණය සහ විගණන ලේඛනගත කිරීම පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> විගණන අවදානම් හිඟවචනය කිරීම හා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැදුණු පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ පටිපාටි හිඟවචනය කිරීම සහ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ දී යොදාගන්නා ක්‍රියාපටිපාටිය පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> පාලන පරීක්ෂා සහ තහවුරු කිරීමේ පටිපාටි පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> වංචා අවදානම හිඟවචනය කිරීම සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයේ දී වංචා වැලැක්වීම හා අනාවරණය කිරීම සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම පැහැදිලි කිරීම
<ul style="list-style-type: none"> විගණනයක දී හඳුනාගන්නා අවප්‍රකාශ තක්සේරු කිරීම සහ සන්නිවේදනය කිරීම

5. අවදානම් තක්සේරු කිරීම සහ විගණන ක්‍රියාවලිය (Risk Assessment and Audit Process)

හැඳින්වීම

විගණනයක පරමාර්ථය වන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ගේ විශ්වාසනීය මට්ටම ඉහළ නැංවීමයි. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට අනුකූල වී සියලු ප්‍රමාණාත්මක අංශවලින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කර ඇත්නම්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණක විසින් ස්වාධීන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් අපේක්ෂිත පරිශීලකයින්ගේ විශ්වාසය ලබාගත හැකි ය. වෙනත් වචනවලින් කිවහොත්, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් පෙන්නුම් කළ යුතු අයුරින් පිළිබඳ විගණක විසින් මතයක් ප්‍රකාශ කරයි. මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර දැයි සහතිකයක් ලබා ගැනීම සඳහා විගණන විසින් අවප්‍රකාශනයන් බොහෝ විට පැහැන ගැනීමෙන් කෙසේ ද සහ කොතැන ද යන්න සලකා බැලිය යුතු ය.

5.1 විගණනය පැවැත්වීම සඳහා අදාළ වන නීති

5.1.1 ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත (SLAUS)

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත පදනම් වී ඇත්තේ ජාත්‍යන්තර ගනකාධිකාරීන්ගේ සම්මේලනයේ (IFAC) ජාත්‍යන්තර විගණන පරිචයන් කමිටුව (IAPC) විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද විගණනය පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිත (ISA) මත ය. මේවා දේශීය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා වෙනස් කිරීම් කිහිපයකට යටත් වේ. විධිවිධාන ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීම පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර විගණන ප්‍රමිත සමඟ සියලු ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් අනුකූල වීම සහතික කරයි. 1995 අංක 15 දරණ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම් හා විගණන ප්‍රමිත පනත මගින් නිශ්චිත ව දක්වා ඇති ආයතනවල විගණනයන් සිදු කිරීමේ දී මෙම ප්‍රමිතවලට අනුකූල වීම අනිවාර්ය වේ. මෙම පනත මගින් මෙම ප්‍රමිතවලට අනුකූල වීමේ වගකීම විගණකරුන් වෙත පැවරේ.

SLAuS ට අනුකූලව විගණනය පැවැත්වීම විගණනයේ සමස්ත පරමාර්ථය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා විගණනවරයාට මග පෙන්වනු ඇත.

විහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් විගණකවරයා විගණනයට අදාළ සියලුම විගණන ප්‍රමිත සම්පූර්ණයෙන් තේරුම් ගෙන ඒවාට අනුකූල විය යුතුය. විගණන ප්‍රමිත විගණකවරයාගේ පොදු වගකීම් මෙන්ම විගණකවරයාගේ වගකීම් විශේෂිත ක්ෂේත්‍රයන්ට අදාළ කර ගැනීමට අදාළව තවදුරටත් සලකා බලයි.

පහත සඳහන් හේතු හිසා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වීම වැදගත් ය.

- විගණකවරුන් තම විගණන කටයුතු විගණනයේ අරමුණු සඳහා සහ අවශ්‍ය යැයි සලකන ප්‍රමිතියකට මෙහෙයවන විගණන මතයකට වළඹේ.
- විගණනය කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන්ට විගණකවරුන්ගේ විගණන මතය පදනම් වී ඇත්තේ විගණන වෘත්තියේ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සිදු කර ඇති විගණන කටයුතු මත බව දැනුමක් ඇත.

විගණක ප්‍රමිතීන් විගණන වෘත්තියේ ඉහළ ප්‍රමිතීන් පවත්වාගෙන යන අතර බාහිර විගණනය කෙරෙහි මහජන විශ්වාසය ශක්තිමත් කරයි.

5.1.2 1995 අංක 15 දරණ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිත පනත

1995 අංක 15 දරණ ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ හා විගණන ප්‍රමිති පනත සහ පනත යටතේ කරන ලද රෙගුලාසි මගින් ඇතැම් ව්‍යවසායන් විශේෂිත ව්‍යාපාර ව්‍යවසායන් ලෙස අර්ථ දක්වා ඇති අතර මෙම ව්‍යවසායන්හි මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීම, ඉදිරිපත් කිරීම සහ විගණනය කිරීම සඳහා පනත අදාළ වේ.

පනතට අනුව, ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව සිය ගිණුම් සකස් කිරීම සහ විවැහි ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය කාර්ය සාධනය සහ මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් සඳහා ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව එහි ගිණුම් විගණනය කිරීම සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සියලු පියවර ගැනීම සෑම හිඟිච්ච ව්‍යාපාරික ව්‍යවසායකයෙකුගේම යුතුකම වේ.

5.1.3 2007 අංක 07 දරණ සමාගමේ පනත

පනතේ 150 සහ 151 වගන්තිවලට අනුව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන දින සිට මාස හයක් ඇතුළත සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්පූර්ණ කර ඇති බවට සමාගම සහතික විය යුතු අතර එමඟින් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන දිනයට සමාගමේ තත්ත්වය සහ විදිනෙන් අවසන් වූ මූල්‍ය වර්ෂය සඳහා ලාභය හෝ අලාභය පිළිබඳ සත්‍ය හා සාධාරණ දර්ශනයක් ලබා දිය යුතුය.

154 වගන්තියට අනුව, සමාගමක් සෑම වාර්ෂික මහා සභා රැස්වීමකදීම, සමූහයේ ප්‍රකාශන ඇතුළුව සමාගමේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කිරීම සඳහා විගණකවරයෙකු පත් කළ යුතුය.

5.2 ස්වාධීන විගණකගේ සමස්ත අරමුණු සහ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව විගණනය පැවැත්වීම (SLAuS 200)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සිදු කිරීමේ දී විගණකගේ සමස්ත අරමුණු වන්නේ,

- වංචාවක් හෝ වැරද්දක් හේතුවෙන් සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකින් තොරව යන්න පිළිබඳව සාධාරණ සහතිකයක් ලබා ගැනීම සහ එමගින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවකට අනුකූලව පිළියෙල කර තිබේ ද යන්න පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමට
- විගණකගේ සොයාගැනීම් වලට අනුකූලව ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත වලින් නියම කර ඇති පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත වාර්තා කිරීම සහ සන්නිවේදනය කිරීම

5.2.1 විගණනයක් පාලනය කරන පොදු මූලධර්ම

විගණකවරයා මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණන කටයුතුවලට අදාළ ස්වාධීනත්වය ඇතුළු ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා වලට අනුකූල විය යුතුය. අදාළ ආචාර ධර්ම මූලධර්ම පිළිබඳව තවදුරටත් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ වරලත් ගණකාධිකාරීවරුන්ගේ ආයතනය විසින් නිකුත් කරන ලද වෘත්තීය ගණකාධිකාරීවරුන් සඳහා වූ ආචාර ධර්ම පද්ධතියට අවධානය යොමු කිරීම කළ යුතුය. විගණකගේ වෘත්තීය වගකීම පාලනය කරන ආචාරධර්ම මූලධර්ම නම්,

- ස්වාධීනත්වය
- අවංකභාවය
- අරමුණුගතභාවය
- වෘත්තීය නිපුණතාවය සහ නිසි සැලකිල්ල
- රහස්‍යභාවය
- වෘත්තීය හැසිරීම

5.2.1.2 වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය සහ වෘත්තීය විනිශ්චය

විගණනය පුරාම විගණනය සිදු කළ යුත්තේ වෘත්තීය සැක සහිත ආකල්පයකින් වන අතර විගණනය පුරාම වෘත්තීය විනිශ්චය කළ යුතුය.

5.2.1.2.1 වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය (Professional Skepticism)

වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය යනු ප්‍රශ්න කිරීමේ මනසක් සහ සාධාරණ සැකයක් ඇතුළත් වන ආකල්පයක් වන අතර වැරද්දක් හෝ වංචාවක් හේතුවෙන් අවප්‍රකාශනයක් දැක්විය හැකි තත්ත්වයක් පිළිබඳව අවදියෙන් සිටීම ය. විගණක විසින් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳව විමසිලිමත් විය යුතුය.

- ලබාගත් වෙනත් විගණන සාක්ෂි සමඟ පරස්පර වන විගණන සාක්ෂි
- විගණන සාක්ෂි ලෙස භාවිතා කරන ලේඛනවල විශ්වසනීයත්වය සහ විමසීම් වලට ලැබෙන ප්‍රතිචාර පිළිබඳව ප්‍රශ්න පැන නගින තොරතුරු
- සිදුවිය හැකි වංචාවන් දක්වන තත්ත්වයන්
- ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිත මගින් අවශ්‍ය කරන විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවලට අමතරව විගණන පටිපාටි අවශ්‍ය කරන තත්ත්වයන්

වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියේදී සෑම දෙයක්ම අනුකූල වී ඇතැයි සහ නීති රීති උල්ලංගනය කිරීම් කිසිවක් නොමැත යන ස්ථානයේ සිට ආරම්භ වන අතර ඒ සමගම විගණකවරයා සෑම විටම මෙම මතය සැකයට භාජනය කරන සාක්ෂි සඳහා විමසිල්ලෙන් සිටිය යුතුය. සංශය දෘෂ්ඨිය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ සෑම දෙයක්ම සැකයට භාජනය වී ඇති ස්ථානයකින් ආරම්භ කර සමීපව විමර්ශනය කළ යුතු බව නොවේ. සංශය දෘෂ්ඨිය යනු සේවාදායකයාගේ කළමනාකරණයේ අවංකභාවය සැක කිරීම නොවේ. (වංචා පිළිබඳව කළමනාකරණයේ අතීත සාක්ෂි නොමැති නම්)

අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු නොසලකා හැරීමේ අවදානම අවම කිරීම, නිගමන ගැනීමේදී අධික ලෙස සාමාන්‍යකරණය කිරීම සහ විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය කාලය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේදී හුසුදුසු උපකල්පන භාවිතා කිරීම සහ ප්‍රතිඵල ඇගයීම සඳහා විගණනය පුරාවට වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පවත්වා ගත යුතුය.

විගණන සාක්ෂි විවේචනාත්මකව තක්සේරු කිරීම සඳහා වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය අවශ්‍ය වේ. මෙයට පරස්පර විරෝධී විගණන සාක්ෂි, ප්‍රශ්න කිරීම සහ ලේඛනවල සහ විමසීම් වලට ලැබූ ප්‍රතිචාර වල විශ්වසනීයත්වය සහ කළමනාකරණයෙන් ලබාගත් වෙනත් තොරතුරු ඇතුළත් වේ.

5.2.1.2.2 වෘත්තීය විනිශ්චය (Professional Judgment)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක් සැලසුම් කිරීමේදී හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී විගණක විසින් වෘත්තීය විනිශ්චයන් කළ යුතුය. පහත දැක්වෙන ක්ෂේත්‍රවලට වෘත්තීය විනිශ්චය අවශ්‍ය වේ.

- ප්‍රමාණාත්මකභාවය හා විගණන අවදානම
- විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය
- ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි ලබාගෙන තිබේද යන්න ඇගයීම
- ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව නිගමන වලට විලඹීම
- ආයතනයේ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී කළමනාකරණයේ විනිශ්චයන් ඇගයීම

විගණකගේ පුහුණුව, දැනුම සහ පළපුරුද්ද සමග විගණක විසින් කරනු ලබන විනිශ්චයන් වඩාත් විශ්වාසදායක සහ සාධාරණ වනු ඇත. තවද, විශේෂයෙන්ම ගනු ලබන විනිශ්චයක් පදනම් වී ඇත්තේ විගණක විසින් දන්නා කරුණු සහ තත්ත්වයන් මත වන අතර විගණනය අතරතුර දුෂ්කර කරුණු පිළිබඳ උපදෙස් ලබා ගැනීම සාධාරණ විනිශ්චයන් කිරීමට උපකාරී වනු ඇත.

5.2.2 විගණන අවදානම (Audit Risk)

පවිගණන අවදානම යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මකව සාවද්‍ය වන විටදී විගණක විසින් හුසුදුසු විගණන මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අවදානමයි. එය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම සහ විගණක විසින් වචනි අවප්‍රකාශනයක් අනාවරණය කර නොගැනීමේ අවදානම මත රඳා පවතී. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම් ආවේණික අවදානම සහ පාලන අවදානම යනුවෙන් හැඳින්වෙන සංරචක දෙකකින් සමන්විත වේ.

අවදානම් තක්සේරුවක් විගණකවරයාට ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට ලක්විය හැකි මූල්‍ය ප්‍රකාශන ක්ෂේත්‍ර හඳුනාගැනීමට උපකාර වන අතර වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පදනමක් සපයයි. අඩු පරීක්ෂණ ප්‍රමාණයක් සුදුසු විය හැකි අඩු අවදානම් සහිත කරුණු හඳුනාගැනීමටද විගණකවරයාට අවදානම් තක්සේරුකරණය උපකාරී වන අතර, එමඟින් අඩු අවදානම් සහිත ක්ෂේත්‍ර වැඩිදුර පරීක්ෂා කිරීමෙන් කාලය නාස්ති නොවන බව සහතික කරයි.

$$\text{විගණන අවදානම} = \text{ආවේණික අවදානම} \times \text{පාලන අවදානම} \times \text{අනාවරණ අවදානම}$$

5.2.2.2 ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් අවප්‍රකාශන වීමේ අවදානමයි. මෙය ආවේණික අවදානම සහ පාලන අවදානම ලෙස සංරචක දෙකකින් සමන්විත වේ.

ආවේණික අවදානම (Inherent Risk)

කිසියම් සම්බන්ධිත අභ්‍යන්තර පාලනයක් සලකා බැලීමට පෙර, තනි තනිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමග සමස්ථයක් වශයෙන් ගත් විට, සැදුණුමක් හා සම්බන්ධ ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි අවප්‍රකාශනයක් ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂය හෝ හෙළිදරව් කිරීමක් තුළ පැවතීමේ අවදානමයි.

ආවේණික අවදානම යනු එම අයිතමවල පවතින ලක්ෂණ නිසා අයිතමයන් අවප්‍රකාශනය වීමේ අවදානමයි. ආවේණික අවදානම තක්සේරු කිරීම සඳහා විගණකවරුන් ඔවුන්ගේ වෘත්තීය විනිශ්චය සහ පවතින සියලු දැනුම භාවිතා කළ යුතුය. විවෘත තොරතුරු හෝ දැනුමක් නොමැති නම්, ආවේණික අවදානම ඉහළ ය.

සංකීර්ණ ගණනය කිරීම් හෝ අවිනිශ්චිතතාවයට යටත් වන ගිණුම් ඇස්තමේන්තු වලින් සමන්විත සැදුණුම සහ අදාළ ශේෂයන් සඳහා ආවේණික අවදානමට බලපෑම් කළ හැකිය. නිදසුනක් ලෙස, තාක්ෂණික වර්ධනයක් නිෂ්පාදනයක් යල් පැනගිය එකක් බවට පත් කළ හැකිය. එමඟින් තොග වැඩිපුර අගය කිරීමට වැඩි අවදානමක් ඇත.

පාලන අවදානම (Control Risk)

සැලසුමක් හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂය හෝ අනාවරණය කිරීම තුළ සිදුවිය හැකි අවප්‍රකාශන තහි තහිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමග සම්බන්ධයක් වශයෙන් ගත් විට, ආයතන වල පවතින අභ්‍යන්තර පාලනයන් මගින් වැළැක්වීම හෝ අනාවරණය කිරීම සහ නිවැරදි කිරීම කාලීනව සිදු නොකිරීමේ අවදානමයි.

පාලන අවදානම, ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීමට අදාළව ආයතනයේ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට තර්ජනයක් වන හඳුනාගත් අවදානම් වලට විසඳුම් සෙවීම සඳහා කළමනාකරණය විසින් සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන සහ නඩත්තු කරන අභ්‍යන්තර පාලනයක් මගින් මානව වාරදි වැනි අභ්‍යන්තර පාලනයන්හි ආවේණික සීමාවන් නිසා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම අඩු කළ හැකි හමුත් ඉවත් කළ නොහැකිය.

අනාවරණ අවදානම (Detection Risk)

විගණන අවදානම පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා විගණක විසින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියා පටිපාටි මගින් තහිව හෝ වෙනත් අවප්‍රකාශනයන් සමග සම්බන්ධයක් වශයෙන් ගත් විට ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශන හඳුනාගත නොහැකි වීමේ අවදානමයි.

විගණකට යම් මට්ටමක හෝ පාලනයක් ඇති විගණන අවදානමේ සංරචකය මෙය වේ. මන්දයත් අවදානම දරාගත නොහැකි තරමට වැඩි නම්, පහත සඳහන් පියවරයන් අනුගමනය කිරීමෙන් විගණන අවදානමේ මෙම අංගය අඩු කිරීම සඳහා විගණකවරුන්ට වැඩි වැඩ කොටසක් කළ හැකිය.

- නියැදි ප්‍රමාණ වැඩි කිරීමෙන් අනාවරණ අවදානම අඩු කිරීම
- විගණනය නිසි ලෙස සැලසුම් කිරීම
- වඩා පළපුරුදු කාර්ය මණ්ඩලයක් විගණනයට අනුයුක්ත කිරීම
- වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය වැඩි කිරීම
- අධීක්ෂණය සහ සමාලෝචනය වැඩි කිරීම

ඉහත පියවර මගින් විගණක විසින් නුසුදුසු ක්‍රියා පටිපාටියක් තෝරා ගැනීමට, සුදුසු විගණන ක්‍රියා පටිපාටියක් වැරදි ලෙස යෙදවීමට හෝ විගණන ප්‍රතිඵල වැරදි ලෙස අර්ථකථනය කිරීමට ඇති හැකියාව අඩු කරයි.

අනාවරණ අවදානම, සැලසුම් මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවයක් දරයි. නිදසුනක් වශයෙන්, විගණක විශ්වාස කරන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම වැඩි වන තරමට අනාවරණ අවදානම පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩුකරගත හැක. ඒ සඳහා වැඩි විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වනු ඇත.

5.3 විගණනය සඳහා වන පූර්ව කොන්දේසි (SLAuS 210)

විගණක විගණනයක් පිලිගෙන ඉදිරියට ගෙන යා යුත්තේ විගණනයක් සඳහා පූර්ව කොන්දේසි පවතින විට සහ කාර්යභාරයේ නියමයන් සම්බන්ධයෙන් විගණක සහ කළමනාකරණය අතර පොදු අවබෝධයක් පවතින විට පමණි.

පූර්ව කොන්දේසි තිබේද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා විගණක වසින් පහත සඳහන් දෑ සිදුකළ යුතුය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සඳහා කළමනාකාරීත්වය විසින් භාවිතා කරනු ලබන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිගත හැකිද යන්න විගණක විසින් තීරණය කළ යුතුය. මෙය සිදු කිරීම සඳහා ආයතනයේ ස්වභාවය, මූල්‍ය ප්‍රකාශන, මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ අරමුණ, නීති රෙගුලාසි සහ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව පිළිබඳව මනා අවබෝධයක් තිබිය යුතුය.
- අදාළ වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම, සංවිධානය තුළ හොඳ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම සහ විගණනය පැවැත්වීමට අවශ්‍ය සියලු තොරතුරු සඳහා අසීමිත ප්‍රවේශයක් සැපයීම යන වගකීම ඔවුන් භාර ගන්නා බව කළමනාකාරීත්වයේ පිළිගැනීම ලබා ගැනීම.

මෙම පූර්ව කොන්දේසි නොපවිතන බව විගණක විසින් තීරණය කරන්නේ නම, විගණක වසින් එම කාර්යය භාර නොගත යුතුය.

5.3.1 විගණන කාර්යභාරය පිළිගැනීමට පෙර විෂය පථය සීමා කිරීම

යෝජිත කාර්යභාරයකට අනුව කළමනාකරණය විසින් විගණකගේ කාර්යයයේ විෂය පථය සීමා කිරීම සිදුකරන අවස්ථා තිබිය හැකිය. සමහර විට එම සීමාව නිසා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ මතය විගණක විසින් ලබාදීම ප්‍රතික්ෂේප කරනු ඇත. නීතියෙන් නියම කර ඇත්නම් මිස වුවැනි සීමිත කාර්යයන් විගණන කාර්යයන් ලෙස බාර නොගත යුතුය.

5.3.2 සේවයේ යෙදීමේ ලිපිය (Engagement Letter)

සේවයේ යෙදීමේ කොන්දේසි පිළිබඳව දෙපාර්ශවයම එකඟ වන විට, එම නියමයන් සේවයේ යෙදීමේ ලිපියක සටහන් කළ යුතුය. සේවයේ යෙදීමේ ලිපියකට පහත කරුණු ඇතුළත් කළ යුතුය.

- විගණනයේ පරමාර්ථය සහ විෂය පථය
- විගණකගේ වගකීම
- කළමනාකරණයේ වගකීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීම සඳහා අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව දක්වීම
- විගණක විසින් නිකුත් කරනු ලබන කිසියම් වාර්තාවක අපේක්ෂිත ආකෘති පත්‍රය සහ අන්තර්ගතය පිළිබඳ සඳහන

අදාළ වූ විට, සේවයේ යෙදීමේ ලිපියේ පහත සඳහන් කරුණු ද ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

- විගණන විෂය පථය විස්තර කිරීම
- විගණනය නිසියාකාරව සැලසුම් කර විගණන ප්‍රමිතවලට අනුකූලව සිදු කළ ද, විගණනයක සහ අන්තර්ගත පාලනයේ ආවේණික සීමාවන් නිසා, යම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය නොවීමේ වැළැක්විය නොහැකි අවදානමක් පවතින බව.
- විගණන කණ්ඩායම සංයුතිය ඇතුළුව සැලසුම් කිරීම සහ කාර්යසාධනය පිළිබඳ විධිවිධාන
- කළමනාකරණය විසින් ලිඛිත නියෝජනයක් ලබා දෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කිරීම
- යෝජිත කාලසටහනට අනුකූලව විගණනය සම්පූර්ණ කිරීමට විගණකවරයාට ඉඩදීම සඳහා කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ වෙනත් තොරතුරු නියමිත වේලාවට ලබා දීමට කළමනාකරණයේ චකඟත්වය
- විගණන වාර්තාවේ දින සිට මූල්‍ය ප්‍රකාශන නිකුත් කළ දිනය දක්වා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට බලපෑම් කළ හැකි ඕනෑම තොරතුරක් විගණක වෙත් දැනුම් දීමට කළමනාකරණයේ චකඟත්වය
- ගාස්තු සහ බිල්පත් සැකසුම්
- වෙනත් විගණකවරුන්, ප්‍රවීණයන් සහ අන්තර්ගත විගණකවරුන් සම්බන්ධ කර ගැනීම
- පෙර සිටි විගණක සමග කළ යුතු කටයුතු

5.3.3 පුනරාවර්තන විගණන (Recurring Audits)

පුනරාවර්තන විගණන සඳහා සේවයේ යෙදීමේ ලිපිය සංශෝධනය කිරීම හෝ පවත්නා නියමයන්හි අන්තර්ගතය මතක් කිරීම සුදුසු යැයි විගණක විසින් තීරණය කරනු ලැබුවහොත් මිස වාර්ෂිකව සේවයේ යෙදීමේ ලිපිය නොයැවීමට විගණක තීරණය කළ හැකිය. මෙහිදී පහත සඳහන් කොන්දේසි සලකා බැලිය යුතුය.

- විගණනයක විෂය පථය හා පරමාර්ථය කළමනාකරණය විසින් වරදවා වටහාගෙන ඇති බවට වන ඕනෑම ඇඟවීමක්
- විගණන කාර්යය වල සංශෝධිත හෝ විශේෂ කොන්දේසි
- හිමිකාරීත්වයේ සැලකිය යුතු වෙනසක් වීම
- ජේෂ්ට කළමනාකරණයේ මෑත වෙනසක් වීම
- ආයතනයේ ප්‍රමාණය හෝ ස්වභාවයෙහි සැලකිය යුතු වෙනසක් වීම
- නීති හෝ රෙගුලාසි වල වෙනසක් වීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කිරීමේදී අනුගමනය කරන ලද මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ වෙනසක් වීම
- වෙනත් වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා වල වෙනසක් වීම

5.3.4 සේවයේ යෙදීමේ ලිපියක උදාහරණය

පහත දැක්වෙන ලිපිය මෙම ප්‍රමිතියේ හි දැක්වා ඇති සලකා බැලීම්වලට අනුකූලව මාර්ගෝපදේශයක් ලෙස භාවිතා කිරීම සඳහා වන අතර පුද්ගල අවශ්‍යතා සහ අවස්ථානුකූලව අනුව වෙනස් විය යුතුය.

අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලය වෙත හෝ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වයේ අදාළ නියෝජිතයා වෙතයි.

..... යේ දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය හා ඵදිනට අවසන් වර්ෂය සඳහා ඊට සම්බන්ධ ආදායම් ප්‍රකාශනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය විගණනය කරන ලෙස ඔබ විසින් අප වෙත ඉල්ලීමක් කර ඇත. මෙම කාර්ය අප සතුටින් පිළිගන්නා බව සහ මෙම කාර්යභාරය පිළිබඳව අපගේ අවබෝධය මෙම ලිපියෙන් තහවුරු කෙරේ. අපි විසින් විගණනය සිදු කරනුයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම අරමුණු කොටගෙනය.

අප විසින් විගණනය සිදු කරනුයේ ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති (ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර.) වලට අනුකූලවය. (හෝ අදාළ වෙනත් ප්‍රමිත හෝ පරිච්ඡේද) මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනවලින් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාගැනීමේ, අරමුණින් විගණනය සැලසුම් කොට ඉටු කිරීම එකී ශ්‍රී.ල.වි.ප්‍ර. අපේක්ෂා කෙරේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි දැක්වෙන සංඛ්‍යාවන් හා හෙළිදරව් කිරීම් කෙරෙහි ආධාර වන සාක්ෂි නියැදි පදනමක් මත පරීක්ෂා මෙහෙයවීම විගණනයකට ඇතුලත් වේ. භාවිතා කර ඇති ගිණුම්කරණ මූලධර්ම හා කළමනාකරණය විසින් කර ඇති සැලකිය යුතු ඇසුරුම්වලට ඇගයීම හා මූල්‍ය ප්‍රකාශනයන්හි සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම ඇගයීමද විගණනයට අයත්ය.

විගණනයක පවත්නා නියැදි පරීක්ෂණ ස්වරූපය හා වෙනත් ආවේණික සීමාකිරීම් හා ඕනෑම ගිණුම්කරණ ක්‍රමයක හා අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයක පවත්නා ආවේණික සීමාකිරීම් හේතු කොටගෙන සමහර ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන හෙළිදරව් නොවී පැවැතීමට හැකිවීමේ නොවැලැක්විය හැකි අවදානමක් පවතී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත අපගේ වාර්තාවට අතිරේකව, අපගේ අවධානයට යොමු වන ගිණුම්කරණ හා අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රමයේ සැලකිය යුතු ඌනතා අලලා වෙනම ලිපියක් ඉදිරිපත් කිරීමට අපි බලාපොරොත්තු වෙමු.

අදාළ නීති හා රෙගුලාසිවලට අනුව, ප්‍රමාණවත් අනාවරණ ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කොට ඉදිරිපත් කිරීමේ වගකීම් සමාගමේ කළමනාකාරිත්වයට පැවැරෙන බැව් ඔබට මතක් කරදීමට කැමැත්තෙමු. ප්‍රමාණවත් ගිණුම්කරණ වාර්තා හා අභ්‍යන්තර පාලන ක්‍රම පවත්වා ගැනීම, ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගෙන යොදා ගැනීම හා සමාගමේ වත්කම් ආරක්ෂා කර ගැනීමද මෙයට ඇතුලත් ය. අපගේ විගණන ක්‍රියාවලියේ කොටසක් ලෙස, මෙම විගණනය සම්බන්ධයෙන් අප වෙත ලබාදෙන නියෝජනයන් අලලා ලිඛිත තහවුරු කිරීම් සපයන ලෙස, අප විසින් කළමනාකරණයෙන් ඉල්ලා සිටිනු ඇත.

ඔබගේ සේවක මණ්ඩලයේ පූර්ණ සහයෝගය අප විසින් අපේක්ෂා කරන අතර, අපගේ විගණනය සම්බන්ධයෙන් අප විසින් ඉල්ලා සිටින්නා වූ සෑම වාර්තාවක්, ලියවිල්ලක් හා තොරතුරක්ම අප වෙත ලැබීමට සලස්වනු ඇතැයි අපි විශ්වාස කරමු. අපගේ ගාස්තු කෙරීගෙන යන වැඩ අනුව බිල්ගත කරන අතර එය පදනම් වනුයේ කාර්යභාරය සඳහා අනුයුක්ත කොට ඇති පුද්ගලයින් විසින් ඒ වෙනුවෙන් ගත කරන කාලය හා ඵදිනෙදා දරනු ලබන වියදම් මතය. අදාළ වගකීමේ ප්‍රමාණය හා අවශ්‍ය පළපුරුද්ද හා කුසලතාවය අනුව එක් එක් පුද්ගලයාට පැයකට ගෙවනු ලබන ප්‍රමාණය වෙනස් වේ.

අහෝසි කිරීමක්, සංශෝධනයක් හෝ අභිභවනය කරන්නේ නම් මිස මෙම ලිපිය ඉදිරි වර්ෂවලටද වලංගු වේ

මෙම ලිපිය, මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධව අපගේ විගණනය සඳහා වූ විධිවිධාන පිළිබඳව ඔබගේ අවබෝධය හා අනුකූලතාවය දක්වනු පිණිස මෙයට අමුණා ඇති පිටපතෙහි අත්සන් කර ආපසු එවනු මැනවි.

XYZ සහ සමාගම

සීමාසහිත ඒ.බී.සී. සහ සමාගම වෙනුවෙන් භාරගන්නා ලදී.

(අත්සන් කරන ලදී)

.....

(නම හා තනතුර)

දිනය

5.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණනයක් සැලසුම් කිරීම (SLAuS 300)

සැලසුම් කිරීම යනු විගණන කාර්ය සඳහා සමස්ථ විගණන උපාය මාර්ගයක් ස්ථාපිත කිරීම හා විගණන සැලැස්මක් සංවර්ධනය කිරීමයි.

5.4.1 සැලසුම් කිරීමේ වැදගත්කම

කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී විගණනයක් සිදු කිරීම සඳහා විගණනයක් නිසි ලෙස සැලසුම් කිරීම අවශ්‍ය වේ. සැලසුම් ක්‍රියාවලිය පොදුවේ ගත් කළ SLAuS 300 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ විගණනයක් සැලසුම් කිරීම මගින් ආවරණය වන අතර එහි සඳහන් වන්නේ විගණක විසින් විගණනය සැලසුම කළ යුතු අතර එමගින් කාර්යභාරය ඵලදායී ලෙස සිදු කරනු ලැබේ. ප්‍රමාණවත්ව සැලසුම් කිරීම මගින් පහත සඳහන් දෑ ද ඇතුළුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය හා සම්බන්ධව විවිධ ප්‍රතිලාභ ලැබේ.

- විගණනයේ වැදගත් අංශ කෙරෙහි නිසි අවධානයක් යොමු කිරීමට වගණකවරයාට උපකාර කිරීම
- විභව ගැටළු කාලීනව හඳුනාගෙන විසඳීමට විගණකවරයාට උදව් කිරීම
- විගණන කටයුතු නිසි ලෙස සංවිධානය කිරීමට සහ කළමනාකරණය කිරීමට විගණකවරයාට උදව් කිරීම
- අපේක්ෂිත අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට සුදුසු හැකියාවන් සහ නිපුණතා සහිත විගණන කාර්ය කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් තෝරා ගැනීමට සහාය වීම සහ ඔවුන්ට නිසි පරිදි වැඩ පැවරීම
- විගණන කාර්ය කණ්ඩායම සාමාජිකයින්ගේ මග පෙන්වීම සහ අධීක්ෂණය සඳහා පහසුකම සැලසීම සහ ඔවුන්ගේ කාර්යයන් සමාලෝචනය කිරීම
- සංරචක විගණනය කළ විගණකවරුන් සහ විශේෂඥයින් විසින් සිදු කරනු ලබන කාර්යයන් සම්බන්ධීකරණය කිරීමට සහාය වීම

විගණනය සැලසුම් කිරීම සඳහා විගණන කාර්ය හවුල්කරු සහ විගණන කාර්ය කණ්ඩායමේ අනෙකුත් ප්‍රධාන සාමාජිකයින් සම්බන්ධ විය යුතුය. සැලසුම් කිරීම සඳහා ක්‍රියාකාරකම් දෙකක් ඇතුළත් වේ.

1. මූලික විගණන කාර්ය ක්‍රියාකාරකම්
2. සැලසුම් කටයුතු

5.4.2 මූල්‍ය විගණන කාර්ය ක්‍රියාකාරකම්

ප්‍රවර්තන විගණන කාර්යවල ආරම්භයේදීම විගණක විසින් පහත සඳහන් ක්‍රියාකාරකම් සිදු කළ යුතුය.

- විගණකවරයාගේ කාර්ය කරගෙන යාමේ හැකියාවට බලපෑම් කළ හැකි කළමනාකරණ අවංකභාවය පිළිබඳ ගැටළු නොමැති බව සහතික කිරීම සඳහා සේවාදායක සම්බන්ධතාවයේ අඛණ්ඩතාවය සහ නිශ්චිත විගණන කාර්ය පිළිබඳ ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කිරීම
- විගණක විසින් අවශ්‍ය ස්වාධීනත්වය සහ කාර්ය සිදු කිරීමේ හැකියාව පවත්වා ගෙන යන බව සහතික කිරීම සඳහා ස්වාධීනත්වය ඇතුළු අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතා වලට අනුකූල වීම ඇගයීම
- කාර්යභාර නියමයන් සම්බන්ධයෙන් සේවාදායකයා සමග වරදවා වටහා ගැනීමක් සිදු නොවන බවට සහතික වීම සඳහා කාර්යභාර කාලසීමාව පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති කිරීම

5.4.3 සැලසුම් කිරීමේ කටයුතු

විගණන සැලැස්මක් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා මගපෙන්වීමක් සැපයීමට සහ විගණනයේ විෂය පථය කාලය සහ මගපෙන්වීම වස්තූන් කරන සමස්ත විගණන උපායමාර්ගයක් විගණක විසින් ස්ථාපිත කළ යුතුය. සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය ස්ථාපිත කිරීමේදී විගණක වසින් පහත සඳහන් දෑ කළ යුතුය.

- කාර්යභාරයෙහි විෂය පථය නිර්වචනය කරන ලක්ෂණ හඳුනාගැනීම
- විගණනයේ වෙලාව සහ අවශ්‍ය සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය සැලසුම් කිරීම සඳහා වාර්තාකරණ අරමුණු සොයා ගැනීම
- කණ්ඩායමේ වැඩ කටයුතු මෙහෙයවීමේදී වැදගත් සාධක සලකා බැලීම
- මූලික විගණන කාර්ය ක්‍රියාකාරකම් වල ප්‍රතිඵල සලකා බැලීම
- විගණන කාර්ය සිදු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය ස්වභාවය සහ කාලය සලකා බැලීම

5.4.4 සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය සහ විගණන සැලැස්ම

විගණන කාර්යය අතරතුර සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය සහ විගණන සැලැස්ම යාවත්කාලීන කර අවශ්‍ය පරිදි වෙනස් කළ යුතුය.

5.4.4.1 සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය

සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය විගණනයේ විෂය පථය, කාලය සහ මගපෙන්වීම විසතර කරන අතර වඩාත් සවිස්තරාත්මක විගණන සැලැස්මේ සංවර්ධනයට මග පෙන්වයි. සමස්ත විගණන උපායමාර්ගයක් ස්ථාපිත කිරීමේ දී විගණක විසින් සලකා බැලිය හැකි කරුණු පහත වගුවේ දක්වා ඇත.

<p>කාර්යභාරයක ලක්ෂණ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ● කර්මාන්තයට විශේෂිත වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා ● අපේක්ෂිත විගණන ආවරණය (උදා : ස්ථාන ගණන) ● පාලන සම්බන්ධතාවල ස්වභාවය (උදා : සමූහ විගණනයේ) ● ව්‍යාපාර අංශවල ස්වභාවය ● භාවිතා කළ යුතු වාර්තාකරණ මුදල් වර්ගය ● අභ්‍යන්තර විගණන කටයුතු ලබා ගැනීමේ හැකියාව ● සේවා සංවිධාන භාවිතය (ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලි බාහිරින් ලබා ගැනීම) සහ ඔවුන් පාලනයන් සැලසුම් කර ඇති ආකාරය ● පෙර විගණනයන්ගෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි ● විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සඳහා තොරතුරු තාක්ෂණයේ බලපෑම ● සේවාදායකයින්ගේ පුද්ගල සහ දත්ත ලබා ගැනීමේ හැකියාව
<p>වාර්තා කිරීමේ අරමුණු, විගණනයේ කාලය සහ සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● වාර්තා කිරීම සඳහා ආයතනයේ කාලසටහන ● කළමනාකරණය සහ පාලනය සම්බන්ධයෙන් වගකියන අය සමග රැස්වීම් සංවිධානය කිරීම ● අපේක්ෂිත වර්ගය සහ වාර්තා වල කාලය පිළිබඳව කළමනාකරණ සහ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සාකච්ඡා කිරීම ● කාර්යභාරය පුරා විගණනයේ තත්ත්වය පිළිබඳ අපේක්ෂිත සන්නිවේදනය ● සංරචක විගණනය කළ විගණකවරුන් සමග අපේක්ෂිත සන්නිවේදනය ● තෙවන පාර්ශවයන් සමග අපේක්ෂිත සන්නිවේදනය

<p>සැලකිය යුතු සාධක, මූලික කාර්යභාරය ක්‍රියාකාරකම් සහ වෙනත් කාර්යභාර පිළිබඳ දැනුම</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීම ● ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනය පැවතීමේ වැඩි අවදානමක් ඇති ප්‍රදේශ හඳුනාගැනීම සහ සමස්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමින් එහි බලපෑම හඳුනා ගැනීම ● පෙර විගණනවල ප්‍රතිඵල ● වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය ● හොඳ අභ්‍යන්තර පාලනයක් සැලසුම් කිරීම ● ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ හඬවත්තු කිරීම සඳහා කළමනාකරණයේ කැපවීම පිළිබඳ සාක්ෂි ● ගනුදෙනු ප්‍රමාණය ● සැලකිය යුතු ව්‍යාපාර සංවර්ධනයන් සැලකිය යුතු කර්මාන්ත සංවර්ධනය ● මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවේ සැලකිය යුතු වෙනස්කම් ● අනෙකුත් වැදගත් මෑත කාලීන වර්ධනයන්
<p>ස්වභාවය, කාලය සහ සම්පත් ප්‍රමාණය</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● කාර්යභාර කණ්ඩායම තෝරාගැනීම ● කණ්ඩායම් සාමාජිකයින්ට වැඩ පැවරීම ● කාර්යභාර අයවැයකරණය

සමස්ත විගණන උපායමාර්ගයට ඇතුළත් කළ හැකි අයිතම සඳහා උදාහරණ හම්,

- කර්මාන්තයට විශේෂිත වූ මූල්‍ය වාර්තාකරණ අවශ්‍යතා
- නිරීක්ෂණය කළ යුතු ස්ථාන ගණන
- විගණන සේවාදායකයා ඔවුන්ගේ සාමාජිකයින්ට වාර්තා කරන කාලසටහන
- විගණන කණ්ඩායම සහ සේවාදායකයා අතර සන්නිවේදනය

5.4.4.2 විගණන සැලැස්ම (The Audit Plan)

විගණන සැලැස්ම විගණන උපායමාර්ගය වඩාත් සවිස්තරාත්මක සැලැස්මක් බවට පරිවර්තනය කරන අතර විගණන අවදානම පිළිගත හැකි පහළ මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම සඳහා විගණන කාර්ය කණ්ඩායම් සාමාජිකයින් විසින් සිදු කළ යුතු විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය විගණන සැලැස්මට ඇතුළත් වේ.

විගණන සැලැස්මට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය යුතුය.

- සැලසුම් කර ඇති අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ විස්තරයක්
- සැලසුම් මට්ටමින් සැලසුම් කරන ලද වැඩිදුර විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය පිළිබඳ විස්තරයක් සහ
- විගණන ප්‍රමිති වලට අනුකූල වීම සඳහා විගණන කාර්ය කිරීම සඳහා සැලසුම් කළ වෙනත් විගණන ක්‍රියා පටිපාටි
- විගණන සැලැස්ම සංවර්ධනය වන විට විගණනය පුරාවටම මෙම ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම් කිරීම සිදු වෙවි විගණන සැලැස්මට ඇතුළත් කර හැකි අයිතම සඳහා උදාහරණ නම්,
- සැලසුම් කළ විගණන කාර්යය කාලසටහන
- කණ්ඩායම් සාමාජිකයන්ට විගණන කාර්යය සඳහා වැඩ වෙන් කිරීම
- එක් එක් ප්‍රධාන ගිණුම් ප්‍රදේශ සඳහා විගණන ක්‍රියා පටිපාටි යෙදවීම (උදා : බඩු තොග, ලැබී යුතු ශේෂ, මුදල් ආදිය)
- සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය විගණන කටයුතුවලදී සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය හෝ විගණන සැලැස්මට සිදුකරන ලද යම් වෙනස්කමක් සහ විවැනි වෙනස්කම් සඳහා හේතු විගණන ලේඛනවලට ඇතුළත් වේ.

5.4.5 සැලසුම්කරණය පිළිබඳ ලියවිල්ල (Planning Memorandum)

එක් එක් කාර්යභාරය සඳහා සැලසුම්කරණය පිළිබඳ ලියවිල්ලක් සකස් කළ යුතුය. විවැනි ලියවිල්ලක් අරමුණු වන්නේ සැලසුම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ විධිමත් වාර්තාවක් සැපයීම සහ සැලසුම් තීරණ සියලු මට්ටම් කාර්ය මණ්ඩලයට සන්නිවේදනය කිරීමයි.

සැලසුම්කරණය පිළිබඳ ලියවිල්ල ඉහත සඳහන් එක් එක් කරුණු වෙත යොමු විය යුතු අතර විවිධත්ව පහත සඳහන් විස්තර අඩංගු විය යුතුය.

- සේවාදායකාගේ ව්‍යාපාර, සංවිධානය හෝ ගිණුම්කරණ පද්ධතිවල ප්‍රධාන වෙනස්කම්
- නීතිය, ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන් හෝ සමාගමේ ක්‍රියාපටිපාටි වෙනස් කිරීම්
- වෙනත් අදාළ පසුබිම් තොරතුරු
- පෙර වර්ෂවල ඇති වූ ගැටලු සහ ඉදිරියට ගෙන එන ලද වෙනත් කරුණු
- වත්මන් බදු තත්ත්වය
- කාලය හා පිරිවැය අයවැය සහ කාර්ය මණ්ඩල සැලසුම්
- කාලසටහන සහ සේවාදායකයාට ගිණුම්කරණ සහාය
- සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය
- අභ්‍යන්තර පාලනයන් මත රඳා පැවීමේ මට්ටම සඳහන් කරමින් එක් එක් ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර සඳහා සවිස්තර විගණන ප්‍රවේශය සහ
- පාලනය, විශ්ලේෂණාත්මක සමාලෝචනය සහ තහවුරු ක්‍රියාපටිපාටි සහ ප්‍රධාන තහවුරු ක්‍රියා පටිපාටි සඳහා දළ වශයෙන් නියැදි ප්‍රමාණ ලබා දීම.

5.5 ආයතනය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම (SLAuS 315)

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීමට විගණක විසින් ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුය.

විගණකවරයාගේ පරමාර්ථය වන්නේ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමින් සහ සැඟවුම් මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අවදානම හඳුනාගැනීමට සහ තක්සේරු කිරීමට අයතනයේ අන්‍යෝන්‍ය පාලනයන් ඇතුළුව ආයතනය සහ එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීම තුළින් සැලසුම් කිරීම හසහ ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ තක්සේරු කළ අවදානමට ප්‍රතිචාර ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

5.5.1 ව්‍යාපාරයේ කුමන අංශ පිළිබඳව විගණකවරුන්ට අවබෝධය අවශ්‍යද?

විගණක විසින් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුය.

- A. අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව ඇතුළුව අදාළ කර්මාන්ත, නියාමන සහ වෙනත් බාහිර සාධක
- B. ආයතනයේ ස්වභාවය ඇතුළුව,
 - I. එහි මෙහෙයුම්
 - II. එහි හිමිකාරීත්වය සහ පාලන ව්‍යුහය
 - III. විශේෂ අරමුණු සහිත ආයතන වල ආයෝජනය කිරීම ඇතුළුව ආයතනය විසින් කරනු ලබන ආයෝජන වර්ග සහ සැලසුම්,
 - IV. ආයතනය ව්‍යුහයගත කර ඇති ආකාරය සහ විය මූල්‍යයනය කරන ආකාරය
- C. ව්‍යාපාරයේ සහ කර්මාන්තයේ යෝග්‍යතාවය සහ අනුකූලතාව ඇතුළුව ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ යෙදවීම
- D. ආයතනයේ අරමුණු සහ උපායමාර්ග සහ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අවදානමකට හේතු විය හැකි අදාළ ව්‍යාපාර අවදානම්
- E. ආයතනයේ මූල්‍ය කාර්ය සාධනය මැනීම සහ සමාලෝචනය

ව්‍යාපාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු ගණනාවක් පිළිබඳව විගහන ප්‍රමිති විසින් දක්වා ඇත. විගණකවරයාට තොරතුරු අවශ්‍ය වන පොදු ක්ෂේත්‍ර පහත කොටස් වලින් දක්වා ඇත.

5.5.1.1 කර්මාන්ත, නියාමන සහ වෙනත් බාහිර සාධක

අදාළ කර්මාන්තයට අදාළ සාධක අතර තරඟකාරී පරිසරය, සැපයුම්කරු සහ පාරිභෝගික සම්බන්ධතාවය සහ තාක්ෂණික වර්ධනයන් වැනි කර්මාන්ත තත්වයන් ඇතුළත් වේ.

විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු සඳහා හිඳසුන්,

- ඉල්ලුම ධාරිතාව සහ මිල තරඟය ඇතුළුව වෙළෙඳපොළ සහ තරඟය
- චක්‍රීය හෝ සෘතුමය ක්‍රියාකාරකම්
- ආයතනයේ නිෂ්පාදන වලට අදාළ නිෂ්පාදන තාක්ෂණ බලශක්ති සැපයුම සහ පිරිවැය

ආයතනය ක්‍රියාත්මක වන කර්මාන්තය ව්‍යාපාරයේ ස්වභාවය හෝ නියාමන මට්ටමෙන් පැන නගින ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගේ හිඟිච්ඡ අවදානම් වලට තුඩු දිය හැකිය. සෑම ආයතනයකටම තමන්ගේම කර්මාන්ත සහ නියාමන පරිසරයක් ඇත. මෙම අංශ පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් දැනුමක් නොමැතිව ඇතිවිය හැකි අවදානම් විගණකවරයාට හඳුනාගත නොහැක. හිඟිච්ඡ බලධාරීන් විසින් සමීප අධීක්ෂණයට ලක්වනු ලබන ආයතනයට හොඳ නියාමන පරිසරයක් ඇති විට, විගණනය කරනු ලබන ආයතනයට අදාළ නියාමන අවශ්‍යතා පිළිබඳව විගණකවරයා සවිස්තරාත්මකව පැහැදිලි කළ යුතුය. විගණක විසින් සලකා බැලිය හැකි කරුණු සඳහා හිඳසුන්,

- ගිණුම්කරණ මූලධර්ම සහ කර්මාන්ත විශේෂිත භාවිතයන්
- නියාමනය කරන ලද කර්මාන්තයක් සඳහා නියාමන රාමුව
- ආයතනයේ මෙහෙයුම් වලට සැලකිය යුතු ලෙස බලපාන නීති සම්පාදනය සහ නියාමනය
- බදුකරණය
- ආයතනයේ / ව්‍යාපාරයේ හැසිරීමට බලපාන රජයේ ප්‍රතිපත්ති. එනම් විදේශ විනිමය පාලනයන් මූල්‍ය මූල්‍ය දිරිගැන්වීම් සහ තීරණයන් හෝ වෙළෙඳ සීමා කිරීමේ ප්‍රතිපත්ති
- කර්මාන්තයට සහ ආයතනයේ ව්‍යාපාරයට බලපාන පාරිසරික අවශ්‍යතා
- ආයතනයේ මෙහෙයුම් කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් ඇති කළ හැකි බාහිර සාධක ද සලකා බැලිය යුතු අතර ඒවාට පොදු ආර්ථික තත්වයන් පොලී අනුපාත සහ මූල්‍යයනය කරගැනීමේ හැකියාව උද්ධමනය හෝ මුදල් අවප්‍රමාණය වීම ඇතුළත් විය හැකිය.

උදා: ශ්‍රී ලංකාවේ බලපත්‍රලත් වාණිජ බැංකුවක විගණක විසින් පහත සඳහන් ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳ අවබෝධය ලබාගත යුතුය.

- බැංකු කර්මාන්තය සහ තරඟය
- මහබැංකුව වැනි පාලන ආයතන වල අවශ්‍යතා
- ප්‍රාග්ධන ප්‍රමාණවත්භාවය වැනි කර්මාන්තයට විශේෂිත ව්‍යවස්ථාපිත අවහ්‍යතා
- SLSRS - 9 මූල්‍ය උපකරණ සහ කර්මාන්ත භාවිතයන් වැනි ඉහළ බලපෑම් කරන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්

5.5.1.2 ආයතනයේ ස්වභාවය

විගණනය සිදුකරන ආයතනයේ ස්වභාවය පිළිබඳව විගණකවරයාට ගැඹුරු අවබෝධයක් තිබිය යුතුය. උදාහරණ ලෙස සංවිධානයේ නිමිකරුවන් මූල්‍යකරණ ක්‍රම, ආයතනික ව්‍යුහය, ශාඛා (අැත්තම්) ව්‍යාපාර මෙහෙයුම් වල වර්තමාන තත්ත්වය, කළමනාකරණය විසින් භාවිතා කරන මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුව යනාදිය.

ආයතනයේ ස්වභාවය පිළිබඳ ව අවබෝධයක් ලබා ගැනීමේදී විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතු කරුණු සඳහා උදාහරණ,

- ව්‍යාපාරික මෙහෙයුම්
- අන්තර්ජාල වෙළෙඳාම සහ අලෙවිකරණ ක්‍රියාකාරකම් වැනි ඉලෙක්ට්‍රොනික වාණිජ්‍යයට සම්බන්ධවීම ඇතුළුව ආදායම් ප්‍රභවයන්, නිෂ්පාදන හෝ සේවා සහ වෙළෙඳපොළ වල ස්වභාවය.
- මෙහෙයුම් පැවැත්වීම
- සන්ධාන, හවුල් ව්‍යාපාර සහ බාහිර සේවා කටයුතු
- තුරන්ලිය විසරණය සහ කර්මාන්ත කණ්ඩනය
- නිෂ්පාදන පහසුකම්, ගබඩාවන් සහ කාර්යාල පිහිටීම
- ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවන් සහ සැපයුම්කරුවන් සහ රැකියා විධි විධාන
- පර්යේෂණ හා සංවර්ධන කටයුතු සහ වියදම්
- සම්බන්ධිත පාර්ශව සමඟ ගනුදෙනු කිරීම
- සැලසුම් සහගතව හෝ මෑතකදී ක්‍රියාත්මක කන ලද ආයෝජන සහ අත්පත් කරගැනීම් සහ සුරැකුම්පත් බැහැර කිරීම් වැනි ආයෝජන සහ ආයෝජන ක්‍රියාකාරකම්
- ණය ව්‍යුහය සහ කල්බදු පහසුකම් වැනි මූල්‍ය හා මූල්‍ය කටයුතු
- ගිණුම්කරණ මූලධර්ම සහ කර්මාන්ත විශේෂිත භාවිතයන් වැනි මූල්‍ය වාර්තාකරණය

උදා:- ඉහත උදාහරණයට සමානව, ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකුවක විගණකවරයෙකු විහි ක්‍රියාකාරීත්වයේ ස්වභාවය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.

- ශාඛා ජාලය
- මිලකරණ යාන්ත්‍රණය
- ප්‍රධාන ගනුදෙනුකරුවන් සහ ව්‍යාපාරික අංශයන්
- ඩිජිටල් බැංකුකරණය වැනි ඉදිරියට එන ප්‍රවණතා

5.5.1.3 අභ්‍යන්තර පාලනයන් (Internal Controls)

ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතිය පිළිබඳ විගණකගේ අවබෝධය, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම, සිදුකළ යුතු ක්‍රියා පටිපාටි සහ ඒ අනුව සමස්ත විගණන සැලැස්ම තීරණය කිරීමට උපකාරී වේ. ඒ සඳහා විගණක විසින් පහත සඳහන් දෑ පිළිබඳ දැනුම රැස් කළ යුතු වේ.

පාලන පරිසරය	කළමනාකාරීත්වය විසින් අවංකභාවය සහ සදාචාරාත්මක හැසිරීම පිළිබඳ සංස්කෘතියක් නිර්මාණය කර පවත්වා ගෙන ගොස් තිබේද යන්න පිළිබඳ විගණක විසින් අවබෝධයක් ලබා ගත යුතුය. තවද පාලන පරිසර මූලිකාංගවල ශක්තීන්ද තක්සේරු කළ යුතුය.
ආයතනයේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය	ආයතනයකට පහත දෑ සඳහා ක්‍රියාවලියක් තිබේද යන්න යන්න පිළිබඳ විගණක විසින් අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය. <ul style="list-style-type: none"> ● මූල්‍ය වාර්තාකරණ අරමුණු වලට අදාළ ව්‍යාපාර අවදානම් හඳුනා ගැනීම ● අවදානම් වල වැදගත්කම තක්සේරු කිරීම ● ඒවා සිදුවීමේ සම්භාවිතාව තක්සේරු කිරීම ● එම අවදානම් වලට පිළියම් යෙදිය යුතු ක්‍රියාමාර්ග තීරණය කිරීම
පාලන ක්‍රියාකාරකම්	විගණනයට අදාළ පාලන ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණක විසින් ලබා ගත යුතු අතර, විගණකගේ විනිශ්චයට ලක් වන්නේ මෙම පාලන ක්‍රියාකාරකම් බැවින්සැදුණු මට්ටමෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම තක්සේරු කිරීම සහ තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන වැඩිදුර සිදුකරන විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සඳහා අවබෝධ කරගැනීම අවශ්‍ය වේ.
තොරතුරු පද්ධතිය	මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ, ව්‍යාපාර ක්‍රියාවලිය, සැලකිය යුතු ගනුදෙනු කණ්ඩය, තොරතුරු තාක්ෂණ හා ස්වයංක්‍රීය සහ ජ'නල් සටහන් වලට සම්බන්ධ පාලනයන් ඇතුළු තොරතුරු පද්ධතිය පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණක විසින් ලබාගත යුතුය. මූල්‍ය වාර්තාකරණ භූමිකාවෙන් සහ වගකීමෙන් සහ මූල්‍ය වාර්තාකරණයට අදාළ වැදගත් කරුණු ආයතනය විසින් සන්නිවේදනය කරන ආකාරයට ඇතුළුව කළමනාකරණය සහ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශව අතර සන්නිවේදනය සහ බාහිර සන්නිවේදනයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ද විගණක විසින් ලබාගත යුතුය.
පාලනයන් අධීක්ෂණය කිරීම	විගණනයට අදාළ පාලන ක්‍රියාකාරකම් හා සම්බන්ධ මූල්‍ය වාර්තාකරණය පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ආයතනය භාවිතා කරන ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් සහ එම පාලනයන්හි අඩුපාඩු සඳහා ආයතනය විසින් පිළියම් යෙදීම ආරම්භ කරන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයක් විගණක විසින් ලබා ගත යුතුය.

5.5.1.4 අභ්‍යන්තර පාලනයන් (Internal Controls)

අරමුණු උපායමාර්ගය ප්‍රවේශයන් වන ආයතනයේ සමස්ත සැලසුම් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා ආයතන වල සමස්ත සැලසුම් ය. නව නිපැයුම් / සේවා සංවර්ධනය, නව ආයෝජන, යෝජිත ඒකාබද්ධ කිරීම් වැනි ආයතන වල අරමුණු විගණනයට සෘජුව බලපාන අතර එම පදනම මත විගණන සැලැස්ම සහ සිදුකළ යුතු විගණන ක්‍රියාපටිපාටීන් වෙනස් කල යුතුය. තවද, තාක්ෂණික වෙනස්කම් වලට ඉතා සංවේදී පරිසරයක (උදා: මෝටර් රථ, ශම දුරකථන නිෂ්පාදනය, විදුලි සංදේශ) ආයතනය ක්‍රියාත්මක වන්නේ නම්, පරිසරයේ නවතම වෙනස්කම් වලට විගණක උනන්දු විය යුතුයි. මක්නිසාද යත් ආයතනයට දරාගත නොහැකි පරිසරය තුළ යම් යම් වෙනස්කම් සිදුවී ඇති නම් එමඟින් එම ආයතනය සැලකිලිමත් ගැටළු ඇති විය හැකියි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් දැක්වීමේ අවදානමට වඩා ව්‍යාපාර අවදානම පුළුල්ය. ව්‍යාපාර අවදානම වෙනස් වීමෙන් හෝ සංකීර්ණ වීමෙන් ද ඇති විය හැකිය. වෙනස්වීමේ අවශ්‍යතාවය හඳුනාගැනීමට අපොහොසත් වීම ව්‍යාපාර අවදානමට ද හේතු විය හැක. බොහෝ ව්‍යාපාර අවදානම් අවසානයේ මූල්‍ය ප්‍රතිවිපාක ඇති කරනඅතර එමඟින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති කරන බැවින් ආයතනය මුහුණ දෙන ව්‍යාපාර අවදානම පිළිබඳ අවබෝධය ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්වල අවදානම් හඳුනාගැනීමේ සම්භාවිතාව වැඩි කරයි.

උදා: නව නිෂ්පාදනයේ සංවර්ධනය අසාර්ථක වියහැකි අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් සංවර්ධන පිරිවැය අස්පෘශ්‍ය වත්කමක් ලෙස හඳුනාගැනීමේ දී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට මෙය බලපෑමක් ඇති කළ හැකිය.

5.5.1.5 ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීම සහ භාවිතය

- ආයතනයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරා ගැනීම සහ භාවිතය පිළිබඳ අවබෝධයක පහත සඳහන් කරුණු ඇතුලත් විය හැකිය.
- සැලකිය යුතු සහ අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු ගණනය කිරීම සඳහා ආයතනය භාවිතා කරන ක්‍රම
- බලයලත් මග පෙන්වීමක් හෝ සම්මුතියක් නොමැති මතභේදාත්මක හෝ නැගී වන අංශ වල සැලකිය යුතු ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල බලපෑම
- ආයතනයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති වල වෙනස්වීම්
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන් සහ නීති හා රෙගුලාසි එම ආයතනයට අලුත් වනවිට එම අවශ්‍යතා එම ආයතනය විසින් අනුගමනය කරන්නේ කවදාද? සහ කෙසේද?

5.5.1.6 මූල්‍ය කාර්ය සාධනය

මූල්‍ය කාර්ය සාධනය අනුව ආයතනයේ සේවකයින්ට ප්‍රතිලාභ ලබා දී ඇති අවස්ථා තිබිය හැකි. සාවද්‍ය වාර්තා පිළියෙල කිරීම වැනි නුසුදුසු ආකාර වලින් ආයතනයේ කාර්ය සාධනය වැඩි කිරීමට මෙම ආකාරයේ පරිසරයක් සේවකයින්ට බලපෑම් කරයි. ඉහළ තරගකාරී වාතාවරණයක් තුළ, පැවැත්ම සඳහා මූල්‍ය තොරතුරු කළමනාකාරණය විසින් හැසිර වූ අවස්ථා ද තිබිය හැකිය. ආයතනයක් තුළ ප්‍රධාන කාර්ය සාධක දර්ශන සැකසීම සහ ඉලක්ක සපුරා ගැනීම මත පදසනම්ව සේවකයින්ට ප්‍රතිලාභ ලබා දීම හෝ දඬුවම් කිරීම ද ආතති සහගත වාතාවරණයක් ඇති කළ හැකි අතර සේවකයින් වංචා සහ වාර්තා වෙනස් කිරීම් වලට යොමු කරයි. මෙම වර්ගයේ දර්ශක පිළිබඳ මනා අවබෝධයක් තිබීම ආයතනයේ වැරද්දක් සිදුවිය හැකි දේ හඳුනාගැනීමට සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් දැක්වීම් හඳුනාගැනීමට උපකාරී වේ.

5.5.2 අප අවබෝධයක් ලබා ගන්නේ කෙසේද

අවබෝධය ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් භාවිතා කළ යුතු ක්‍රමෝක්ෂි 315 මගින් දක්වා ඇත.

- වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම් බවට විගණන විනිශ්චය කරන කළමනාකරණයේ සහ ආයතනය තුළ සිටින වෙනත් අයගේ විමසීම්
 - පාලනය පිළිබඳ වගකිය යුතු පාර්ශවයන් විමසීම්
 - අන්‍යන්තර විගණකගේ විමසීම්
 - සංකීර්ණ ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම, සැකසීම හෝ වාර්තා කිරීම සම්බන්ධ සේවකයින්ගේ විමසීම්
 - ආයතනයේ සිටින හිති උපදේශකයින්ගේ විමසීම්
 - අලෙවිකරණ හෝ විකුණුම් නිලධාරීන්ගෙන් විමසීම්
- විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටි
- නිරීක්ෂණය හා පරීක්ෂා කිරීම
 - ආයතනයේ මෙහෙයුම්
 - ලේඛන
 - කළමනාකරණය විසින් සකස් කරන ලද වාර්තා
 - ආයතනයේ පරිශ්‍ර සහ කාර්යාලයන්ගේ පහසුකම්
 - ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් පහත කරුණු කෙරෙහි ද අවධානය දිය යුතුය.
- විගණනයට අඛණ්ඩව වැදගත් වන තොරතුරු තබා ඇති ස්ථිර විගණන ගොනුව
- පෙර වසරේ විගණන ගොනුවේ ඇති විගණන වැඩ පත්‍රිකා
- සේවාදායකයාගේ වෙබ් අඩවියෙන් තොරතුරු ලබා ගැනීම
- විගණන කණ්ඩායම අතර සාකච්ඡාව

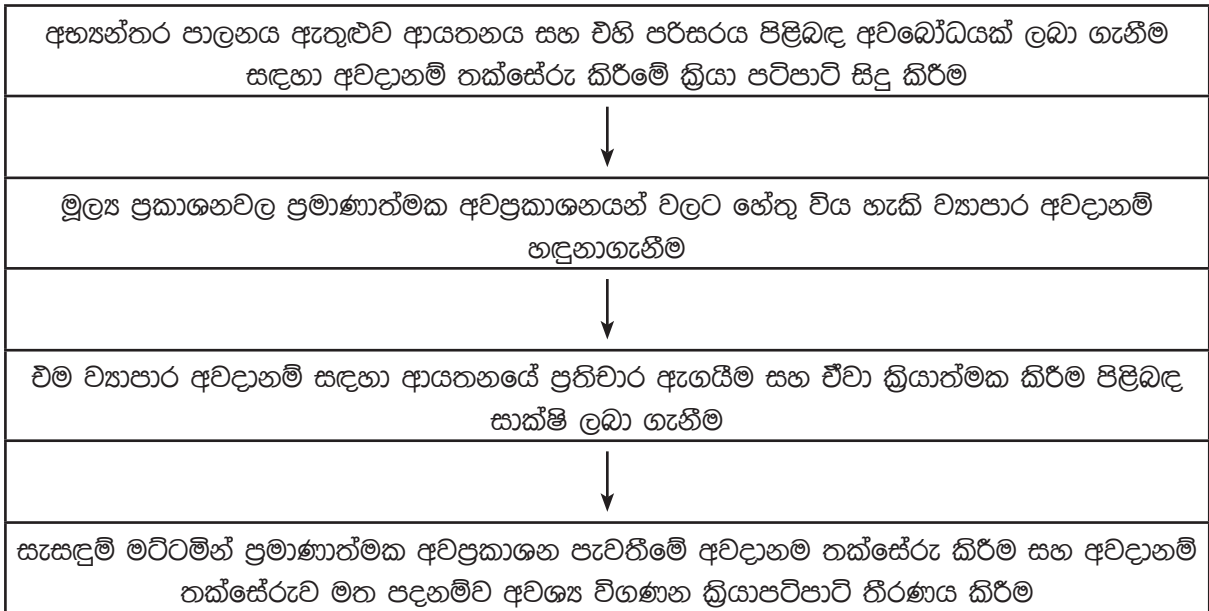
5.5.3 අවදානම් තක්සේරුකරණ ක්‍රියාවලිය (Risk Assessment Process)

විගණක විසින් ආයතනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගත් විට, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල ප්‍රකාශන වල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් දැක්වීමේ අවදානම් තක්සේරු කළ යුතුය.

අවදානම් තක්සේරු කිරීම සම්බන්ධ බොහෝ ක්‍රියාකාරකම් සැලසුම් කිරීමේ අදියරේදී සිදු කරනු ලැබුවද, අවදානම් තක්සේරු කිරීම විගණන කාර්ය පුරාවටම අඛණ්ඩ ක්‍රියාවලියකි.

ආයතනයේ අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාවලිය කළමනාකරණය කළ යුතු අවදානම් කළමනාකරණය විසින් තීරණය කරන්නේ කෙසේද යන්නට පදනම නිර්මාණය කරයි. ආයතනයේ ස්වභාවය ප්‍රමාණය සහ සංකීර්ණත්වය ඇතුළුව තත්ත්වයන්ට මෙම ක්‍රියාවලිය සුදුසු නම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්වල අවදානම් හඳුනාගැනීමට එය විගණකවරයාට සහාය වේ.

ව්‍යාපාර අවදානම සහ විගණන අවදානම අතර සම්බන්ධතාවය ගැන අප සලකා බලන්නේ නම් ව්‍යාපාර අවදානමට ව්‍යාපාර මුහුණ දෙන සියලු අවදානම් ඇතුළත් වන අතර විගණන අවදානම මූල්‍ය ප්‍රකාශනය කෙරෙහි වැඩි අවධානයක් යොමු කරයි.

5.5.3.1 සැලකිය යුතු අවදානම් (Significant Risk)

සැලකිය යුතු අවදානම් යනු විශේෂ විගණන සලකා බැලීම් අවශ්‍ය වන අවදානම් වේ. ඉහත විස්තර කර ඇති අවදානම් තක්සේරුකරණයේ කොටසක් ලෙස කිසියම් අවදානමක් සැලකිය යුතු අවදානම් දැයි විගණක විසින් තීරණය කරනු ලැබේ. පහත සඳහන් සාධක මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ අවදානමක් සැලකිය යුතු මට්ටමක තිබිය හැකි බවයි.

- වංචා අවදානම
- විය අසාමාන්‍ය ගනුදෙනුවක් වීම
- විය සම්බන්ධිත පාර්ශවයක් සමග සිදුකළ සැලකිය යුතු ගනුදෙනුවක් වීම
- ගනුදෙනුවේ සංකීර්ණත්වය

දෛනික හා සංකීර්ණ නොවන ගනුදෙනු අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ කළමනාකරණ විනිශ්චයේ හා තීරණය වන කරුණු වලට වඩා සැලකිය යුතු අවදානමක් ඇති කිරීමට ඇති ඉඩකඩ අඩුය. මෙයට හේතුව අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු වලට පහත පරිදි තවත් කරුණු තිබිය හැකි බැවිනි.

- කළමනාකරණ මැදිහත්වීම
- සංකීර්ණ ගිණුම්කරණ මූලධර්ම හෝ ගණනය කිරීම
- හස්තමය හැදින්වීම වීම
- පටිපාටි අනුගමනය නොකිරීමට ඇති අවස්ථාව

විගණක විසින් සැලකිය යුතු අවදානමක් හඳුනාගත් විට ඔහු එම අවදානමට අදාළ ආයතනයේ පාලනයන් පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත යුතුය.

5.5.3.2 අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි (Risk Assessment Procedures)

අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් යනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමෙන් සහ සැඟවුම් වංචාවක් හෝ වැරද්දක් හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගෙන තක්සේරු කිරීම සඳහා අභ්‍යන්තර පාලනයන් ඇතුළුව ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා සිදු කරන ලද විගණන ක්‍රියාපටිපාටිය, කෙසේ වෙතත් අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටීන් වලින් පමණක් විගණන මතය පදනම් කර ගැනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි සපයන්නේ නැත.

අභ්‍යන්තර පාලනයන් ඇතුළුව ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් පහත අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි සිදු කළ යුතුය.

කළමනාකරණය සහ ආයතනය තුළ සිටින අන් අයගේ විමසීම්

ආයතනය තුළ සිටින දැනුමැති පුද්ගලයින්ගේ තොරතුරු ලබා ගැනීම මෙයින් අදහස් වේ.

- පාලනය පිළිබඳ වගකියන පාර්ශව සමග සාකච්ඡා කිරීම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කරන පරිසරය තේරුම් ගැනීමට උපකාරී වේ.
- අභ්‍යන්තර පාලනයන්හි සැලසුම් සහ මෙහෙයුම් ඵලදායීතාවයට අදාළව සිදු කෙරෙන අභ්‍යන්තර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි යනු ආයතනය සහ එහි පරිසරය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය තොරතුරු වේ. අභ්‍යන්තර විගණන නිලධාරීන්ගෙන් විමසීම් මෙම තොරතුරු ලබා ගැනීමට උපකාරී වන අතර කළමනාකාරීත්වය වීම ක්‍රියාපටිපාටිවල සොයාගැනීම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වූ ආකාරය දැන ගැනීමට උපකාරී වේ.
- ව්‍යවහාරික / භාවිත ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති සුදුසුදැයි තක්සේරු කිරීම සඳහා ආයතනයේ සංකීර්ණ ගනුදෙනු ආරම්භ කිරීම සැකසීම සහ වාර්තා කිරීම සමග සෘජුවම සම්බන්ධ වූ සේවකයින්ගෙන් විමසීම්
- නීති සහ රෙගුලාසි සමග අනුකූල නොවීම ප්‍රධාන කොන්ත්‍රාත් වල කොන්දේසි උල්ලංඝනය කිරීම නඩු පැවරීම සහ වංචා පිළිබඳ දැනුම හෝ ආයතනය තුළ සැකසහිත වංචා වැනි තොරතුරු නීති නිලධාරීන් ලබා දිය හැකිය.

ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම හඳුනාගැනීමේදී විය විවිධ දෘෂ්ඨි කෝණයන්ගෙන් ලබා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් අලෙවිකරණ හෝ විකුණුම් නිලධාරීන් වැනි විවිධ මට්ටම් වල අධිකාරියක් ඇති ආයතනය තුළ සිටින වෙනත් අයගෙන් තොරතුරු ලබා ගත යුතුය.

විශ්ලේෂණ ක්‍රියාපටිපාටි (Analytical Procedures)

අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි ලෙස සිදුකරන විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් විගණක නොදැන සිටි ආයතනයේ අංශ හඳුනාගත හැකි අතර තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පදනමක් සැපයීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීමට සහාය විය හැකිය. විකුණුම් සහ විකුණුම් අලෙවිසැල් ගනන හෝ එහි භූගෝලීය පිහිටීම වැනි මූල්‍ය හා මූල්‍ය නොවන තොරතුරු මෙයට ඇතුළත් විය හැකිය. විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියාපටිපාටීන් විගණකගේ අවදානය යොමු කළ යුතු අසාමාන්‍ය ගනුදෙනු හෝ සිදුවීම්, අනුපාත සහ ප්‍රවණතා හඳුනාගැනීමට උපකාරී වේ.

නිරීක්ෂණය (Observation)

මෙයින් සමන්විත වන්නේ අන් අය විසින් සිදු කරනු ලබන ක්‍රියාපටිපාටි හෝ ක්‍රියාවලීන් දෙස බලා සිටීමයි. බඩු තොග කළමනාකරණය, නිෂ්පාදන, තත්ත්ව පාලනය, පරිශ්‍ර සහ කර්මාන්තශාලා පහසුකම් වැනි ක්‍රියාකාරකම් නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් විගණකවරයාට ආයතනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත හැකිය.

පරීක්ෂාකිරීම (Inspection)

ව්‍යාපාර සැලසුම් සහ උපායමාර්ග වාර්තා සහ අත්‍යන්තර පාලන අත්පොත් වැනි ලේඛන විගණකවරයාට පරීක්ෂා කළ හැකිය.

5.5.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැදහුම් (Financial Statement Assertions)

5.5.4.1 අර්ථ දැක්වීම

මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැදහුම් යනු, මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල අන්තර්ගත වන හෝ සිදුවිය හැකි විවිධ ආකාරයේ අවප්‍රකාශනයන් සලකා බැලීමට විගණක විසින් භාවිතා කරනු ලැබෙන පැහැදිලිව හෝ වෙනත් ආකාරයකින් කළමනාකරණය විසින් කරැණු ලබන නියෝජනයන් වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා කළමනාකරණය වගකිව යුතුය. එම මූල්‍ය ප්‍රකාශන නියෝජනය කිරීමේදී අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව සත්‍ය සහ සාධාරණ දර්ශනයක් ලබා දෙන අතර, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල විවිධ අංග හඳුනාගැනීම, මැනීම ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනාවරණය කිරීම සහ ඒ හා සම්බන්ධ අනාවරණය කිරීම් පිළිබඳව කළමනාකරණ ව්‍යංගයෙන් හෝ පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කරයි. ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම තක්සේරු කිරීම සහ වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පදනම සැකසීම සඳහා විගණක විසින් ගනුදෙනු පත්ති ගිණුම් ශේෂයන් සහ ඉදිරිපත් කිරීම සහ ප්‍රමාණවත් තොරතුරු හෙළි කිරීම සඳහා සැදහුම් භාවිතා කළ යුතුය.

සැදහුම්	පැහැදිලි කිරීම්
විගණනය යටතේ පවතින කාල සීමාව සඳහා ගනුදෙනු කාණ්ඩ සහ සිදුවීම් පිළිබඳ සැදහුම්	
සිදුවීම	වාර්තා කර ඇති ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් ආයතනයට අදාළව සිදුවී ඇති බව
සම්පූර්ණත්වය	වාර්තා කළ යුතු සියලුම ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් සලකා බලනු ලැබ ඇත.
නිරවද්‍යතාවය	වාර්තා ගත ගනුදෙනු හා සිදුවීම් වලට අදාළ අගයන් හා වෙනත් දත්ත නිසි පරිදි සටහන් කර ඇත.
වෙන් කිරීම	ගනුදෙනු හා සිදුවීම් නිවැරදි ගිණුම්කරණ කාලය තුළ වාර්තා වී ඇත.
වර්ගීකරණය	ගනුදෙනු හා සිදුවීම් නිසි ගිණුම්වල සටහන් කර ඇත
වාර්තාකරණ කාල පරිච්ඡේදයේදී ගිණුම් ශේෂයන් පිළිබඳ සැදහුම්	
පැවැත්ම	සියලුම ශේෂ පත්‍ර අයිතම (වත්කම්, වගකීම් සහ ප්‍රාග්ධන) තිබේ ද යන්න
අයිතම සහ බැඳීම්	ආයතනය වත්කම් සඳහා ඇති අයිතිවාසිකම් පාලනය කරන අතර වගකීම් සඳහා බැඳී සිටියි
සම්පූර්ණත්වය	වාර්තා කළ යුතු සියලුම ශේෂපත්‍ර අයිතම (වත්කම්, වගකීම් සහ ප්‍රාග්ධන) වාර්තා කර ඇති බව
අගය කිරීම සහ වෙන් කිරීම	වත්කම්, වගකීම් සහ ප්‍රාග්ධනය මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සුදුසු අගයට ඇතුලත් කර ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස තක්සේරු කිරීම හෝ ප්‍රතිපාදන ගැලපීම් නිසි ලෙස සඳහන් කර ඇත.
ඉදිරිපත් කිරීම සහ අනාවරණය කිරීම පිළිබඳ සැදහුම්	
සිදුවීම, අයිතිය සහ බැඳීම	අනාවරණය කර ඇත් සිදුවීම, ගනුදෙනු සහ වෙනත් කරැණු සිදුවී ඇති බව
සම්පූර්ණත්වය	මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් කළ යුතුව තිබූ සියලුම අනාවරණයන් ඇතුළත් කර ඇති බව

වර්ගීකරණය සහ අවබෝධය	මූල්‍ය තොරතුරු නිසි පරිදි ඉදිරිපත් කර විස්තර කර ඇති අතර අනාවරණයන් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කර ඇත.
නිරවද්‍යතාවය සහ අගය කිරීම	මූල්‍ය හා වෙනත් තොරතුරු සාධාරණ හා සුදුසු අගයන් වලින් අනාවරණය කර ඇත.

උදාහරණ :

ගනුදෙනු පන්තිය / ගිණුම් ශේෂය	සැදහුම	පැහැදිලි කිරීම
ආදායම් කාණ්ඩය (ගනුදෙනු)	සිදුවීම	කාල සීමාව සඳහා සලකා බලන ලද ආදායම් සම්බන්ධ ගනුදෙනු සිදුවී තිබිය යුතු අතර එය ආයතනයට අදාළ විය යුතුය.
	සම්පූර්ණත්වය	ආදායම සම්බන්ධ සියලු ගනුදෙනු මෙම කාල සීමාව සඳහා සලකා බැලිය යුතුය.
	නිරවද්‍යතාවය	වාර්තාගත ආදායම් ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් වලට අදාළ වටිනාකම හා වෙනත් දත්ත නිසි පරිදි සටහන් වේ.
	වෙන් කිරීම	ආදායම් සම්බන්ධ ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් වලට අදාළ වටිනාකම හා වෙනත් දත්ත නිසි පරිදි සටහන් වේ.
	වර්ගීකරණය	ගනුදෙනු සහ සිදුවීම් නිසි ආදායම් සම්බන්ධ ගිණුම්වලට සටහන් කර ඇත.
බඩු තොග / ඉන්වෙන්ටරි (ගිණුම් ශේෂ)	පැවැත්ම	ශේෂ පත්‍රයේ දිනය වන විට තොග ශේෂයක් තිබේද යන්න
	අයිතිය සහ බැඳීම	තොග සඳහා ඇති අයිතිය ආයතනය විසින් පාලනය කරයි. (ආයතනයට තොග තිබිය යුතුය.)
	සම්පූර්ණත්වය	වාර්තා කළ යුතු සියලුම තොග සලකා බලනු ලැබේ.
	අගය කිරීම සහ වෙන්කිරීම	LKAS 02 අනුව තොග අගය කරන්නේ ද යන්න එනම් එය පිරිවැය සහ තොග වල ශුද්ධ උපලබ්ධි වටිනාකම (Net realizable value - NRV) යන අගයන්ගෙන් අඩු අගයට වාර්තා කර ඇති බව

5.6 විගණන ප්‍රමාණාත්මකභාවය (SLAuS 320) (Audit Materiality)

5.6.1 අර්ථ දැක්වීම

විගණනයේ සැලසුම් අවධියේ දී සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය සහ ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය ගණනය කළ යුතුය. ප්‍රමාණාත්මකභාවය ගණනය කිරීම හෝ තක්සේරු කිරීම පදනම් විය යුත්තේ විගණකවරයාගේ අත්දැකීම් හා විනිශ්චය මත ය. සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය විගණනය පුරා සමාලෝචනය කළ යුතු අතර අවශ්‍ය නම් සංශෝධනය කළ යුතුය.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මත පදනම්ව පරිශීලකයාගේ ආර්ථික තීරණවලට බලපෑම් කළ හැකි නම්, තනි තනිව හෝ සාමූහිකව අයිතම බැහැර කිරීම හෝ අවප්‍රකාශනයන් නිරූපණය කිරීම ප්‍රමාණාත්මක විය හැකිය.

ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය යනු නිවැරදි නොකළ හා හඳුනානොගත් අවප්‍රකාශනයන්වල විකතුව සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මක බව ඉක්මවා යන සමීභාවිතාව හිසි ලෙස අඩු මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සමස්තයක් ලෙස තීරණය කළ ප්‍රමාණාත්මකභාවයට වඩා අඩු අගයකින් විගණක විසින් තීරණය කරන ලද ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමයි.

5.6.2 ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ නිර්ණායක

අයිතමයක් එහි ස්වභාවය වටිනාකම සහ බලපෑම හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක විය හැකිය.

ස්වභාවය - උදා : අධ්‍යක්ෂවරුවන් සම්බන්ධ ගනුදෙනු

වටිනාකම - උදා : සමාගම විසින් වත්කම් වටිනාකමෙන් හතරෙන් තුනකට සමාන වන ඉඩම් කැබැල්ලක් මිලදී ගෙන තිබීම

බලපෑම - උදා : ලාභය අලාභයක් හෝ අහෙක් අතට පරිවර්තනය කරන ජර්නල් සටහනක්

5.6.3 ප්‍රමාණාත්මකභාවයේ වැදගත්කම

ප්‍රමාණාත්මකභාවය තක්සේරුව විගණකවරයාට පහත සඳහන් අයුරින් උපකාරී වේ.

- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම් හඳුනාගෙන තක්සේරු කිරීම
- වැඩිදුර සිදුකරන විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම
- විගණන කාර්යක්ෂමතාව සහ ඵලදායිතාවය සඳහා අවශ්‍ය විගණන වැඩ ප්‍රමාණය තීරණය කිරීම
- සාමාන්‍යයෙන් ප්‍රමාණාත්මක අයිතම සඳහා පමණක් අදාළ වන ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්හි අදාළතාවය තීරණය කිරීම
- විගණනයේදී හඳුනාගත් නිවැරදි නොකළ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන තක්සේරු කිරීම
- විකරණය කරන ලද මතයකට තුඩු දිය හැකි මට්ටමේ සාවද්‍ය ප්‍රකාශන තක්සේරු කිරීම

5.6.4 විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම සහ ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීම සහ ගණනය කිරීම

සැලසුම් කිරීමේදී, විගණක විසින් සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශය සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය ස්ථාපිත කළ යුතු අතර ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම ද නියම කළ යුතුය.

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීම වෘත්තීය විනිශ්චය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්බන්ධ වේ. පොදුවේ ගත් කල, සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය තීරණය කිරීමේ ආරම්භක ලක්ෂ්‍යයක් ලෙස තෝරාගත් මිණුම් දණ්ඩකට ප්‍රතිභවයක් යොදනු ලැබේ. සුදුසු මිණුම් ලකුණක් හඳුනාගැනීමට පහත සඳහන් සාධක බලපායි,

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සංරචක (උදා: වත්කම්, වගකීම්, කොටස්, ආදායම, වියදම්)
- පරිශීලකයින් අවධානය යොමු කිරීමට නැඹුරු වන අයිතම තිබේද යන්න
- ආයතනයේ ස්වභාවය, කර්මාන්ත හා ආර්ථික පරිසරය
- ආයතනයේ හිමිකාරීත්වය ව්‍යුහය සහ මූල්‍යකරණය
- මිණුම් ලකුණෙහි සාපේක්ෂ අස්ථාවරත්වය

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මක ගණනය කිරීමේදී පහත දැක්වෙන මිණුම් සලකුණු සහ ප්‍රතිභව සුදුසු විය හැකිය.

වටිනාකම	%
● බදු පෙර ලාභය	5
● දළ ලාභය	1
● ආදායම	1
● මුළු වත්කම්	1 - 2%
● ශුද්ධ වත්කම්	2 - 5%
● බදු පසු ලාභය	5 - 10%

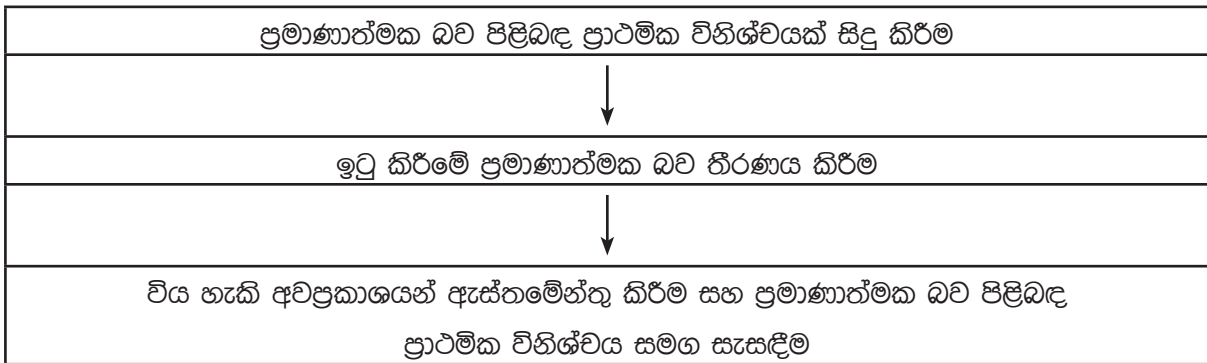
සමාගමේ ස්වභාවය අනුව විගණක විසින් ඉහත දක්වා ඇති පරිදි සුදුසු පදනමක් තෝරා ගත යුතුය.

උදා: බදු පෙර ලාභය ලාභ අරමුණු කරගත් සමාගම් සඳහා සුදුසු වන අතර මූල්‍ය / ආයෝජන සමාගම් සමස්ත වත්කම් පදනම සමග යා හැකිය.

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා වන මෙම ප්‍රමාණාත්මකභාවය සෘජුවම විවිධ ගිණුම් ශේෂයන්ට (ලැබිය යුතු දේ, බඩු තොග ආදිය) සෘජුවම යොමු වුවහොත් කුමක් සිදු වේ දැයි සලකා බැලීම කල යුතු වේ. යම් අවස්ථා වලදී ශේෂයන් ගණනාවක් (හෝ එම ශේෂයන් සෑදෙන සංවර්ධන) අත්‍යවශ්‍ය නොවන හේතූන් මත පරීක්ෂා නොකිරීම හෝ බැහැර කිරීම විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, ම පරීක්ෂාවට ලක් නොකළ ශේෂයන්හි වැරදි හෝ අවප්‍රකාශනයන් ගණනාවක් පැවතිය හැකි අතර, මේවා ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට එකතු විය හැකිය. මෙම හේතුව නිසා, සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමට වඩා අඩු ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමක් සැකසීමට විගණකවරයාට අවශ්‍ය වන අතර මෙයින් අදහස් කරන්නේ පරීක්ෂණයේදී අඩු සීමාවක් යෙදෙන බවයි. විබැවින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට එකතු විය හැකි අවප්‍රකාශනයන් අවදානම අඩු වේ.

5.6.5 ප්‍රමාණාත්මකභාවය යෙදවීම

විගණනයකදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය යොදාගැනීමේ ප්‍රධාන පියවර තුනකින් සාරාංශ කළ හැකිය.

5.6.6 මූලික විනිශ්චය

විගණන සැලසුම් කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සලකා බැලීම අත්‍යවශ්‍ය වැදගත් ය. මෙම අවස්ථාවෙහිදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය තක්සේරු කිරීම නවතම හා විශ්වාසදායක මූල්‍ය තොරතුරු මත පදනම් විය යුතු අතර ඵලදායී හා කාර්යක්ෂම විගණන ප්‍රවේශයක් තීරණය කිරීමට උපකාරී වේ.

5.6.7 ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය (Performance Materiality)

ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ මූලික තක්සේරුව - සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා තීරණය කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම් කර ඇත්තේ තනි තනිව ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් හඳුනාගැනීම සඳහා නම්, මෙය තනි තනිව ප්‍රමාණාත්මක නොවන අවප්‍රකාශනයන්වල එකතුව මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් අවප්‍රකාශනය වීමට හේතු විය හැකි අතර, හඳුනා නොගත් අවප්‍රකාශනයන් සඳහා කිසිදු සීමාවක් ඉතිරි නොකරයි.

තවද, විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම් කිරීමට හා ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම් සකස් කළ යුතුය. විගණක විසින් සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකව වඩා අඩු ප්‍රමාණයක් නියම කළ යුතු අතර මෙය ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය ලෙස හැඳින්වේ.

5.6.8 පැවතිය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශන තක්සේරු කිරීම

විගණනය අවසානයේ විගණක විසින් එක් එක් ගිණුම් ශේෂය, ගනුදෙනු පත්තිය හෝ අනාවරණය කිරීම් වලින් අවප්‍රකාශනයන් එකතු කර ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳ මූලික තක්සේරුව සමග සංසන්දනය කරනු ඇත.

මෙහි ප්‍රායෝගික ඇගයීම නම් 'ප්‍රමාණාත්මක' දෝෂ, මග හැරීම් සහ අවප්‍රකාශනයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා විගණකවරයා සැලකිලිමත් විය යුතු බවයි. අවප්‍රකාශනයන් දැක්වීම්වල ප්‍රමාණය හා ස්වභාවය යන දෙකම විගණක විසින් සලකා බැලිය යුතුය. මෙම සංකල්පය ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා විගණක විසින් තමාගේම ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම් සකස් කළ යුතු අතර එය සැමවිටම විනිශ්චය කළ යුතු කරුණක් වන අතර එය විගණන අවදානම් මට්ටම මත රඳා පවතී. අපේක්ෂිත අවදානම වැඩි වන තරමට ප්‍රමාණාත්මක මට්ටමේ වටිනාකම අඩු වේ. පහත සඳහන් කරුණු සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයන්ගේ තීරණයට ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම බලපානු ඇත.

- පරික්ෂා කළ යුතු අයිතම ගණන
- පරික්ෂා කළ යුතු අයිතම
- නියැදි ක්‍රම භාවිතා කළ යුතුද යන්න
- විකරණ කරන ලද විගණන මතයකට හේතු විය හැකි සාවද්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටම

5.6.9 විගණන මතය තීරණය කිරීම

විගණනයේ අවසාන අදියරේදී මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දන්නා වැරදි සහ අවිනිශ්චිතතාවයන්ගේ බලපෑම තක්සේරු කිරීම සහ ගිණුම් පිළිබඳ අපගේ විගණන මතයට බලපෑම් කිරීම සඳහා ඒවා නිවැරදි නොකළ හෝ විසඳනා නොමැති වූවත් ප්‍රමාණවත් තරම් වැදගත් ද යන්න තීරණය කළ යුතුය.

පහත සඳහන් කරුණු තීරණය කිරීමේදී ප්‍රමාණාත්මකභාවය සලකා බැලිය යුතුය.

- i. දන්නා වැරද්දක් නිවැරදි කිරීම අවශ්‍යද යන්න
- ii. අයිතමයක් වෙත වෙනම අනාවරණය කළ යුතුද යන්න
- iii. අවිනිශ්චිතතාවයක් වෙත යොමු විය යුතුද යන්න
- iv. අඛණ්ඩ ලාභයක් හෝ අලාභයක් අනාවරණය කළ යුතුද යන්න
- v. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියක් හෙළිදරව් කළ යුතුද යන්න
- vi. ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තියේ වෙනසක බලපෑම අනාවරණය කළ යුතුද යන්න, සහ
- v. ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතියෙන් ඉවත්වීම හෝ මූලික ගිණුම්කරණ සංකල්පය අනාවරණය කළ යුතුද යන්න.

5.6.10 ප්‍රමාණාත්මකභාවය ලේඛනගත කිරීම

SLAUS 320 අනුව පහත සඳහන් දෑ ලේඛනගත කිරීම අවශ්‍ය වේ.

- සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා ප්‍රමාණාත්මකභාවය
- විශේෂිත පන්තියේ ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ අදාළ නම් අනාවරණය කිරීම් සඳහා ප්‍රමාණාත්මක මට්ටම හෝ මට්ටම්
- ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභාවය
- විගණන සිදුකරගෙන යාමේදී කළ යුතු ඉහත සඳහන් ඕනෑම සංශෝධනයක්

5.7 විගණන ලේඛනගතකරණය (SLAUS 230)

5.7.1 අර්ථ දැක්වීම

විගණන ලියකියවිලි යනු සිදු කරන ලද විගණන ක්‍රියා පටිපාටි, අදාළ විගණන සාක්ෂි සහ විගණක විසින් ලබාගත් නිගමන පිළිබඳ වාර්තාවකි.

5.7.2 විගණන ලේඛනගත කිරීමේ අරමුණ

මූලික අරමුණ

විගණන ලේඛනගතකරණය මූලික පරමාර්ථය වන්නේ විගණනයේ සමස්ත අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීම පිළිබඳ නිගමනයකට ඵලදායී පිණිස විගණකගේ පදනම පිළිබඳ සාක්ෂි සැපයීම සහ SLAUs සහ අදාළ නෛතික හා නියාමන අවශ්‍යතා අනුව විගණනය සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කර ඇති බවට සාක්ෂි සැපයීම ය.

අතිරේක අරමුණු

- විගණනය සැලසුම් කිරීමට හා ඉටු කිරීමට විගණන කාර්ය කණ්ඩායමට සහාය වීම
- සිදු කරන ලද විගණන කටයුතු මෙහෙයවීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා අධීක්ෂණකවරුන්ට සහාය වීම
- විගණන කාර්ය කණ්ඩායමට විභි කාර්යයන් සඳහා වගවීමට ඉඩ සැලසීම
- ගුණාත්මක සමාලෝචනයන් පැවැත්වීමට ඉඩ දීම
- අනාගත විගණන සඳහා සැලකිය යුතු වැදගත් තොරතුරු පවත්වා ගැනීම

විගණන ලියකියවිලි සඳහා නිදසුන් අතර විගණන වැඩසටහන, විශ්ලේෂණයන් සහ වැදගත් කරුණු වල සාරාංශ, තෙවන පාර්ශවයන්ගේ තහවුරු කිරීම්, පිරික්සුම් ලැයිස්තු සහ වැදගත් ලිපි හුවමාරු ඇතුළත් වේ. විගණන ලේඛන ස්ථීර විගණන ගොනුව සහ ජංගම විගණන ගොනුව ලෙස දෙකට බෙදිය හැකිය.

5.7.3 වැඩ පත්‍රිකාවල ආකෘතිය සහ අන්තර්ගතය

විගණනය පිළිබඳ සමස්ත අවබෝධයක් ලබා දීම සඳහා වැඩ පත්‍රිකා ප්‍රමාණවත් ලෙස හා සවිස්තරාත්මක වීම අවශ්‍ය වේ. විගණන නිලධාරීන්ට විගණනයේදී තමන් සලකන සියල්ල සටහන් කළ නොහැක. විධිවිධාන පහත සඳහන් පොදු රීතිය මත පදනම්ව වැඩ පත්‍රිකා අවශ්‍ය ප්‍රමාණය විනිවිචය කළ යුතුය.

විගණනය සමග පූර්ව මැදිහත්වීමක් නොමැතිව පළපුරුදු විගණකවරයෙකුට උවද සිදු කරන ලද කාර්යයන්, විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල, ලබාගත් විගණන සාක්ෂි, විගණනයේ දී පැන නගින වැදගත් කරුණු වැනිදෑ පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගැනීමට හැකිවන පරිදි සහ නිගමනයකට එළඹීමට හැකිවන පරිදි වැඩ පත්‍රිකා ප්‍රමාණවත් හා සවිස්තරාත්මක විය යුතුය.

විගණන ලියකියවිලි විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, වේලාව සහ ප්‍රමාණය, එම ක්‍රියා පටිපාටිවල ප්‍රතිඵල සහ ලබාගත් විගණන සාක්ෂි තේරුම් ගැනීමට උපකාරී වේ. තවද, විගණනයේදී පැන නගින වැදගත් කරුණු, ළඟා වූ නිගමන සහ එම නිගමනවලට එළඹීමේදී ලබා දී ඇති වැදගත් වෘත්තීය විනිශ්චයන් තේරුම් ගැනීමට එය උපකාරී වේ.

වැඩ පත්‍රිකා වල ස්වරූපය සහ අන්තර්ගතය කෙරෙහි පහත කරුණු බලපායි,

- ආයතනයේ ප්‍රමාණය හා සංකීර්ණත්වය
- සිදු කළ යුතු විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය
- හඳුනාගත් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගේ අවදානම
- ලබාගත් විගණන සාක්ෂිවල වැදගත්කම
- හඳුනාගත් ව්‍යවහාරිකයන්ගේ ස්වභාවය සහ ප්‍රමාණය
- නිගමනයක් ලේඛනගත කිරීමේ අවශ්‍යතාව, සහ
- විගණන ක්‍රමවේදය සහ භාවිතා කරන මෙවලම්

සේවාදායකයා විසින් සකස් කරන ලද ලිපි ඇතුළුව සියලුම වැඩ පත්‍රිකාවල පහත සඳහන් මිලික තොරතුරු අඩංගු විය යුතුය

- සේවාදායකයාගේ නම
- වැඩ පත්‍රිකාවේ විෂය, අරමුණ හෝ අන්තර්ගතය
- මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දිනය
- වැඩ පත්‍රිකාව සකස් කිරීම හෝ පරීක්ෂා කරන විගණකගේ නමේ මුලකුර
- සකස් කළ දිනය
- වැඩ පත්‍රිකා වල යොමුව
- වැඩ පත්‍රිකා සමාලෝචනය කරන පුද්ගලයාගේ මුලකුර
- සංශෝධන දිනය

5.7.4 වැඩ පත්‍රිකාවල අන්තර්ගතය

- ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලනය ඇතුළුව එහි පරිසරය අවබෝධ කර ගැනීමේදී ලබාගත් තොරතුරු සහ පහත සඳහන් වැනි දෑ:
- නීතිමය ලියකියවිලි, ගිවිසුම් සහ රැස්වීම් වාර්තා පිළිබඳ තොරතුරු
- වැදගත් නීතිමය ලියකියවිලි, ගිවිසුම් සහ මිනිත්තු වල උපුටා ගැනීම් හෝ පිටපත්
- ආයතනය ක්‍රියාත්මක වන කාර්යාලය, ආර්ථික පරිසරය සහ ව්‍යවස්ථාදායක පරිසරය පිළිබඳ තොරතුරු
- ආයතනයේ අභ්‍යන්තර පාලන නාමාවලියෙන් උපුටා ගැනීම්
- විගණන වැඩසටහන් සහ එහි යම් යම් වෙනස්කම් ඇතුළුව සැලසුම් ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ සාක්ෂි
- අභ්‍යන්තර විගණනය හා නිගමනය පිළිබඳ විගණකවරයා සලකා බැලූ බවට සාක්ෂි
- ගනුදෙනු හා ශේෂයන් විශ්ලේෂණය කිරීම
- සැලකිය යුතු අනුපාත සහ ප්‍රවණතා විශ්ලේෂණය කිරීම
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් දැක්වීම අවදානම හඳුනාගෙන තක්සේරු කිරීම
- විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, වේලාව, ප්‍රමාණය හා ප්‍රතිඵල පිළිබඳ වාර්තාවක්
- සිදු කරන ලද කාර්යයන් අධීක්ෂණය හා සමාලෝචනය කළ බවට සාක්ෂි
- විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කළේ කවුරුන්ද යන්න සහ ඒවා සිදු කරන ලද්දේ කළ යුතු පිළිබඳ ඇඟවීමක්
- වෙනත් විගණකවරයකු විසින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය කරනු ලබන සංරචක සම්බන්ධයෙන් අදාළ විගණන ක්‍රියා පටිපාටි පිළිබඳ විස්තර

5.7.5 විගණන ගොනුව (Audit File)

නිශ්චිත වවිගණන කාර්යයක් සඳහා විගණන ලියකියවිලි ඇතුළත් වන වාර්තා අඩංගු විගණන ගොනුව භෞතික හෝ විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන්, ෆෝල්ඩර එකක් හෝ වැඩි ගණනක් හෝ වෙනත් ගබඩා මාධ්‍යයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ලේඛනයේ ස්වභාවය මත පදනම්ව, මෙය තවදුරටත් උප ලිපිගොනු දෙකකට බෙදිය හැකිය.

5.7.5.1 ස්ථාවර විගණන ලිපි ගොනුව

විගණක විසින් ස්ථිර පදනමින් ලබාගත් තොරතුරු මෙයට ඇතුළත් වේ. පහත සඳහන් දෑ ස්ථිර ගොනුවට ඇතුළත් කළ හැකිය.

- ආයතනයේ නෛතික තත්ත්වය, සංවිධාන ව්‍යුහය, වැදගත් නීතිමය ලියකියවිලි
- කර්මාන්තය, ආයතනය ක්‍රියාත්මක කර්මාන්තයට අදාළ නෛතික තොරතුරු
- සංස්ථාගත කිරීමේ සහතිකය, සාංගමික ව්‍යවස්ථාවලිය
- ව්‍යවස්ථාපිත අවශ්‍යතා ආයතනය විසින් අනුකූල විය යුතුය.
- ආයතනයේ තොරතුරු පද්ධතිය සහ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධති ලේඛන
- සමාගම විසින් නඩත්තු කරනු ලබන පොත් සහ වාර්තා වල සම්පූර්ණ ලැයිස්තුව
- වසරින් වසර අදාළ වන වැදගත් ගිවිසුම්වල පිටපත් සහ උපුටා ගැනීම්
- දේපල වැනි ප්‍රධාන ස්ථාවර වත්කම් පිළිබඳ විස්තර
- ස්ථාවර වත්කම් ක්ෂයවීම් කාලසටහන් සහ කල්බදු වත්කම් මූල්‍ය පිරිවැය වෙන් කිරීමේ උපලේඛන වැනි අඛණ්ඩ අදාළතාවයේ ගිණුම්කරණ උපලේඛන
- සමූහය ව්‍යුහය සහ උප සමාගම්, ආශ්‍රිතයන් සහ වෙනත් ප්‍රධාන ආයෝජනවල ආයෝජන ඉතිහාසය
- විගණන වැඩසටහන් ආදිය

5.7.5.2 ජංගම විගණන ලිපි ගොනුව

වසරින් වසර විගණක විසින් ලබාගත් තොරතුරු මෙයට ඇතුළත් වේ. ජංගම විගණන ලිපි ගොනුවට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් කළ හැකිය.

- විගණන සැලැස්ම, අවදානම් තක්සේරු කිරීම, සවිස්තර විගණන වැඩසටහන
- අනුපාත විශ්ලේෂණය, ගනුදෙනු සහ ශේෂයන් සඳහා කරන ලද විශ්ලේෂණ සමාලෝචන
- මුදල් සතනාපනය සඳහා භාවිතා කරන ආධාරක ලේඛනවල පිටපත්
- සිදු කරන ලද විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, වේලාව සහ ප්‍රමාණය සහ නිගමනවලට එළඹීම් වලට අදාළ වාර්තා
- සභායකයින්ගේ වැඩ සමාලෝචනය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ සාක්ෂි
- විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කරන්නේ කවුරුන්ද යන්න සහ ඒවා සිදු කළ බවට සාක්ෂි
- කාල සීමාව සඳහා ශේෂ පිරික්සුම
- ණයගැතියන්, ණයහිමියන් සහ බැංකු වැනි තෙවන පාර්ශවයන්ගෙන් ලැබෙන තහවුරු ලිපි
- නිගමනයේ සහ මතයේ පදනම
- හඳුනාගත් අනුකූල නොවීම් වලට අදාළ සාක්ෂි

5.7.6 වැඩ පත්‍රිකා රඳවා තබා ගැනීම

විගණන ලිපිගොනුව සම්පූර්ණ වූ පසු, වැඩ පත්‍රිකා වල රහස්‍යභාවය සහ සුරක්ෂිතතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා විගණක විසින් ක්‍රියා පටිපාටීන් අනුගමනය කළ යුතු අතර, ඒවා භාවිතයේ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා සහ වාර්තා තබා ගැනීමේ හිතීමය වෘත්තීය අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා ප්‍රමාණවත් කාලයක් තබා ගත යුතුය.

5.8 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයක වංචාව සම්බන්ධ විගණකගේ වගකීම්

(SLAUS 240)

5.8.1 අර්ථ දැක්වීම

වංචා (Fund)

අයුක්ති සහගත හෝ හිනි විරෝධී වාසියක් ලබා ගැනීම සඳහා රැවටීම ඇතළුම පුද්ගලයින් විකිනෙකෙට හෝ වැඩි ගණනක්, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය, සේවකයින් හෝ තෙවන පාර්ශවයන් විසින් හිතාමතා කරන ලද ක්‍රියාවකි. වංචා පුළුල් සංකල්පයක් වුවද, විගණනය සඳහා, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් ඇති කරන වංචා පිළිබඳව විගණකවරයා සැලකිලිමත් වේ.

වංචා අවදානම් සාධක (Fround Risk Factors)

වංචා කිරීමට පෙළඹවීමක් හෝ පීඩනයක් පෙන්නුම් කරන හෝ වංචා කිරීමට අවස්ථාවක් සපයන සිදුවීම් හෝ තත්ත්වයන් වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අවප්‍රකාශනයන් පැවතීම වංචාවකින් හෝ වැරද්දකින් සිදුවිය හැකිය. වංචාව සහ වැරදි අතර වෙනස හඳුනාගැනීමේ සාධකය නම් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවප්‍රකාශනයට හේතු වන මූලික ක්‍රියාව හිතාමතා හෝ නොදැනුවත්ව සිදු වුවක් ද යන්නයි. පහත පරිදි විගණකවරයාට අදාළ හිතාමතා සිදු කරන අවප්‍රකාශනයන් වර්ග දෙකකට බෙදිය හැකිය.

1. වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය
2. වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම

වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය (Fraudulent Financial Reporting)

මූල්‍ය ප්‍රකාශන භාවිතා කරන්නන් නොමගයැවීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වටිනාකම් අතහැරීම කිරීම් හෝ වෙනස්කම් කිරීම් ඇතුළුව හිතාමතාම සිදුකරන අවප්‍රකාශනයන් ඇතුළත් වේ. එයට ප්‍රධාන වශයෙන් ඇතුළත් වන්නේ,

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට භාවිතා කරන ලද ගිණුම් වාර්තා හෝ ආධාරක ලියකියවිලි ව්‍යාජකරණය හෝ වෙනස් කිරීම්
- ගනුදෙනු මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල වැරදි ලෙස නිරූපණය කිරීම හෝ හිතාමතාම මග හැරීම
- ගිණුම්කරණ මූලධර්ම හිතාමතා වැරදි ලෙස යෙදවීම
- ව්‍යාජ ජර්නල් සටහන් වාර්තා කිරීම
- ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සඳහා නුසුදුසු උපකල්පන සහ විනිශ්චයන් භාවිතා කිරීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල අගයන් කෙරෙහි බලපාන කරුණු සැඟවීම

වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය (Misappropriation of Assets)

වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම යනු ආයතනයේ වත්කම් සොරකම් කිරීම (මුදල්, තොග, ස්ථාවර වත්කම්) ය. විසේම සේවකයින් සුළු හා ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයන්ගෙන් විවැනි වංචාවන්ට සම්බන්ධ විය හැකිය. කෙසේ වෙතත්, අයථා පරිහරණයන් සඟවා තැබිය හැකි විශාල අයිතම කළමනාකරණය විසින් ද සිදු කළ හැකිය. මෙයට ප්‍රධාන වශයෙන් ඇතුළත් වන්නේ,

- ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් සමාගමට ලැබීම් සොරකම් කිරීම හෝ අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීම
- භෞතික වත්කම් හෝ තොග හෝ දත්ත වැනි බුද්ධිමය දේපළ සොරකම් කිරීම
- නොලැබුණු භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ආයතනයෙන් ගෙවීමට සැලැස්වීම (ව්‍යාජ වෙළෙන්දන් සඳහා ගෙවීම)
- පුද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා ආයතනයේ වත්කම් භාවිතා කිරීම

5.8.2 වංචා වැළැක්වීම සහ අනාවරණය කිරීම සඳහා වගකීම

5.8.2.1 විගණකගේ වගකීම

විගණන ප්‍රමිතවලට අනුකූලව විගණනයක් සිදුකරන විගණකවරයකු වගකීම වන්නේ සමස්තයක් ලෙස ගත් කල මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් වනම් වංචා හෝ වැරදි වලින් තොර බවට සාධාරණ සහතිකයක් ලබාගැනීමයි. විගණනයක පවතින ආවේණික සීමාවන් නිසා, වංචාව හේතුවෙන් යම් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය නොවීමේ නොවැළැක්විය හැකි අවධානමක් පවතින අතර, වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයකට වඩා මෙම අවප්‍රකාශනයන්වල විභව බලපෑම සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ය. මෙයට හේතුව වංචාව සැඟවීමට නවීන හා උපාශීලී සංවිධානාත්මක ක්‍රමයක් සැලසුම් කර ඇති බැවිනි. තවද, වංචා පුද්ගලයන් විසින් චිකතු වී සිදු කරනු ලැබිය හැකිය. කළමනාකරණය විසින් ගිණුම් වාර්තා හැසිරවීමට හෝ පාලනයන් ඉක්මවා යාමට හැකියාවක් ඇති හෙයින් කළමනාකරණය විසින් සිදු කරන ලද වංචා හඳුනාගැනීම දුෂ්කර ය. විඛේපිත අවදානම අවම කිරීම සඳහා විගණක විසින් පහත විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කළ යුතුය.

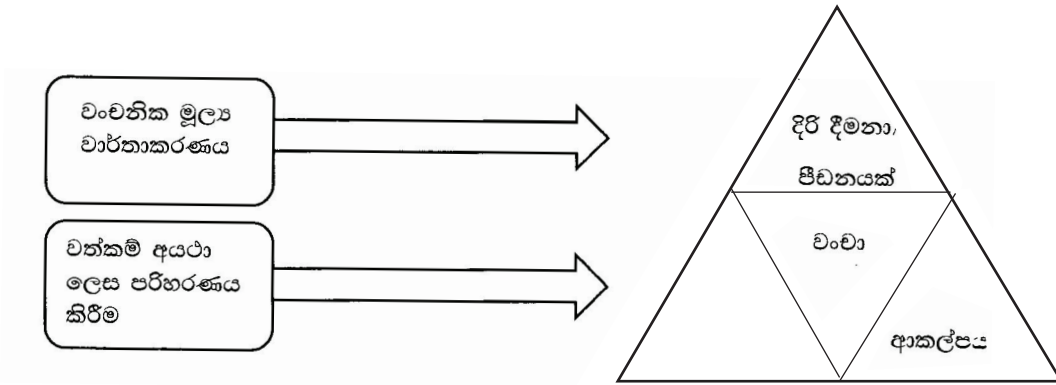
- වංචාව හේතුවෙන් ඇතිවන මූල්‍ය ප්‍රකාශනයේ ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම හඳුනාගැනීම
- වංචාව හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ අවදානම පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් සුසු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීම
- විගණනයේදී හඳුනාගත් වංචාවන්ට හෝ සැක සහිත වංචාවන්ට නිසි ලෙස ප්‍රතිචාර දැක්වීම

සාධාරණ සහතිකයක් ලබා ගැනීමේදී, කළමනාකරණයේ අවංකභාවය සහ අඛණ්ඩතාව පිළිබඳ විගණකගේ අතීත අත්දැකීම් නොසලකා, වංචාව හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක් පැවතිය හැකි බව හඳුනාගෙන විගණකවරයා විගණනය පුරාම වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨියකින් යුතු ආකල්පයක් පවත්වා ගත යුතුය.

5.8.2.2 කළමනාකරණයේ වගකීම

වංචා වැළැක්වීම සහ අනාවරණය කිරීම සඳහා මූලික වගකීම පැවරෙන්නේ පාලනය සහ ආයතනයක කළමනාකරණය භාරව සිටින අයටයි. මෙ ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ අවංකභාවය හා සදාචාරාත්මක හැසිරීම පිළිබඳ සංස්කෘතියක් නිර්මාණය කිරීමට කැපවීම සහ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයේ ක්‍රියාකාරී අධීක්ෂණය මගිනි.

5.8.3 වංචා හෝ වැරදි අවදානම වැඩි කරන තත්වයන් හෝ සිදුවීම්

	වංචනික මූල්‍ය වාර්තාකරණය	වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම
දිරි දීමනා / පීඩන	ඉහළ තරඟකාරීත්වයක් නිසා ලාභ ආන්තිකය අඩුවීම	පුද්ගලික මූල්‍ය බැඳීම් මගින් එම වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම සඳහා සොරකමට ගොදුරු විය හැකි මුදල් හෝ වෙනත් වත්කම් සඳහා ප්‍රවේශය ඇති කළමනාකරුවන්ට හෝ සේවකයින්ට පීඩනයක් ඇති කළ හැකිය.
	තාක්ෂණය, නිෂ්පාදන යල්පැන යාම හෝ පොලී / විනිමය අනුපාතවල වේගවත් වෙනස්වීම් වලට ඉහළ අවදානමක් පැවතීම	පහත හේතු නිසා ආයතනය සහ සේවකයින් අතර අහිතකර සම්බන්ධතා ඇති විය හැක.
	පාරිභෝගික ඉල්ලුම පහත වැටීම	දන්නා හෝ අපේක්ෂිත අනාගත සේවකයින් සේවයෙන් පහ කිරීම්
	ව්‍යාපාර අසමත්වීම් වැඩි වීම	සේවක වන්දි හෝ ප්‍රතිලාභ සැලසුම් වල මෂත කාලීන වෙනස් වීම්
	බංකොලොත්භාවය ඇතිවීම තර්ජනයක් වන මෙහෙයුම් පාඩු	උසස් වීම්, වන්දි හෝ වෙනත් ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවන්ට නොගැලපීම
	මෙහෙයුම් වලින් මුදල් ප්‍රවාහයන් උත්පාදනය කිරීමට නොහැකියාව හෝ සෘණ පුනරාවර්තනය වීම හෝ මෙහෙයුම් වලින් මුදල් ප්‍රවාහ	
	වේගවත් වර්ධනය හෝ අසාමාන්‍ය ලාභදායීත්වය	
	නව ගිණුම්කරණය, ව්‍යවස්ථාපිත හෝ නියාමන අවශ්‍යතා	
	ආයෝජකයින් වැනි බාහිර පාර්ශවයන්ගේ ලාභදායීතා අපේක්ෂාව	
	අමතර ණය හෝ ප්‍රාග්ධන මූල්‍යකරණය සඳහා පහසුකම් සැපයීම	
	බෝනස් වැනි කළමනාකරණයේ හෝ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයේ පෞද්ගලික මූල්‍ය ඇල්මයන්	

අවස්ථාවන්	සාමාන්‍ය ව්‍යාපාර කටයුතුවලදී පැන නොනගින සම්බන්ධිත පාර්ශව සමග ගනුදෙනු සිදුකිරීම	අතේ හෝ දිනපතා මෙහෙයුම් වල විශාල මුදල් ප්‍රමාණයක් තිබීම
	කර්මාන්තයේ ශක්තිමත් මූල්‍ය ආධිපත්‍යයක් පැවතීම ඇතැම් සමාගම්වලට අතේ දුරින් නොවන ගනුදෙනු කිරීමට උපකාරී වේ.	ප්‍රමාණයෙන් කුඩා, ඉහළ වටිනාකමක් ඇති හෝ ඉහළ ඉල්ලුමක් ඇති තොග අයිතම
	වත්කම්, වගකීම්, ආදායම් සහ වියදම් පදනම් වී ඇත්තේ විෂයානුබද්ධ විනිශ්චයන් ඇතුළත් සැලකිය යුතු ඇස්තමේන්තු මත ය.	ප්‍රමාණයෙන් කුඩා, අලෙවිකරණය කළ හැකි හෝ හිමිකාරීත්වය හඳුනාගත නොහැකි ස්ථාවර වත්කම්
	ඉතා සංකීර්ණ ගනුදෙනු	වත්කම් සඳහා ඇති අභ්‍යන්තර පාලනය ප්‍රමාණවත් නොවීම
	ව්‍යාපාරික අතරමැදියන් භාවිතා කිරීම	ප්‍රමාණවත් ලෙස රාජකාරී වෙන් කර නොතිබීම
	ඉහළ බදුකරණ අවශ්‍යතා පවතින තත්ත්වයක මෙහෙයුම් පවත්වාගෙන යාම.	පෙරීෂ්ඨ කළමනාකරණයේ වියදම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අධීක්ෂණයක් නොමැති වීම.
	තනි පුද්ගලයෙකු හෝ කුඩා කණ්ඩායමක් මගින් කළමනාකරණයේ ආධිපත්‍යය පවත්වාගැනීමට හා සංකීර්ණ හෝ අස්ථායී ආයතනික ව්‍යුහයක්	වත්කම් සඳහා වගකිව යුතු සේවකයින් අධීක්ෂණය කළමනාකරණය ප්‍රමාණවත් නොවීම
	මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයේ අධීක්ෂණය	වත්කම් සඳහා රැකියා අයදුම්කරන සේවකයින් පරීක්ෂා කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවීම
	අකාර්යක්ෂම අභ්‍යන්තර පාලනයක්	වත්කම් සම්බන්ධයෙන් වාර්තා තබා ගැනීම ප්‍රමාණවත් නොවීම
		මුදල්, තොග හෝ ස්ථාවර වත්කම් සම්බන්ධයෙන් භෞතික ආරක්ෂණ පියවරයන් ප්‍රමාණවත් නොවීම
	වත්කම් කාලීනව හා නිවැරදිව සසඳා නොමැති වීම	
	පරිගණක පද්ධති පාලනය කිරීම සහ සමාලෝචනය කිරීම ඇතුළුව ස්වයංක්‍රීය වාර්තා මත ප්‍රවේශවීමේ පාලනය ප්‍රමාණවත් නොවීම	

ආකල්ප / තාර්කිකකරණය	කළමනාකරණය විසින් ආයතනයේ වටිනාකම් හෝ සදාචාරාත්මක ප්‍රමිතීන් සන්නිවේදනය, ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහාය දීම හෝ බලාත්මක කිරීම වලදායී නොවේ.	වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම සම්බන්ධ අවදානම් අධීක්ෂණය හෝ අඩු කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නොසලකා හැරීම
	ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති තෝරාගැනීමේ දී මූල්‍ය නොවන කළමනාකරණයේ අධික සහභාගිත්වය	පවත්නා පාලනයන් ඉක්මවා යාමෙන් වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය නොසලකා හැරීම
	උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ දැනුම වල ඉතිහාසය	ආයතනයට හෝ සේවකයින්ට සලකන ආකාරය පිළිබඳ අප්‍රසාදය හෝ අතෘප්තිය පෙන්නුම් කරන හැසිරීම්
	ආයතනයේ කොටස් මිල හෝ ඉපැයීමේ ප්‍රවණතාව පවත්වා ගැනීමට කළමනාකරණයට ඇති අධික උනන්දුව	වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කර ඇති බව පෙන්නුම් හැසිරීම් හෝ ජීවන රටාවේ වෙනස්කම්
	බාහිර පාර්ශවයන් සඳහා කළමනාකරණයේ කැපවීම	සුළු සොරකම්
	අභ්‍යන්තර පාලනයන්හි දන්නා සැලකිය යුතු අඩුපාඩුකම් විසඳීමට කළමනාකරණ අසමත් වීම	
	ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකාරිත්වය අතර අඩු විත්ත ධෛර්යය	
	සම්පව්‍ය පවතින ආයතනයක කොටස් හිමියන් අතර ආරවුලක්	

5.8.4 අවදානම් තක්සේරුව

වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවැතීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා සිදුකල යුතු අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි වලට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් වේ.

- පහත දෑ සම්බන්ධව කළමනාකරණ විමසීම්
 - වංචා හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අවප්‍රකාශනය විය හැකි බවට කළමනාකරණයේ තක්සේරුව
 - වංචාවේ අවදානම හඳුනාගෙන ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා කළමනාකරණයේ ක්‍රියාවලිය
 - වංචා අවදානම හඳුනාගැනීම සහ ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා එහි ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් පාලනය පිළිබඳව භාරව සිටින අයට සන්නිවේදනය කිරීම
 - ව්‍යාපාර භාවිතයන් සහ ආචාර ධර්ම හැසිරීම පිළිබඳ කළමනාකරණයේ අදහස් සේවකයින් සමග සන්නිවේදනය කිරීම
 - කිසියම් සත්‍ය, සැක සහිත හෝ චෝදනා කරන ලද වංචාවක් පිළිබඳ දැනුම
- කිසියම් සත්‍ය, සැක සහිත හෝ චෝදනා කරන ලද වංචාවක් පිළිබඳ දැන ගැනීම සඳහා අභ්‍යන්තර විගණකයන් විමසීම් සහ වංචා අවදානම පිළිබඳ ඔවුන්ගේ අදහස්
- වංචා අවදානම හඳුනාගෙන ඒවාට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා පාලන භාරව සිටින අය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලින් අධීක්ෂණය කරන්නේ කෙසේද සහ මෙම අවදානම් අවම කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබා ගැනීම
- කිසියම් සත්‍ය, සැක සහිත හෝ චෝදනා කරන ලද වංචාවක් පිළිබඳ දැනුමක් ලබා ගැනීම සඳහා පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයෙන් ගෙන් විමසීම
- වංචා හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවැතීමේ අවදානමක් පෙන්නුම් කළ හැකි විශ්ලේෂණ ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කිරීමේ දී කිසියම් අසාමාන්‍ය සම්බන්ධතාවයක් හඳුනාගෙන තිබේද යන්න තක්සේරු කිරීම. වංචාව හේතුවෙන් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවැතීමේ අවදානමක් වෙනත් තොරතුරු මගින් දැක්විය හැකිද යන්න සලකා බැලීම.
- කිසියම් වංචා අවදානම් සාධක තිබේද යන්න තක්සේරු කිරීම

ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, සේවක වංචාවන්ට වඩා කළමනාකරණ වංචා හඳුනාගැනීම දුෂ්කර වන්නේ පාලනයන් ඉක්මවා යාම සහ ගිණුම් වාර්තා හැසිරවීමට කළමනාකාරීත්වයට ඇති හැකියාව නිසාය, ඒබී 240 හි සඳහන් වන්නේ කළමනාකරණය පාලනයන් ඉක්මවා යාමේ අවදානම පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව නොසලකා විගණක විසින් පහත සඳහන් විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කර සිදු කළ යුතු බවයි.
- ජර්නල් ඇතුළත් කිරීම් සහ වෙනත් ගැලපීම් වල යෝග්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීම

- පක්ෂපාතී වීම් සඳහා ගිණුම්කරණ ඇස්ගමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම
- සාමාන්‍ය ව්‍යාපාරයෙන් බැහැර සිදු කරනු ලබන සැලකිය යුතු ගනුදෙනු සඳහා, වට්ටනික මූල්‍ය වාර්තාකරණයේ යෙදීමට හෝ වත්කම් අයථා ලෙස පරිහරණය කිරීම සඳහා විවූන් ඇතුළු වී ඇත්දැයි තක්සේරු කිරීම.

5.8.5 ලිඛිත නියෝජනයන්

SLAuS 240 මගින් විගණකවරයා කළමනාකරණයෙන් සහ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයෙන් ලිඛිත නියෝජනයකින ලබාගත යුතුය.

- වංචා වැළැක්වීම සහ අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා අත්‍යන්තර පාලනය සැලසුම් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ පවත්වා ගැනීම පිළිබඳ ඔවුන්ගේ වගකීම ඔවුන් පිළිගනු ලබන බවට ලිඛිත නියෝජනයක් ලබා ගැනීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වංචා පැවතීමේ අවදානම පිළිබඳ කළමනාකාරීත්වයේ තක්සේරුව ඔවුන් විගණකට නාවරණය කර තිබෙන බවට
- කළමනාකරණය විසඳී සම්බන්ධ වංචා / සැක සහිත වංචාවන්, අත්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු කාර්යභාරයක් සිදුකරන සේවකයින් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන වංචා කෙරෙහි පමානාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැකි වෙනත් අය පිළිබඳ ඔවුන්ගේ දැනුම විගණකවරයාට හෙළි කර තිබෙන බවට
- සේවකයින්, හිටපු සේවකයින්, විශ්ලේෂකයින්, නියාමකයින් හෝ වෙනත් අය විසින් සන්නිවේදනය කරන ලද වංචා / සැක සහිත වංචාවන් පිළිබඳ ඔවුන්ගේ දැනුම විගණකවරයාට හෙළි කර තිබෙන බවට ලිඛිත නියෝජනයක් ලබා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

5.8.6 කළමනාකරණය හා පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සන්නිවේදනය කිරීම

විගණක විසින් වංචාවක් හඳුනාගෙන තිබේ නම් හෝ වංචාවක් සිදු විය හැකි බවට තොරතුරු ලැබෙන්නේ නම්, විගණක විසින් මෙය කාලෝචිත පදනමක් මත සුදුසු කළමනාකරණ මට්ටමකට වී පිළිබඳ වාර්තා කළ යුතුය. කළමනාකරණය, අත්‍යන්තර පාලනයෙහි සැලකිය යුතු කාර්යභාරයක් ඇති සේවකයින් සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට ප්‍රමානාත්මක බලපෑමක් ඇති කළ හැකි වෙනත් අය සම්බන්ධ වංචාවක් විගණක විසින් හඳුනාගෙන තිබේ නම් හෝ සැක කරන්නේ නම්, ඔහු මෙය කාලෝචිත ලෙස පාලනයපිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සන්නිවේදනය කළ යුතුය.

නියාමන හෝ බලධාරී ආයතනවලට වාර්තා කිරීමේ වගකීමක් තිබේද යන්න විගණකවරයා විසින් සලකා බැලිය යුතුය. විගණකවරයාගේ රහස්‍යභාවය පිළිබඳ වෘත්තීය වගකීම ඇතැම් අධිකරණ බලයන්හි ප්‍රතිපත්ති මගින් අහිමවා යා හැකිය.

5.9 අත්‍යන්තර පාලනයන්ගේ උග්‍රතාවයන් ඇතුළුව පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සන්නිවේදනය (SLAuS 260 සහ 265)

SLAuS 260 මූලික වශයෙන් අවධානය යොමු කරන්නේ විගණකගේ සිට පාලනය පිළිබඳ වගකිව

යුතු පාර්ශවයට සන්නිවේදනය කිරීම් පිළිබඳවය. කෙසේ වෙතත්, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සමග අත්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයන් ඇතුළුව විගණනය පැවැත්වීමේදී ඵලදායී දෙපාර්ශවය අතට සන්නිවේදනය වැදගත් වේ.

5.9.1 අරමුණු

පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග ඵලදායී සන්නිවේදනයක් පැවැත්වීමෙන් විගණකගේ අරමුණ වන්නේ,

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළව විගණකවරයාගේ වගකීම් සහ විගණනයේ සැලසුම්ගත විෂය පථය හා කාලය පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණයක් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට පැහැදිලිව සන්නිවේදනය කිරීම
- විවිගණනයට අදාළ තොරතුරු, පාලන භාරව සිටින අයගෙන් ලබා ගැනීම
- මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ වගකීමට වැදගත් හා අදාළ වන විගණනයෙන් පැහැන ගිහි කාලෝචිත නිරීක්ෂණ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට ලබා දීම
- විගණක සහ පාලන භාරකරුවන් අතර ඵලදායී ද්වි - මාර්ග සන්නිවේදනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම

5.9.2 නිර්වචනයන්

පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය - ආයතනයේ උපායමාර්ගික දිශාව අධීක්ෂණය කිරීමේ වගකීම සහ ආයතනයේ වගවීම සම්බන්ධ බැඳීම් ඇති පුද්ගලයා (පුද්ගලයන්) හෝ සංවිධානය (සංවිධාන), මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය අධීක්ෂණය කිරීම මෙයට ඇතුළත් ය. ඇතැම් ආයතන සඳහා, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට කළමනාකරණ නිලධාරීන් ඇතුළත් විය හැකිය. නිදසුනක් වශයෙන් පෞද්ගලික හෝ රාජ්‍ය අංශයේ පාලන මණ්ඩලයේ විධායක සාමාජිකයින් හෝ හිමිකරු කළමනාකරුවෙකු.

කළමනාකරණය - ආයතනයේ මෙහෙයුම් කටයුතු සඳහා විධායක වගකීම ඇති පුද්ගලයා (පුද්ගලයන්), ඇතැම් ආයතන සඳහා, කළමනාකරණයට පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පුද්ගලයෙක් හෝ සියල්ලම ඇතුළත් වේ. නිදසුනක් ලෙස, පාලනයේ විධායක සාමාජිකයන්.

5.9.3 සන්නිවේදනය කළ යුතු කරුණු

සන්නිවේදනය කළ යුතු කරුණු වලට ප්‍රධාන වශයෙන් පහත ක්ෂේත්‍ර ඇතුළත් වේ.

සන්නිවේදනය කළ යුතු අංශ	විස්තර
මූල්‍ය විගණනයට අදාළව විගණකගේ වගකීම	මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනයට අදාළව විගණකවරයාගේ වගකීම් විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සන්නිවේදනය කළ යුතු අතර පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයේ අධීක්ෂණයෙන් කළමනාකරණය විසින් සකස් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීම විගණකවරයාගේ වගකීම ද වේ.
විගණනයේ සැලසුම් කළ විෂය පථය සහ කාලය	විගණනයේ සැලසුම්ගත විෂය පථය හා කාලය පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණයක් විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු අය සමග සන්නිවේදනය කළ යුතුය.
විගණනයේ සැලකිය යුතු සොයා ගැනීම්	<p>විගණක විසින් පාලනය සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සන්නිවේදනය කළ යුතු වන්නේ,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්ති, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනාවරණය කිරීම් ඇතුළුව ආයතනයේ ගිණුම්කරණ භාවිතයන්හි සැලකිය යුතු ගුණාත්මක අංශ පිළිබඳ විගණකගේ අදහස් ● විගණනයේදී පැන නැගී සැලකිය යුතු දුෂ්කරතා ● පාලනය පිළිබඳ වගකිය යුතු පාර්ශවයේ සියල්ලන්ම ආයතනය කළමනාකරණය කිරීමට සම්බන්ධ නොවන්නේ නම්, ● සාකච්ඡාවට භාජනය වූ විගණනයෙන් පැන නගින වැදගත් කරුණු තිබේ නම් කළමනාකරණය සමග ලිපි හුවමාරු කිරීමට අවස්ථාව ඇත. ● විගණක විසින් ඉල්ලා සිටින ලිඛිත නියෝජනයකින් ● විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයට අනුව දී විගණනයෙන් පැන නගින වෙනත් කරුණු තිබේ නම් ඒවා මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලියේ අධීක්ෂණයට වැදගත් වේ. <p>ලැයිස්තුගත ආයතන සම්බන්ධයෙන්, විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග පහත දෑ සන්නිවේදනය කළ ලැබිය:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● විගණන කණ්ඩායම සහ සමාගමේ අනෙක් අය සුදුසු පරිදි, සමාගම සහ අදාළ වන විට ජාල සමාගම් සමග ස්වාධීනත්වය සම්බන්ධයෙන් අදාළ ආචාරධර්ම අවශ්‍යතාවයන්ට අනුකූල වී ඇති බවට ප්‍රකාශයක්

	<ul style="list-style-type: none"> • සමාගම, ජාල සමාගම් සහ ආයතනය අතර ඇති සියලුම සම්බන්ධතා සහ වෙනත් රකැණු විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයේදී, ස්වාධීනත්වය දැරීමට සාධාරණ යැයි සිතිය හැකිය. සමාගම සහ ජාල සමාගම් විසින් ආයතනයට සපයනු ලබන විගණන හා විගණන නොවන සේවා සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන මගින් ආවරණය වන කාල සීමාව තුළ අය කරනු ලබන සංරචක මෙයට ඇතුළත් වේ. විගණකවරයාගේ ස්වාධීනත්වයට සේවාවන්හි බලපෑම තක්සේරු කිරීමේදී පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සහාය වීම සඳහා සුදුසු කාණ්ඩවලට මෙම ගාස්තු වෙන් කරනු ලැබේ. • හඳුනාගත් ස්වාධීනත්වයට ඇති තර්ජන තුරන් කිරීම හෝ ඒවා පිළිගත හැකි මට්ටමකට අඩු කිරීම සඳහා අදාළ කර ඇති ආරක්ෂණ පියවර
--	--

5.9.4 අරමුණු

විගණක විසින් සන්නිවේදනයේ ස්වභාවය වේලාව සහ අපේක්ෂිත සන්නිවේදනයේ පොදු අන්තර්ගතය පිලිබඳව පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සන්නිවේදනය කළ යුතුය.

විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයේ දී වාචික සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් විගණනයෙන් සැලකිය යුතු සොයා ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් විගණකවරයා විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළ යුතුය. ලිඛිත සන්නිවේදනයන්ට විගණනය අතරතුර පැහැදිලිව සියලු කරුණු ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. විගණක විසින් කාලෝචිත පදනමක් මත පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය සමග සන්නිවේදනය කළ යුතුය.

විගණන කටයුතු සඳහා විගණකවරයා සහ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවය අතර ද්වි මාර්ග සන්නිවේදනය ප්‍රමාණවත් දැයි විගණක විසින් ඇගයීමට ලක් කළ යුතුය. එය නොමැති නම්, ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනය හා ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමේ හැකියාව පිළිබඳ විගණකගේ තක්සේරුව මත විගණක විසින් එහි බලපෑම තක්සේරු කළ යුතු අතර සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු ඇත.

5.9.5 අභ්‍යන්තර පාලනයන්හි උග්‍රතාවය

කාලෝචිත පදනමක් මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වැළැක්වීමට හෝ අනාවරණය කර ගැනීමට සහ නිවැරදි කිරීමට නොහැකි වන පරිදි පාලනයක් සැලසුම් කර, ක්‍රියාත්මක කර හෝ ක්‍රියාත්මක වන විට හෝ කාලෝචිත පදනමක් මත මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සාවද්‍ය ප්‍රකාශන වැළැක්වීම, හෝ අනාවරණය කරගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පාලනයක් නොමැතිවන විට අභ්‍යන්තර පාලනයේ උග්‍රතාවයක් පවතී. අභ්‍යන්තර පාලනයන්හි මෙම අඩුපාඩු පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට දැනුම් දිය යුතු අතර පහත සඳහන් කරුණු විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළ යුතුයි.

- සිදු කරන ලද විගණන කටයුතු පදනම් කරගෙන විගණක විසින් අභ්‍යන්තර පාලනයේ අඩුපාඩු

එකක් හෝ කිහිපයක් හඳුනාගෙන තිබේද යන්න විගණක විසින් තීරණය කළ යුතුය.

- අභ්‍යන්තර පාලනයේ අඩුපාඩු එකක් හෝ වැඩි ගණනක් විගණක විසින් හඳුනාගෙන තිබේ නම්, විගණක විසින් තනි තනිව හෝ සංයුක්තව සැලකිය යුතු අඩුපාඩු තිබේද යන්න තීරණය කළ යුතුය.
- විගණනයේදී හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු අඩුපාඩු විගණක විසින් කාලෝචිත පදනමක් මත පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට ලිඛිතව සන්නිවේදනය කළ යුතුය.
- විගණක විසින් සන්නිවේදනය කර ඇති හෝ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සන්නිවේදනය කිරීමට අදහස් කරන අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු අඩුපාඩු විගණක විසින් කාලෝචිත පදනමක් මත ලිඛිතව සුදුසු මට්ටමේ වගකීමකින් කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කළ යුතුය. තවද, විගණනයේදී හඳුනාගත් අභ්‍යන්තර පාලනයේ වෙනත් අඩුපාඩු වෙනත් පාර්ශවයන් විසින් කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කර නොමැති, සහ විගණකගේ වෘත්තීය විනිශ්චයේ දී කළමනාකරණයේ අවධානය යොමු කිරීමට ප5මාණවත් වැදගත්කමක් ඇති බව පෙන්වන අඩුපාඩු ද කළමනාකරණයට සන්නිවේදනය කළ යුතුය.

5.9.5.1 විගණකගේ වගකීම

අභ්‍යන්තර පාලනයේ සැලකිය යුතු අඩුපාඩු පිළිබඳ ලිඛිත සන්නිවේදනයට විගණකවරයා විසින් පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් කළ යුතුය.

- අඩුපාඩු පිළිබඳ විස්තරයක් සහ ඒවායේ විභව බලපෑම් පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීමක්
- සන්නිවේදනයේ අන්තර්ගතය අවබෝධ කර ගැනීමට පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට සහ කළමනාකරණයට හැකි තරම් තොරතුරු ලබා දිය යුතුය. විගණක විසින් පහත සඳහන් කරුණු විශේෂයෙන් පැහැදිලි කළ යුතුය.
 - විගණනයේ අරමුණ වූයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව විගණකවරයා මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමයි.
 - විගණනයට ඇතුළත් වූයේ, තත්ත්වයන් යටතේ සුදුසු විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම් කිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන සැකසීමට අදාළ අභ්‍යන්තර පාලනය සලකා බැලීම මිස අභ්‍යන්තර පාලනයේ ඵලදායීතාවය පිළිබඳ මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අරමුණින් නොවේ, සහ
 - වාර්තා කරනු ලබන කරුණු විගණනයේ දී විගණක විසින් හඳුනාගෙන ඇති අඩුපාඩු

වලට පමණක් සීමා වී ඇති අතර විගණක විසින් නිගමනය කර ඇත්තේ පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයට වාර්තා කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් වැදගත්කමක් ඇති අඩුපාඩු බවයි.

5.10 තක්සේරු කළ අවදානම සඳහා විගණකගේ ප්‍රතිචාර (SLAuS 300)

තක්සේරු කරන ලද අවදානම් සඳහා විගණකගේ ප්‍රතිචාරය නම්, එම අවදානම් සඳහා සුදුසු ප්‍රතිචාර සැලසුම් කිරීම සහ ක්‍රියාත්මක කිරීම් තුළින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයක තක්සේරු කළ අවදානම් පිළිබඳව ප්‍රමාණවත් සුදුසු විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමයි.

විගණක විසින් මට්ටම් දෙකකින් ප්‍රතිචාර සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- a. සමස්ත මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමින්
- b. සැඟවුම් මට්ටමින්

5.10.1 සමස්ත ප්‍රතිචාර

මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම සඳහා විගණක විසින් සමස්ත ප්‍රතිචාර තීරණය කළ යුතුය. විගණන සාක්ෂි විකේන්ද්‍රීකරණය කිරීමේදී හා ඇගයීමේදී වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාව විගණන කණ්ඩායමට අවධාරණය කිරීම, වඩා පළපුරුදු කාර්ය මණ්ඩලයක් හෝ විශේෂ කුසලතා ඇති අය හෝ විශේෂඥයන් භාවිතා කිරීම, වැඩි අධීක්ෂණයක් සැපයීම, සිදු කළ යුතු වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි තෝරාගැනීමේදී අනපේක්ෂිතතාව යන අතිරේක අංගය ඇතුළත් කිරීම වැනි ප්‍රතිචාරවලට ඇතුළත් විය හැකිය. මීට අමතරව, විගණක විසින් සමස්ත ප්‍රතිචාරයක් ලෙස විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය හෝ ප්‍රමාණයට පොදු වෙනස්කම් සිදු කළ හැකිය. නිදසුනක් ලෙස විගණන ක්‍රියාපටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය හෝ ප්‍රමාණයට පොදු වෙනස්කම් සිදු කළ හැකිය. නිදසුනක් ලෙස, අතුරු දිනයක් වෙනුවට අවසාන කාලයේදී සැලකිය යුතු ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කිරීම.

සමස්ත ප්‍රතිචාර අතරට වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ටියේ වැදගත්කම කණ්ඩායමට අවධාරණය කිරීම, වැඩි කාර්ය මණ්ඩලයක් වෙන් කිරීම, විශේෂඥයන් භාවිතා කිරීම හෝ වැඩි අධීක්ෂණයක් සැපයීම වැනි කරුණු ඇතුළත් වේ. මූල්‍ය ප්‍රකාශන මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැවතීමේ අවදානම සඳහා වන සමස්ත ප්‍රතිචාර වනුයේ සාමාන්‍ය විගණන ක්‍රමෝපායට වෙනස් කිරීම හෝ සාමාන්‍ය විගණන උපායමාර්ගයේ කාර්ය මණ්ඩලයට නැවත තහවුරු කිරීම ය. උදාහරණයක් වශයෙන්,

- වෘත්තීය සංශය දෘෂ්ඨිය පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය විගණන කාර්ය මණ්ඩලයට අවධාරණය කිරීම
- විගණන කණ්ඩායමට අතිරේක හෝ වැඩි පළපුරුදු කාර්ය මණ්ඩලයක් පැවරීම
- විගණනය පිළිබඳ වැඩි අධීක්ෂණයක් සැපයීම
- විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවලට වඩා අනපේක්ෂිත ලෙස ඇතුළත් කිරීම
- විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය හෝ ප්‍රමාණයට පොදු වෙනස්කම් සිදු කිරීම

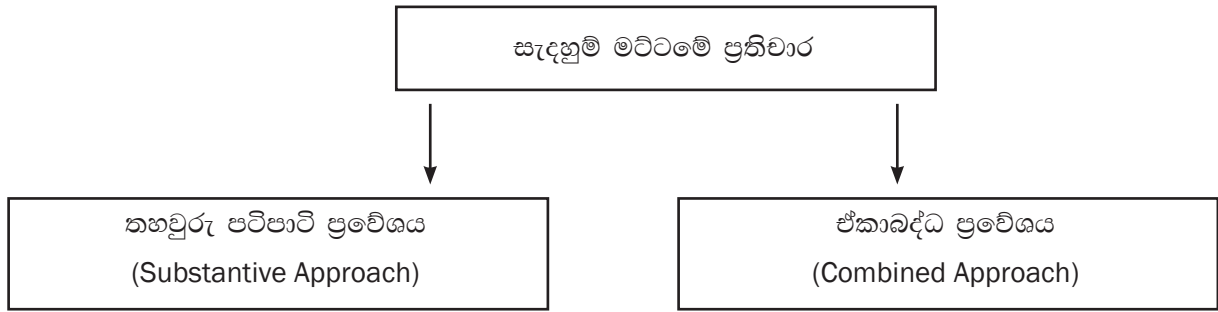
සේවාදායකයාගේ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධති තක්සේරු කිරීමේ කොටසක් ලෙස සිදුවන පාලන පරිසරය ඇගයීම විගණකවරයාට කුමන ආකාරයේ විගණන ප්‍රවේශයක් ගත යුතුද යන්න තීරණය කිරීමට උපකාරී වේ.

5.10.2 ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම වලට ප්‍රතිචාර

විගණක විසින් සැලසුම් මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන පැවතීමේ තක්සේරු කළ අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දක්වන පටිපාටිවල ස්වභාවය, කාලය සහ ප්‍රමාණය අනුව විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. විගණක තවදුරටත් විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය, වේලාව සහ ප්‍රමාණය සහ අවදානම් තක්සේරුව අතර පැහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් සැපයීම මෙහි අරමුණයි. වැඩිදුර විගණන ක්‍රියාපටිපාටි සැලසුම් කිරීමේදී විගණක විසින් පහත සඳහන් කරුණු සලකා බලයි.

- අවදානමේ වැදගත්කම
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් පැවතීමේ සම්භාවිතාව
- ගනුදෙනු පන්තියේ ලක්ෂණ, ගිණුම් ශේෂය හෝ අනාවරණය කිරීම
- ආයතනය විසින් භාවිතා කරන විශේෂිත පාලනයන්හි ස්වභාවය සහ විශේෂයෙන් ඒවා හස්ත හෝ ස්වයංක්‍රීයද යන්න
- ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් වැළැක්වීම, හෝ අනාවරණය කර ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම සඳහා ආයතනයේ පාලනයන් ඵලදායීද යන්න තීරණය කිරීම සඳහා විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට විගණක අපේක්ෂා කරයි ද යන්න.

තක්සේරු කරන ලද අවදානම් වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී විගණන ක්‍රියා පටිපාටිවල ස්වභාවය වඩාත් වැදගත් වේ. සැලසුම් ප්‍රකාශන මට්ටමේ ප්‍රතිචාර වලට ප්‍රවේශ දෙකක් ඇතුළත් වේ.

5.10.2.1 තහවුරු පටිපාටි ප්‍රවේශය

විගණක විසින් නිශ්චිත ආයතනයක අභ්‍යන්තර පාලනය අකාර්යක්ෂම යැයි තීරණය කරන විට හෝ යම් ආයතනයකට හොඳ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් නොමැති විට, විගණන සාක්ෂි වික්රැස් කිරීමේ මාධයක් ලෙස තහවුරු පටිපාටි භාවිතා කිරීමට විගණක තීරණය කළ හැකිය.

5.10.2.1.1 තහවුරු පටිපාටි (Substantive Procedures)

තහවුරු පටිපාටි යනු සැදහුම් මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කර ගැනීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති විගණන ක්‍රියා පටිපාටීන්ය.

විගණක සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක අයිතම මත තහවුරු පටිපාටි සිදු කළ යුතුය. තක්සේරු කරන ලද ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශන අවදානම නොසලකා විගණක විසින් එක් එක් ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂය සහ අනාවරණය කිරීම සඳහා තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කොට සිදු කළ යුතු බව SLAuS සඳහන් වේ.

ඊට අමතරව විගණක විසින් පහත සඳහන් තහවුරු පටිපාටි ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශන අදාළ ගිණුම් වාර්තා සමග එකඟ වීම හෝ සංසන්දනය කිරීම
- ප්‍රමාණාත්මක පරිහල් සටහන් පරීක්ෂා කිරීම
- මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී සිදුකරන ලද වෙනත් වෙනස්කම් පරීක්ෂා කිරීම

මෙම ක්‍රියා පටිපාටි සමන්විත වන්නේ,

- විශ්ලේෂණාත්මක ක්‍රියා පටිපාටි - මේවා සාමාන්‍යයෙන් කාලයත් සමග පුරෝකථනය කළ හැකි විශාල ගනුදෙනු ප්‍රමාණයක් සඳහා අදාළ වේ.

එක් එක් ප්‍රමාණාත්මක ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂය සහ අනාවරණය කිරීම සඳහා විගණක විසින් තහවුරු පටිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

5.10.2.2 ඒකාබද්ධ ප්‍රවේශය (Combined Approach)

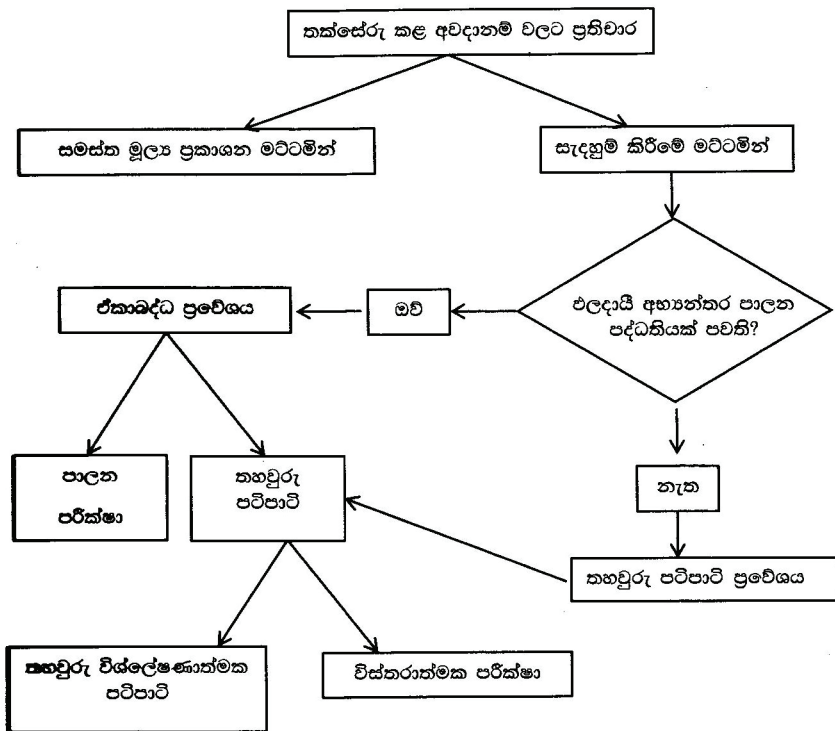
ආයතනයට හොඳ අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් ඇති විට සහ පාලනයන් ඵලදායී බව විගණක විසින් තීරණය කරන විට, තහවුරු පටිපාටි හා පාලන පරීක්ෂණ භාවිතා කළ හැකිය. විශේෂයෙන් බැංකු හා සුපිරි වෙළෙඳසැල් වැනි සංකීර්ණ ව්‍යාපාරයක් සඳහා ප්‍රමාණවත් යෝග්‍ය විගණන සාක්ෂි රැස් කිරීම සඳහා තහවුරු පටිපාටි පමණක් භාවිතා කළ නොහැක.

5.10.2.2.1 පාලන පරීක්ෂා (Test of Controls)

සැදුණු මට්ටමින් ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන් වැළැක්වීම හෝ අනාවරණය කර ගැනීම සහ නිවැරදි කිරීම සඳහා පාලනයන්ගේ මෙහෙයුම් ඵලදායිතාවය තක්සේරු කිරීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති විගණන ක්‍රියා පටිපාටි පාලන පරීක්ෂණය නම් වේ. පාලන පරීක්ෂණයන්ට පහත සඳහන් දෑ ඇතුළත් විය හැකිය.

- ලේඛන පරීක්ෂා කිරීම
- අභ්‍යන්තර පාලනයන් පිළිබඳ විමසීම්
- පාලන ක්‍රියා පටිපාටි නැවත ක්‍රියාත්මක කිරීම
- පාලනයන් නිරීක්ෂණය කිරීම

පාලනයන් පරීක්ෂා කිරීම අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි සමග පටලවා නොගත යුතුය. කෙසේ වෙතත්, යම් අවස්ථා වලදී අවදානම් තක්සේරු කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි මගින් පාලයේ ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ ඒත්තු ගැන්වෙන සාක්ෂි ලබා දිය හැකිය.

විගණනය සැලසුම් කිරීමේදී හඳුනාගත් අවදානම් වලට විගණකවරයා ප්‍රතිචාර දැක්විය හැකි ආකාරය තේරුම් ගැනීමට ඇති හොඳම ක්‍රමය නම් විගණන අවදානම් පිළිබඳ උදාහරණ කිහිපයක් සලකා බැලීම සහ එක් එක් අවදානම සඳහා ප්‍රමාණවත් ප්‍රතිචාර දැක්වීම ය.

අවදානම් උදාහරණය	විය හැකි ප්‍රතිචාර
<p>තොග පිරිවැයට වඩා අඩු ශුද්ධ උපලබ්ධි වටිනාකමක් පැවතීමේ අවදානම සහ එම නිසා එය වැඩියෙන් අගය කර තිබීම</p> <p>(උදා : සේවාදායකයා රුචි අරුචිකම් / විලාසිතාවන් ඉක්මනින් වෙනස් වන කර්මාන්තයක සිටීම නිසා ශු.උ.අ. පහළට වැටේ)</p>	<p>තොග ගණන් කිරීමට සහභාගී වන විට සෙමෙන් අලෙවි වන තොග හඳුනා ගැනීමට ලබා දී ඇති උපදෙස් පරීක්ෂා කිරීම</p> <p>සෙමින් අලෙවි වන තොග පිබිබඳ සාක්ෂි සඳහා වසර අවසානයේ තොග ආයු විශ්ලේෂණය සමාලෝචනය කිරීමේ වැඩි කිරීම</p> <p>මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල තොග වටිනාකමේ කොටසක් ලෙස සටහන් කර ඇති පිරිවැයට වඩා ඔවුන්ගේ ශු.උ.අ. ඉහළ අගයක් ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා වසර අවසානයේ තොග වල විකුණන ලද භාණ්ඩ සඳහා විකුණුම් අගයන් සොයා බැලීම</p>
<p>සොරකමට වැඩි අවදානමක් ඇති වත්කම් පොත්වල වාර්තාගත කර ඇති වත්කම් භෞතිකව නොපවතින අවදානමකට මග පාදයි.</p> <p>(උදා : තොග / ජංගම නොවන වත්කම්)</p>	<p>එම වත්කම් මත අභ්‍යන්තර පාලනයන් පරීක්ෂා කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම (සොරකම් වැළැක්වීම සඳහා භෞතික පාලනය ඇතුළුව) වාර්තාගත වත්කම් පරීක්ෂා කිරීම සඳහා නියැදි ප්‍රමාණ වැඩි කිරීම, සියලු ප්‍රමාණාත්මක වත්කම් සත්‍යාපනය කර ඇති බව සහතික කිරීම (ඉටු කිරීමේ ප්‍රමාණාත්මකභායය තුළ)</p>

<p>වත්කම් / වියදම් අවප්‍රකාශයට තුඩු දෙන ආදායම සහ වියදම් ප්‍රාග්ධන ලෙස වරදි ලෙස වර්ගීකරණය කිරීමේ අවදානම (හෝ අනෙක් අතට)</p> <p>උදා: ජංගම නොවන වත්කම් පුළුල් ලෙස අලුත්වැඩියා කිරීමේ දී කාර්යයේ ස්වභාවය වත්කම් වැඩි දියුණු කිරීම හෝ අලුත්වැඩියා කිරීම / ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම ද යන්න තහවුරු කිරීම සඳහා විනිශ්චය අවශ්‍ය වේ.</p>	<p>අදාළ පිරිවැය පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක විස්තරයක් ලබා ගැනීම සහ ඉන්වොයිසියට එරෙහිව ගිණුම් සටහන් සමාලෝචනය කිරීම. වියදම් සහතික කිරීම සඳහා කරන ලද කාර්යයන් පිළිබඳ විස්තර ප්‍රාග්ධන / ආදායම ලෙස නිවැරදිව සලකනු ලැබේ. ජංගම නොවන වත්කම් වලට ඇතුළත් කළ යුතු ඕනෑම භාණ්ඩයක් සඳහා අලුත්වැඩියා ගිණුම් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක සමාලෝචනයක් සිදු කිරීම. ප්‍රාග්ධන අයිතම පමණක් ඇතුළත් කර ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා වත්කම් ලේඛනය සමාලෝචනය කරන්න.</p>
<p>සේවා හෝ භාණ්ඩ සැපයීමේ දී සැලකිය යුතු ලෙස කල්තියා හෝ පසුව ඉන්වොයිස් කිරීම හෝ පසුව ගෙවීම් ලැබීම. එම නිසා, ආදායම වරදි කාල පරිච්ඡේදයකට වාර්තා වීමේ අවදානම වැඩි කරයි. (උදා : තැන්පතුවක් කල්තියා ලැබීම වෙන්කිරීමේ ගාස්තු, වසර පුරා විහිදෙන ගිවිසුම්)</p>	<p>වර්ෂය අවසානයට පෙර වාර්තා කරන ලද ආදායම් සටහන් වල නියැදියක් සඳහා, කොන්ත්‍රාත්තුව / වෙනත් උපකාරක ලියකියවිලි පරීක්ෂා කිරීමෙන් පූර්ව පෙර විකුණුම් සම්බන්ධ ගනුදෙනු වලට එකඟ වීම</p> <p>නිසි කාල සීමාව තුළ ආදායම වාර්තා වී ඇත්දැයි පරීක්ෂා කිරීම සඳහා පසුගිය වසර අවසාන ගනුදෙනු නැවත ආධාරක කොන්ත්‍රාත්තුවක් / ලේඛනයක් ධෘත පරීක්ෂා කිරීම</p> <p>කොන්ත්‍රාත් / භාණ්ඩ යැවීමේ සටහන් (Goods Dispatch Note - GDN) නියැදියක් සඳහා, සේවා / භාණ්ඩ සැපයීම අනුව ආදායම හඳුනාගෙන ඇති බව තහවුරු කිරීම.</p> <p>මාසික ආදායම අපේක්ෂාවන් සහ අයවැය ආදායම හා සැසඳීමේදී විශ්ලේෂණ ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කිරීම.</p> <p>අනපේක්ෂිත අපගමනයන් විමර්ශනය කළ යුතුය.</p>

<p>ආපසු අයකර ගත නොහැකි ණය සඳහා වැඩි අවදානමක් ඇත. (උදා : සේවාදායකයාගේ කර්මාන්තයේ හෝ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ස්වභාවය නිසා), එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වත්කම් වැඩියෙන් වාර්තා කර තිබීමට හැක.</p>	<p>ගනුදෙනුකරුවන්ගෙන් විශේෂපත්‍ර දිනෙන් පසු ලැබීම් සමාලෝචනය කිරීමෙන් විගණන දිනයේ තවමත් ඉතිරිව ඇති වසර අවසානයේ ලැබිය යුතු ශේෂයන් හඳුනා වී ඇත්දැ යැයි. තවමත් ගෙවිය යුතු ගෙවීම් උපචිතද යන්න තහවුරු කිරීම.</p> <p>ලැබිය යුතු දේ නොසලකා හැර ඇති බවට සාක්ෂි සඳහා පැරණි ලැබිය යුතු විශ්ලේෂණයන් සහ පාරිභෝගික ලිපි හුවමාරු ලිපිගොනු සමාලෝචනය කර අදාළ අදාළ ලැබිය යුතු වටිනාකමේප්‍රමාණවත් බව සලකා බැලීම.</p>
---	--

5.11 විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශය ඇගයීම (SLAuS 450)

5.11.1 හඳුනාගත් අවප්‍රකාශයන් ගණනය කිරීම

පැහැදිලිවම නොවැදගත් ඒවා හැර විගණනයේදී හඳුනාගත් අවප්‍රකාශයන් විගණක විසින් රැස් කර ගත යුතුය.

අවප්‍රකාශන - වාර්තා කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන අයිතමයක ප්‍රමාණය, වර්ගීකරණය, ඉදිරිපත් කිරීම හෝ අනාවරණය කිරීම සහ අදාළ මූල්‍ය වාර්තාකරණ රාමුවට අනුකූලව අයිතමය සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රමාණය වර්ගීකරණය, ඉදිරිපත් කිරීම හෝ අනාවරණය කිරීම අතර වෙනසක් අවප්‍රකාශය ලෙස හැඳින්වේ. වැරදි හෝ වංචාවලින් අවප්‍රකාශයන් ඇතිවිය හැකිය.

අවප්‍රකාශයන් පහත සඳහන් කරුණු වල ප්‍රතිඵලයක් විය හැක.

- a. මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමට ලද සාවද්‍ය දත්ත භාවිතා කිරීම
- b. ගණනයක් හෝ අනාවරණය කිරීමක් මග හැරීම
- c. වැරදි ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවක්
- d. ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තු සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ අසාධාරණ හෝ හුදුදුසු විනිශ්චයන්

5.11.2 විගණනයේ ප්‍රගතිය ලෙස හඳුනාගත් අවප්‍රකාශයන් සලකා බැලීම

පහත සඳහන් කරුණු සිදුවන්නේ නම් සමස්ත විගණන උපායමාර්ගය සහ විගණන සැලැස්ම සංශෝධනය කළ යුතුද යන්න විගණක විසින් තීරණය කළ යුතුය.

- හඳුනාගත් අවප්‍රකාශයන්වල ස්වභාවය සහ ඒවායේ තත්ත්වයන් මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ විගණනය අතරතුර සම්පූර්ණ අවප්‍රකාශයන් සමග එකතු කළ විට ප්‍රමාණාත්මක විය හැකි වෙතත් අවප්‍රකාශයන් තිබිය හැකි බවයි.
- විගණනයේදී එකතු කරන ලද අවප්‍රකාශයන්වල එකතුව SLAuS 320 ට අනුකූලව තීරණය කරන ලද ප්‍රමාණාත්මකභාවයකට ළඟා වේ.

විගණකගේ ඉල්ලීම පරිදි කළමනාකරණය විසින් ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂය හෝ අනාවරණය කිරීම සහ අනාවරණය කරගත් අවප්‍රකාශයන් පරීක්ෂා කර ඇත්නම් අවප්‍රකාශයන් පවතින්නේ ද යන්න

භීෂණය කිරීම සඳහා විගණක විසින් අතිරේක විගණන ක්‍රියා පටිපාටි සිදු කළ යුතුය.

5.11.3 අවප්‍රකාශයන් සන්නිවේදනය හා නිවැරදි කිරීම

හිතියෙන් හෝ රෙගුලාසියකින් තහනම් කර ඇත්නම් මිස විගණනයේදී රැස් කරන ලද සියලු අවප්‍රකාශයන් සුදුසු කළමනාකරණ මට්ටමට විගණක විසින් සන්නිවේදනය කළ යුතුය. එම අවප්‍රකාශයන් නිවැරදි කිරීම සඳහා විගණක විසින් කළමනාකාරිත්වයෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

විගණක විසින් සන්නිවේදනය කරන ලද සමහර හෝ සියලු අවප්‍රකාශයන් නිවැරදි කිරීම කළමනාකරණය විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබුවහොත්, නිවැරදි කිරීම් නොකිරීමට කළමනාකරණයේ හේතු පිළිබඳ විගණක විසින් අවබෝධයක් ලබා ගත යුතු අතර සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන ප්‍රමාණාත්මක අවප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර දැයි තක්සේරු කිරීමේදී එම අවබෝධය සැලකිල්ලට ගත යුතුය.

5.11.4 නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන් වල බලපෑම තක්සේරු කිරීම

නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන්වල බලපෑම තක්සේරු කිරීමට පෙර, විගණක විසින් SLAuS 320 ට අනුකූලව තීරණය කරන ලද ප්‍රමාණාත්මකතාවය නැවත තක්සේරු කළ යුතුය.

නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන් තනි තනිව හෝ සමස්තයක් ලෙස ප්‍රමාණාත්මක ද යන්න විගණක විසින් තීරණය කළ යුතුය. මෙම තීරණය කිරීමේදී විගණක විසින් සලකා බැලිය යුත්තේ,

- a. විශේෂිත ගනුදෙනු කාණ්ඩ, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ අනාවරණය කිරීම් සහ සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සහ ඒවා සිදුවීමේ විශේෂිත තත්ත්වයන් සම්බන්ධයෙන් අවප්‍රකාශයන්වල ප්‍රමාණය හා ස්වභාවය, සහ
- b. අදාළ ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ අනාවරණය කිරීම් සහ සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පූර්ව කාල පරිච්ඡේදයන්ට අදාළව නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන්වල බලපෑම.

5.11.5 පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයන් සමග සන්නිවේදනය

හිතියෙන් හෝ රෙගුලාසි මගින් තහනම් කර නොමැති නම්, විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයන් සමග සන්නිවේදනය කළ යුතු අතර, ඒවා තනි තනිව හෝ සමස්තයක් වශයෙන් විගණන වාර්තාවේ මතයට බලපානු ඇත. විගණකගේ සන්නිවේදනය මගින් ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනයන් තනි තනිව හඳුනා ගනු ඇත. නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන් නිවැරදි කිරීම් විගණක විසින් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

අදාළ ගනුදෙනු, ගිණුම් ශේෂයන් හෝ අනාවරණය කිරීම් සහ සමස්තයක් වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල පූර්ව කාල පරිච්ඡේදයන්ට අදාළව නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන්වල බලපෑම විගණක විසින් පාලනය පිළිබඳ වගකිය යුතු පාර්ශවය සන්නිවේදනය කළ යුතුය.

5.11.6 ලිඛිත නියෝජනය

නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශයන්වල බලපෑම සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන සඳහා තනි තනිව හා සාමූහිකව වැදගත් නොවන බව විශ්වාස කරන්නේ ද යන්න පිළිබඳව විගණක විසින් කළමනාකාරීත්වයෙන්, සුදුසු අවස්ථාවල දී, පාලනය පිළිබඳ වගකිව යුතු පාර්ශවයෙන් ද, ලිඛිත නියෝජනයක් ඉල්ලා සිටිය යුතුය.

විවැනි අයිතමවල සාරාංශයක් ලිඛිත නිරූපණයට ඇතුළත් කළ යුතුය.

5.11.7 ලේඛනගතකරණය

විගණක විසින් පහත සඳහන් කරුණු විගණන ලේඛනවලට ඇතුළත් කළ යුතුය.

- a. අවප්‍රකාශනයන් වලට පහතින් ඇති වටිනාකම් පැහැදිලිවම නොවැදගත් ලෙස සලකනු ලැබේ.
- b. විගණනයේදී එක් රැස් කරන ලද සියලු අවප්‍රකාශනයන් සහ ඒවා නිවැරදි කර තිබේද? සහ
- c. නිවැරදි නොකළ අවප්‍රකාශනයන් ප්‍රමාණාත්මක, තනි තනිව හෝ සමීතයක් ද යන්න පිළිබඳ විගණකගේ නිගමනය සහ එම නිගමනයට පදනම